

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Andrea Benešová

**Mediální obraz vraždy Otýlie Vranské
v českém dobovém tisku**

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Andrea Benešová**

Vedoucí práce: **PhDr. Mgr. Petr Bednařík, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam

BENEŠOVÁ, Andrea. *Mediální obraz vraždy Otýlie Vranské v českém dobovém tisku*. Praha, 2016. 99 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Mgr. Petr Bednařík, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce s názvem *Mediální obraz vraždy Otýlie Vranské v českém dobovém tisku* se zabývá analýzou seriózního tisku reprezentovaného *Národními listy* a tisku bulvárního reprezentovaného deníkem *Expres* ve zvoleném období od září 1933 do února 1934. Předmětem analýzy jsou novinové články k případu vraždy Otýlie Vranské, zavražděné pravděpodobně 1. září 1933, rozkouskované a následně nalezené v kufrech na Slovensku na nádraží v Bratislavě a v Košicích. V obou periodikách bylo ve vymezených měsících nalezeno celkem 96 zpráv. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se věnuje stručné definici období první republiky včetně přiblížení témat jako je kriminalita a tisk za první republiky. V závěru kapitoly je pojednáno o životě a smrti Otýlie Vranské z pohledu odborných publikací. Součástí praktické části je již zmíněná analýza novinových článků, která následuje za definicí klíčového pojmu: sociální konstrukce reality a zvolené metody: komparativní narativní analýzy.

Abstract

The diploma thesis called *The Media Image of Murder of Otýlie Vranská in the Czech Contemporary Press* is dealing with the analysis of the serious press represented by daily newspaper *Národní listy* and with the analysis of the tabloid press represented by daily newspaper *Expres* in the selected period from September 1933 to February 1934. The analysis focuses on the news articles about the murder of Otýlie Vranská. She was murdered on 1st of September 1933, her corpse was quartered and sent to Slovakia in two suitcases – one suitcase was found in Bratislava and second in Košice. Both

types of periodicals published 96 articles all together. The diploma thesis is divided into two main parts. Theoretical part, which is focused on definition of the First Czechoslovak Republic's period as well as introducing topics such as criminality and press in the First Czechoslovak Republic. In the end of this chapter there is a presentation of the life and death of Otýlie Vranská from an expert point of view. The second, practical part includes mentioned analysis of the news items, which comes after the definition of the key term: the social construction of reality and the definition of the chosen method: the comparative narrative analysis.

Klíčová slova

Vražda Otýlie Vranské, nález kufrů, první republika, seriózní tisk, bulvární tisk, deník Národní listy, deník Expres, sociální konstrukce reality, analýza narativu

Keywords

Murder of Otýlie Vranská, finding of the suitcases, the First Czechoslovak Republic, serious press, tabloid press, daily newspaper Národní listy, daily newspaper Expres, the social construction of reality, narrative analysis

Rozsah práce: 186 645 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. května 2016

Andrea Benešová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu diplomové práce, PhDr. Mgr. Petru Bednaříkovi, Ph.D., za jeho cenné rady a věcné připomínky při zpracování práce.

Mé poděkování patří také majorovi JUDr. Miloslavu Jedličkovi za konzultace a za poskytnutí rukopisu kapitoly *Neodhalený vrah Otýlie Vranské* z jeho publikace.

Na konec bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za podporu během mého studia.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Benešová Andrea

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2014

E-mail diplomantky/diplomanta:

andrea.benes@email.cz

Studijní obor/forma studia:

Mediální a komunikační studia/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Mediální obraz vraždy Otýlie Vranské v českém dobovém tisku

Předpokládaný název práce v angličtině:

The Media Image of Murder of Otýlie Vranská in the Czech Contemporary Press

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2015/2016

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Patrně nejznámější neobjasněný kriminální případ první republiky (v policejní terminologii „pomník“). Tělo dívky bylo rozřezáno a posláno vlakem ve dvou kufrech do Bratislavy a do Košic. Otýlie Vranská byla údajně zavražděna 1. září 1933. Neznámý vrah, kterého média přezdívala „Fantom ulice“, nebyl nikdy dopaden, ačkoliv do vyšetřování byl zapojen policejní a četnický aparát celého Československa i policejní sbory některých evropských měst. Ještě v roce 1965 byly tehdejšímu Sboru národní bezpečnosti zasílány anonymní dopisy s udáním jmen pachatelů. Vražda byla pro média velkým tématem, o kterém se píše dodnes. Kromě žurnalistiky se události věnovala i literární a filmová tvorba. Vražda se stala motivem kriminální prózy *Vranská* od Petra Kovaříka či prózy *Poslední večere Otýlie Vranské* autorů Zdeňka Bidla a Romana Cílka. Vražda Otýlie Vranské je zmíněna i v díle *Kvadratura ženy* v seriálu *Třicet případů majora Zemana*, na Slovensku v dokumentárním televizním seriálu *Najväčšie kriminálne prípady Slovenska*.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Práce si klade za cíl analyzovat, jakým způsobem bylo téma vraždy prezentováno na stránkách seriózního deníku (*Národní listy*) a jak na stránkách deníku bulvárního (*Expres*).

Práce bude zaměřena primárně na analýzu narativu, tj. např.

- jak jednotlivé články zapadají do schématu: výchozí situace – zápletka/konflikt – rozuzlení
- rozbor časového sledu, v němž je příběh předkládán
- rozbor postav a jejich funkcí v příběhu
- kdo je potenciálním čtenářem vybraných článků (s tím velmi úzce souvisí i jazyková rovina)
- z hlediska obsahu, jak články pracují s argumenty pro usvědčení vraha
- zda a popř. jak je propojena jazyková a obrazová složka atd.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

I. teoretická část

1. První republika (vymezení historického období)

1.1 Tisk za první republiky (pojednání o rozvoji tisku za první republiky – seriózní vs. bulvární periodika, včetně stručné charakteristiky vybraných titulů)

1.2 Kriminalita za první republiky

2. Případ Otýlie Vranské (popis případu z hlediska kriminalistiky, okrajově budou zmíněny i další vraždy vyznačující se podobným způsobem usmrcení)

II. praktická část

1. Sociální konstrukce reality a masová média (definování způsobu, jak zpravodajství napomáhá ke konstrukci sociální reality, jak utváří náš pohled na svět)

2. Stanovení výzkumného vzorku

3. Analýza článků v seriózním deníku (tj. *Národní listy*)

4. Analýza článků v bulvárním deníku (tj. *Expres*)

5. Komparace výsledků

Závěr

Seznam pramenů

Seznam literatury

Seznam příloh

Přílohy

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

periodika: *Národní listy* a *Expres*

analyzované období: září 1933 – únor 1934

Rozsah analýzy vybraných periodik byl vymezen tak, aby splňoval dvě kritéria: na zvoleném období půl roku lze dostatečně ilustrovat jednak zachycení procesualnosti vyšetřování (uveřejňováním článků se denní tisk svým způsobem podílel na pátrání po vrahovi Otýlie Vranské), jednak rostoucí/klesající zájem médií o případ (nejvíce článků bylo otištěno bezprostředně po nalezení ostatků, poté však zainteresanost médií postupně klesala).

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Ve výtiscích vybraného denního tisku budou vyhledávány jednotlivé články k tématu vraždy Otýlie Vranské. Na nalezené texty bude aplikována metoda kvalitativní obsahové analýzy.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BERGER, Peter L. – LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, 214 stran. ISBN 80-85959-46-1.

Témata, o kterých publikace pojednává, jsou vykládána v rámci sociologie vědění / sociální psychologie. Autoři definují, co je realita (resp. každodenní realita) a jak se odlišuje od vědění, dále popisují proces utváření realit v sociálním procesu včetně jejich legitimizace. Samostatnou kapitolu tvoří výklad společnosti jako objektivní a jako subjektivní reality.

DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. Cheb: Svět křídel, 2014. 335 stran. ISBN 978-80-87567-42-5.

Kapitola *Rozvoj pátrací služby* – podkapitola *Období samostatného československého státu (1918–1938)* pojednává o zřízení zvláštního četnického oddělení, které vzniklo v roce 1922

v souvislosti s rozmachem zločinnosti po vzniku samostatného československého státu. Oddělení vydalo služební a učební pomůcku pro četnictvo, jejíž jednotlivé části jsou popsány v následujících částech této kapitoly (např. popis činnosti četnictva na místě činu, postup při různých zločinech, metody a prostředky zjišťování a usvědčování pachatele, daktyloskopie atp.).

K tématu vraždy Otýlie Vranské je relevantní i kapitola *Výkon pátrací služby na jednotlivých četnických útvarcích*, popisující vznik specializovaných útvarů četnictva.

JEDLIČKA, Miloslav. *Nejslavnější mordy první republiky*. Praha: Daranus, 2011. 261 stran. ISBN 978-80-87423-25-7.

V kapitole *Neodhalený vrah Otýlie Vranské* JUDr. Miloslav Jedlička popisuje perspektivou kriminalisty průběh vyšetřování po nalezení obou kufrů (popis místa a času nalezení, parametrů kufru i jeho obsahu, pitevního rozboru atd.), zmiňuje i roli médií při vyšetřování (anonymní dopisy se jmény pachatelů byly zasílány nejprve do redakcí novin, až poté byly předány policii, která udání prověřovala), dále pak vraždy s podobou technikou rozřezání těla, životopis O. Vranské, motiv a místo činu atd.

MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva. [Sv.] 2, Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police History, 1999. 230 stran. ISBN 80-902670-0-9.

Publikace předkládá popis vývoje bezpečnostních složek v období mezi léty 1918–1939, jaké byly jejich organizační proměny, poslání, úkoly atd. Kniha pojednává o policii, četnictvu, finanční stráž, stráž obrany státu či armádě. Součástí dějin jsou i informace o výstroji a výzbroji četníků a policistů (tj. např. vývoj uniforem, odznaků atd.).

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií. Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014. 544 stran. ISBN 978-80-247-3568-9.

K metodě kvalitativní obsahové analýzy se váže zejména kapitola 8.2 *Kvalitativní techniky analýzy dokumentů*, ve které autorka definuje sémioticko-strukturální analýzu a její základní postupy, dále historicko-srovnávací metodu a interpretativní čtení. Postupy zpracování dat se zabývá také kapitola 9. *Kvalitativní analýza dat*, která pracuje s tzv. zakotvenou teorií a analýzou diskurzu.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

JANDOVÁ, Hana. *Ke každodennosti novináře za první republiky* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2013. 91 stran. Vedoucí práce Martin Sekera.

LACINOVÁ, Eliška. *Jazyk bulváru za první republiky* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2013. 82 stran. Vedoucí práce Radka Holanová.

Datum / Podpis studenta/ky

22. 5. 2015

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

I	TEORETICKÁ ČÁST	4
1	PRVNÍ REPUBLIKA	4
1.1	TISK ZA PRVNÍ REPUBLIKY	4
1.1.1	<i>Charakteristika vybraných periodik.....</i>	<i>7</i>
1.2	KRIMINALITA ZA PRVNÍ REPUBLIKY	9
1.2.1	<i>Policejní orgány a četnictvo .....</i>	<i>10</i>
2	PŘÍPAD OTÝLIE VRANSKÉ.....	13
2.1	NÁLEZ KUFRŮ.....	13
2.2	VYŠETŘOVÁNÍ VRAŽDY.....	15
2.3	DALŠÍ VRAŽDY S PODOBNÝM ZPŮSOBEM USMRCENÍ	18
II	PRAKTICKÁ ČÁST	19
1	SOCIÁLNÍ KONSTRUKCE REALITY A MASOVÁ MÉDIA	19
2	STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	21
3	VLASTNÍ ANALÝZA	25
3.1	POSTAVY.....	25
3.1.1	<i>Otýlie Vranská .....</i>	<i>26</i>
3.1.2	<i>Neznámý pachatel .....</i>	<i>28</i>
3.2	MÍSTO A MOTIV ČINU.....	34
3.3	CHRONOLOGICKÝ VÝVOJ UDÁLOSTI	36
3.3.1	<i>Nalezení kufrů .....</i>	<i>37</i>
3.3.2	<i>Pátrání po pachateli zločinu.....</i>	<i>40</i>
3.4	ODLIŠNOSTI V PŘÍSTUPU KE ZPRACOVÁNÍ UDÁLOSTI VE VYBRANÝCH DENÍCÍCH ..	55
3.4.1	<i>Odlišnosti v užití jazyka.....</i>	<i>57</i>
3.4.2	<i>Odlišnosti v grafickém zpracování.....</i>	<i>63</i>
3.5	POROVNÁNÍ ZPRACOVÁNÍ UDÁLOSTI V TISKU A ODBORNÉ LITERATUŘE.....	68
	ZÁVĚR	76
	SUMMARY	81
	POUŽITÉ PRAMENY	82
	SEZNAM ČLÁNKŮ.....	82
	POUŽITÁ LITERATURA.....	90
	SEZNAM PŘÍLOH	93
	PŘÍLOHA.....	94

Úvod

Tématem předkládané diplomové práce je vražda Otýlie Vranské, která byla usmrcena pravděpodobně 1. září 1933. Zemřela na následky vykrvácení poté, co jí vrah dvěma sečnými ranami rozlomil lebeční kost po celé své délce a oddělil tak hlavu od zbytku těla.

Následně pachatel oběť rozčtvrtil a jednotlivé části jejího těla umístil do dvou kufrů. Jeden kufr byl nalezen na nádraží v Bratislavě, druhý na nádraží v Košicích. Vrah dodnes nebyl dopaden a vzhledem k tomu, že od vraždy uplynulo osmdesát tři let (počítáno k letošnímu roku, tj. 2016), velmi pravděpodobně se tak už ani nestane.

Ačkoliv vražda v období *první republiky* nebyla ničím neobvyklým, najdou se navíc i příklady činů, kdy pachatel rovněž jako u případu Vranské tělo rozřezal (řada z nich však upadla do zapomnění), tento čin velmi silně zasáhl celou společnost, jak je uvedeno například ve zprávě v *Národních listech* z 24. září 1933: „Příhoda Otílie Vranské zasáhla hluboko do myslí občanů v celé republice, ba i za hranicemi“ (36, 1933, s. 3).¹

Do vyšetřování vraždy se poměrně intenzivně zapojila i média, tj. denní tisk, který na svých stránkách téměř pravidelně informoval o jednotlivých fázích činnosti policie a četnictva.² Začalo to zprávami o nálezku kufrů a o jejich původu, o osobnosti Otýlie Vranské a její rodině a o identifikaci těla. Dále se objevovaly zprávy spekulující nad tím, s kým se Vranská řádově v několika měsících před svou smrtí stýkala, a poté následovaly zprávy, které se věnovaly jednomu, patrně nejdůležitějšímu tématu, tj. pátrání po vrahovi. V neposlední řadě deníky poskytovaly čtenářům informace ze zákulisí vyšetřování v podobě rozhovorů s nejrůznějšími osobnostmi, např. šéfem detektivního oddělení, pražským psychiatrem či s jasnovidci.

Předkládaná práce bude rozdělena do dvou částí. V teoretické části bude stručně pojednáno o období *první republiky* (pozornost bude soustředěna především na přiblížení témat jako je kriminalita za *první republiky* a tisk za *první republiky*) a o osobnosti Otýlie Vranské tak, jak ji popisují odborné publikace. Stěžejní literaturou

---

¹ O způsobu odkazování na seznam pramenů bude pojednáno později, v kapitole *Vlastní analýza*.

² Podle Jedličky (2011, s. 234) novináři mařili činnost vyšetřovacích složek, neboť do jejich redakcí přicházelo denně nespočet dopisů, jejichž obsah museli detektivové prověřovat. Nutno však zmínit výzvu policie otištěnou na stránkách deníku *Expres* dne 27. listopadu 1933, v níž vyzývá média k činnosti a spolupráci při pátrání po vrahovi: „Tisk může mnoho v této věci udělat. Ujmete se záležitosti. Piště pro ni! Alespoň tím usnadníte práci policejnímu sboru“ (24, 1933, s. 3).

bude práce *Nejslavnější mordy první republiky*, jejímž autorem je JUDr. Miloslav Jedlička,³ bývalý brněnský kriminalista, který se v oboru kriminalistiky a její historie pohybuje více než třicet let.

Praktická část se po krátkém exkurzu do definice sociální konstrukce reality a dalších stěžejních pojmů jako je analýza narativu, komparativní metoda atd. zaměří na rozbor konkrétních dvou deníků (*Národních listů* jako zástupci seriózního tisku, *Expresu* jako zástupci tisku bulvárního). V rámci praktické části bude také vymezen výzkumný vzorek.

Dále bude postupováno systematicky podle dílčích témat: identifikace hlavních postav příběhu (tj. Otýlie Vranská a neznámý pachatel), místo a motiv činu a chronologický vývoj události (nalezení kufrů a pátrání po pachateli zločinu). Poslední z kapitol budou věnovány jazykovým a grafickým odlišnostem mezi deníky a porovnání, jak na vraždu a její vyšetřování nahlížel dobový tisk a jak současná odborná literatura.

Cílem práce je nabídnout komparaci přístupu vybraných periodik k prezentaci vraždy Otýlie Vranské v dobovém tisku. V rámci jednotlivých, výše uvedených kapitol budou identifikovány pro oba deníky společné, klíčové momenty. Zohledněna budou také vybraná témata, kterými se vzájemně od sebe odlišovaly. Určité distinkce lze nalézt jednak v rovině informační (tj. která sdělení považovaly deníky natolik za důležitá, že se stala zdrojem pro zpravodajství), jednak v rovině grafického a jazykového zpracování.⁴

---

³ Jedlička je autorem internetového muzea s názvem *Muzeum zločinu*, které je dostupné na internetové stránce: <http://kriminalistika.eu/muzeumzla/prehled.html>. Stejně jako většina městských muzeí, má i toto virtuální muzeum v pondělí zavřeno, to znamená, že internetové stránky jsou mimo provoz.

⁴ O konkrétních cílech této práce je pojednáno v příloženém dokumentu: „Teze magisterské diplomové práce“.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 První republika

Období československých dějin označované jako *první republika* se datuje léty 1918 až 1938. S počátkem je spojen vznik první Československé republiky 28. října 1918 (řádná ústava byla přijata ale až 28. února 1920⁵), s koncem souvisí podepsání tzv. mnichovské dohody a odstoupení vlády 4. října 1938 (Emmert, 2012, s. 86).

Podle Emmerta (2012, s. 86) bývá tato epocha označována jako tzv. „zlatá éra“, neboť „navzdory všem nedostatkům a chybám – *první republika* skutečně byla demokratickým a hospodářsky úspěšným státem, který dokázal většině obyvatel zabezpečit v relativně krátké době sociální vzestup. Bylo to období největšího rozmachu střední třídy v české historii“.⁶

Z hlediska vývojových tendencí lze *první republiku* rozdělit na dvě období. Dvacátá léta, spojená s osobností Tomáše Garrigue Masaryka, se vyznačovala budováním státu, demokratizací veřejného života a hospodářskou konjunkturou. Ve třicátých letech pod vedením v čele s Edvardem Benešem, který se ujal prezidentského úřadu po abdikaci T. G. Masaryka 18. listopadu 1935, se hovoří o vleklé hospodářské krizi, vnějším ohrožení státu a vnitřních národnostních i sociálních konfliktech (Emmert, 2012, s. 86, 105).

1.1 Tisk za první republiky

První republika se vyznačuje expanzí počtu periodik dostupných na novinovém trhu. Zpravidla většina tištěných médií byla majetkem politických subjektů, které je často finančně dotovaly a jejichž prostřednictvím komunikovaly se svými voliči. V rámci

---

⁵ Trojice autorů Končelík – Večeřa – Orság hovoří o přijetí ústavy 29. února 1920 (2010, s. 29).

⁶ Pro celou práci (vyjma poznámkového aparátu) platí jednotný systém přímých citací: tj. citace v rozsahu do cca 4 řádků jsou od zbytku textu graficky odlišeny uvozovkami, velikost písma je zachována (tj. 12). Citace delší jsou psány písmem o jeden stupeň menším (tj. 11) a jsou z obou stran (nahore i dole) odsazeny. Nutno podotknout, že uvozovky jsou užity i pro označení slov a krátkých slovních spojení s přeneseným významem. Naproti tomu kurzívou jsou vyznačeny termíny, názvy a pojmenování.

tzv. stranického tisku vydávaly nejen ústřední deník, ale také nejrůznější regionální listy lišící se počtem vydání či specifickým zaměřením. Nutno podotknout, že kromě politických novin nově vznikaly i deníky na politických stranách nezávislé, např. *Lidové noviny*, *Tribuna*, *Národní osvobození* aj., nikoliv však politicky nestranné (Bednařík – Jiráček – Köpplová, 2011, s. 159–161).

Politické strany ovšem nemohly vlastnit vydavatelství, tiskárny a další technické příslušenství. Mnoho z nich si i přes toto omezení tiskové podniky vybudovalo, a aby mělo provoz pod kontrolou, do vedení si dosadilo své stranické představitele (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 35).

Jedním z největších a nejvýznamnějších tiskových koncernů byl *Melantrich*, který byl pod názvem *Tiskařské družstvo České strany národně socialistické* založen *Českou stranou národně sociální* již v roce 1898 (Bednařík – Jiráček – Köpplová, 2011, s. 165). „Vedle něj existovaly například agrárnícká *Novina*, národně demokratická *Pražská akciová tiskárna* (PAT), lidovecká *Československá akciová tiskárna* (ČAT), *Čechie živnostenské strany*“ (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 36). Nutno podotknout, že vydavatelem listů nebyla přímo politická strana, ale firma na politickou stranu navázaná. Protipólem byla skupina soukromých vlastníků, mezi jejichž zástupce patří např. vydavatelství *Politika* či *Globus*.

„Specifickou pozici mělo *Tempo*, založené koncem 20. let Jiřím Stříbrným a spojující cíle komerční s politickými“ (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 36).

Z hlediska obecné charakteristiky noviny reagovaly na aktuální dění z oblasti vnitřní i zahraniční politiky, sportu, ekonomiky, společnosti, kultury či sportu. Rozměr novin odpovídal tzv. středoevropskému formátu (tj. cca 45 x 30 cm), vydání bylo zpravidla v rozsahu osm až dvanáct stran, víkendová vydání byla obsáhlejší (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 38).

Z novin vycházejících za *první republiky* lze jmenovat např. živnostenský tisk *Reforma* / *Národní střed*, agrárnícký deník *Venkov*, *Lidové listy* jakožto zástupce lidoveckého tisku, národně socialistické *České slovo*, sociálně demokratické *Právo lidu*, komunistické *Rudé právo* ad. (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 44–51).

Kromě novinové produkce se výrazně rozšířila nabídka časopisů, např. *Pražský ilustrovaný zpravodaj*, *Hvězda*, *List československých paní a dívek*, *Rozpravy Aventina*, *Revue Devětsilu*, *Přítomnost*, *Pestrý týden* ad. Z produkce titulů pro děti a mládež lze zmínit např. časopis *Junák*, *Zlatá brána*, *Roj*, *Úsvit*, *Květy mládeže* ad. (Bednařík – Jiráček – Köpplová, 2011, s. 162–163).

Jen produkce vydavatelství *Melantrich* čítala za *první republiky* „11 deníků, 60 regionálních týdeníků, 12 čtrnáctideníků, kolem 40 měsíčníků a 70 dalších titulů bez uvedení periodicity“ (Bednařík – Jirák – Köpplová, 2011, s. 165).

Za *první republiky* působilo v Československu cca 1300 novinářů národnosti československé, německé, maďarské aj. Zpravidla se sdružovali do novinářských organizací. Od roku 1877 funguje *Spolek českých žurnalistů*, v roce 1902 byla založena *Jednota českých novinářů*, o devět let později (tj. 1911) také *Syndikát pražských deníkářů*, v roce 1919 jednotný *Syndikát československého denního tisku*, který byl v roce 1926 přeměněn na *Syndikát československých novinářů* (Beránková – Krivánková – Ruttkay, 1988, s. 80–81).⁷

Co se týče informačních zdrojů, tištěná média jednak využívala služeb vlastních, externích korespondentů, kteří byli rozmístěni v různých částech republiky, jednak standardně čerpala z agenturního zpravodajství. Od 28. října 1918 byla k dispozici *Československá tisková kancelář* (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 31).

Z hlediska jazykové stránky texty byly srozumitelnější, stručnější a údernější (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 38). V českých zemích byly noviny psány v češtině, na Slovensku ve slovenštině, což bylo uzákoněno 3. února 1926, kdy byl přijat tzv. československý jazyk (Emmert, 2012, s. 103). Mimo novin v národním jazyce vycházely také listy psané německy, např. deník *Bohemia*, *Prager Tagblatt*, *Prager Presse* atd. (Bednařík – Jirák – Köpplová, 2011, s. 161).

Z pohledu legislativy existovalo několik právních norem upravujících činnost médií. Ačkoliv ústavou z roku 1920 byla garantována tisková svoboda, ve skutečnosti média podléhala řadě omezení. Nejvýznamnějším zákoníkem byl přejetý, avšak zastaralý *rakouský tiskový zákon č. 6/1863*. „Tiskový zákon určoval, co musí být uvedeno v tiráži každého periodika, a zakládal také institut tzv. odpovědného redaktora, který nesl trestně-právní zodpovědnost za veškeré prohřešky listu proti platným zákonům“ (Bednařík – Jirák – Köpplová, 2011, s. 164).

Dalším z nich byl např. *Zákon na ochranu republiky č. 50/1923 Sb.*, podle něhož bylo zakázáno šířit zprávy podporující trestnou činnost či neuposlechnutí zákona atd. Mezi ostatní platné zákony lze zařadit nařízení týkající se pravidel kolportáže neboli

---

⁷ Autoři Bednařík – Jirák – Köpplová (2011, s. 139) ve své publikaci přidávají i další novinářské spolky: „K Janem Nerudou iniciovaném *Spolku českých žurnalistů* z roku 1877 přibýly *Ústřední svaz novinářů slovanských* (1898), *Jednota československých novinářů* (1902), *Syndikát českých novinářů* (1909) a v roce 1911 *Syndikát pražských deníkářů*“. U některých z nich je patrný odlišný název, než který užívá trojice autorů Beránková – Krivánková – Ruttkay.

přímého prodeje novin na ulici, dopravy periodik do zahraničí či zákon upravující činnost médií v případě mimořádných událostí, např. předběžná cenzura a omezení vydávání tiskovin při branné povinnosti atd. (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 33–34).

1.1.1 Charakteristika vybraných periodik

Pro analýzu, která bude tvořit praktickou část této práce, byla vybrána dvě periodika: *Národní listy* jakožto zástupce seriózního tisku a *Expres* jakožto zástupce bulvárního tisku.

Národní listy, stranický deník založený Juliem Grégrem, začal vycházet v roce 1861 v Praze. Noviny byly distribuovány dvakrát denně. Spolu s večerním vydáním vycházel i obrázkový večerník *Národ* (Beránková – Křivánková – Ruttkey, 1988, s. 171–172).⁸

Tištěny byly v *Pražské akciové tiskárně* a vyznačovaly se tematickou diferenciací a obsáhlou kulturní částí (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 43–44).

Za první světové války byla činnost redakce dvakrát pozastavena a následně jejich ideologie proměněna.

Do nové republiky vstupovaly ovšem již úplně jiné *Národní listy*. Bojovná mladočeská politika se stala průběhem let konzervativní a pod vedením Karla Kramáře vysloveně reakční. Náklad deníku nebyl příliš vysoký, ale jeho význam byl přesto značný. Jeho odběrateli byli ti, kdož vlastně ovlivňovali hospodářství i politiku celého státu: majitelé továren, ředitelé bank, spořitelen a různých průmyslových podniků, zámožní advokáti, lékaři a živnostníci (Beránková – Křivánková – Ruttkey, 1988, s. 172).

Mezi další tvůrčí představitele patřili např. Alois Rašín, Viktor Dyk, Vincenc Červinka, Karel Polícar, Vojtěch Holeček, Olga Fastrová, bratři Karel a Josef Čapkové, Jan Herben a další (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 43–44).

---

⁸ V roce 1933 vycházelo *Pondělí Národních listů a Národa, Národ, Národní listy* a *Národní listy Večerník*. Názvy jednotlivých denních vydání se v průběhu vývoje novin měnily, např. v roce 1900 to byly *Národní listy* a *Národní listy* s dodatkem *Odpolední vydání*, v roce 1918 *Národní listy* a *Národní listy* s dodatkem *Večerní vydání*.

Národní listy byly navázané na *Československou národní demokracii*. Ta vznikla mezi léty 1918–1919. V roce 1935 se pak sjednotila s *Národní ligou* (Jiří Stříbrný) a *Národní frontou* (František Mareš) v *Národní sjednocení*. Stranu lze definovat „vyjadřováním konzervativních názorů provázaných silným nacionalismem a protihradní orientací, sociální reprezentací majetných vrstev, ale také části široké veřejnosti ovlivněné šovinistickým nacionalismem. Zvláště od poloviny 30. let inklinovala ke krajní pravici“ (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 43).

Československá národní demokracie nevydávala jen *Národní listy*, ale rovněž deníky *Role* a již zmíněný *Národ*, které vycházely v Praze. V Plzni v rámci závodů *Škoda* byl distribuován *Český deník*, v Ostravě *Moravskoslezský deník* ad. Z časopisecké produkce lze zmínit např. *Ženský svět*, *Mladý národ*, *Národní student*, *Česká revue* aj. (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 170–171).

V roce 1925 se z národní demokracie odštěpila opozice, která si založila svoji vlastní stranu pojmenovanou jako *Národní strana práce*. Tiskovým orgánem byl deník *Národní práce* (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 172–173).

Kromě seriózního tisku měl na novinovém trhu zastoupení také tisk bulvární. V období *první republiky* byl bulvár spojen se jménem a aktivitami Jiřího Stříbrného, který byl představitelem socialistické strany. Po konfliktu s Edvardem Benešem byl z politického života národní socialistické strany vyloučen⁹ a následně založil v roce 1930 pravicové hnutí *Národní liga* (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 52).

S bratrem Františkem vlastnil tiskový podnik *Tempo*, na jehož založení a provoz údajně použili finance z úplatků, které získali v kauze týkající se dodávek uhlí československým železnicím (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 56).

Mezi léty 1927–1928 vydávali *Večerní list*, od roku 1928 *Polední list*, v roce 1929 začal vycházet *Expres*¹⁰ a satirický týdeník *Šejdrem*. Většina zpráv byla založena na podrobném popisu kriminálních činů včetně vražd, osobních tragédií, milostných afér, skandálů atd. (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 53). „Zatímco z *Pondělního*

---

⁹ Podle slov Jaroslava Šaldy, ředitele nakladatelství a vydavatelství *Melantrich*: „Jisto je, že kdyby se proti Stříbrnému užilo známých a doložených skutečností, že společně s generálem Gajdou a podobnými dobrodruhy plánovali fašistický puč, byl by shofel naráz a národ mohl být ušetřen neplodných bojů a různých odporných tiskovin jako *Šejdrem* a *Polední list*, jimiž potom bratři Stříbrní šířili v lidu mravní a politický rozvrat“ (Šalda, 2001, s. 128).

¹⁰ Deník *Expres* byl v roce 1941 připojen k *Polednímu listu* (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 290).

*listu*¹¹ krev pouze kapala, z *Expresu* přímo tekla (snad proto byl tištěn na růžovém papíru?). Komu byl tento koktejl sexu, kriminálních zvráceností, oslavy fašismu a bojovného ostouzení různých politických představitelů určen?“ (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 175).

Součástí jednotlivých vydání byla obsáhlá inzerce a soutěže. V mnohem menší míře se v bulvárních listech objevovaly například informace ze světa sportu, kultury, románová tvorba aj. (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 175).

Mezi autory, kteří se na tvorbě bulváru Jiřího Stříbrného podíleli, patří např. Josef Janoušek, Rudolf Novák, Karel Werner ad. (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 176).

„*Tempo* se stalo reprezentantem i symbolem bulvárního tisku *první republiky*“ (Končelík – Večeřa – Orság, 2010, s. 53).

1.2 Kriminalita za první republiky

Pojem kriminalita neboli zločinnost je předmětem vědního oboru, kterému se říká kriminologie. Ten dále zkoumá pachatele, oběti a kontrolu kriminality. Kriminologie jakožto samostatná vědní disciplína se zformovala ve druhé polovině 19. století (Novotný – Zapletal, 2004, s. 15) a je na ni nahlíženo jako na multidisciplinární nauku, neboť „kriminalita jako sociálněpatologický fenomén má aspekty společenské i osobnostní, sociologické, psychologické, psychiatrické, pedagogické, trestněprávní a jiné“ (Novotný – Zapletal, 2004, s. 16).

Kriminologii lze rovněž definovat jako empirický obor, jehož praxe je založena hlavně na empirických výzkumech s přezkoumatelnými výsledky. Nutno podotknout, že i empirická kriminologie má ale svoji teorii (Novotný – Zapletal, 2004, s. 18–19).

„Kriminalita je jevem, který narušuje harmonický vývoj společnosti, [...] je pro společnost dysfunkční a společensky škodlivý, [...] narušuje základní pravidla společenského řádu a lidského soužití, [...] způsobuje jednotlivým oběťm škody fyzické, psychické a společenské, vyvolává ve společnosti atmosféru strachu, nejistoty a nedůvěry“ (Novotný – Zapletal, 2004, s. 21).

---

¹¹ *Pondělní list* bylo pondělní vydání *Poledního listu* (Beránková – Křivánková – Ruttkay, 1988, s. 297).

Součástí kriminologie je také nauka o obětech trestných činů neboli viktimologie. Viktimizací se pak rozumí proces, ve kterém se potenciální oběť stane obětí reálnou (Novotný – Zapletal, 2004, s. 139–143).

Nutno podotknout, že pojem „kriminalistika“ byl ve sledovaném období používán spíše okrajově, častěji byl nahrazen výrazem „služba pátrací“ (Dlouhý, 2014, s. 5–6).

1.2.1 Policejní orgány a četnictvo

Po vzniku samostatného československého státu musela společnost reagovat na značný rozmach zločinnosti, který byl způsoben „válečným úpadkem morálky, neúctou před zákonem a právním řádem, ale i poválečnou bídou, nedostatkem a drahotou“ (Dlouhý, 2014, s. 31). Rozšíření kriminality mimo jiné napomohl i technický pokrok, neboť jeho výtobytky umožnily pachatelům lépe zahladit stopy jejich činnosti.

Podobná situace byla i v ostatních částech poválečné Evropy, ve které se začali šířit mezinárodní zločinci.

Na rozdíl od celé společnosti se válečné útrapy téměř nedotkly samotných zločinců. Neuvážená pohodlnost vojenské správy, která nehodlala trpět v řadách armády zejména několikrát trestané osoby, tyto superarbitrovala nebo činila kroky k jejich odsouzení za nepodstatný delikt, čímž je vlastně zachránila od zranění či smrti na frontě a bezpečnostní složky [...] měly před sebou protivníka v plné jeho síle a kromě toho pod vlivem válečných hrůz a útrap řady zločinců rozšířili i dezertéři (Dlouhý, 2014, s. 31).

Na boji se zločinem se podílelo nejen četnictvo, ale i další složky, např. státní policie. O spolupráci četnictva s komunální policií rozhodovaly politické úřady (Macek – Uhlíř, 1999, s. 74).

Po roce 1918 byla činnost policie v kompetenci obcí, kde vznikaly tzv. obecní policejní sbory. Uniformovanou policií disponovalo pouze policejní ředitelství v Praze, druhé policejní ředitelství se pak nacházelo v Brně. V rámci další lokace státní policie, v Plzni a v Moravské Ostravě fungovalo policejní komisařství, v Podmoklech, Chebu a Bohumíně také pohraniční policejní komisařství. Co se týče Slovenska, zde existoval

státní policejní pohraniční úřad v Bratislavě a cca ve čtyřiceti městech městská policie (Macek – Uhlíř, 1999, s. 21).

S rozvojem a nárůstem kvalifikované kriminality byla v roce 1929 v Praze zřízena *Všeobecná kriminální ústředna*, která byla následně pověřena některými funkcemi, které dosud vykonávaly jiné složky policejního ředitelství, např. *Ústřední daktyloskopická*¹² *stanice* (fungující od roku 1919), *Ústředna pro potírání obchodu s ženami a dětmi* (založená v roce 1922), *Oddělení k pátrání po nezvěstných osobách a k evidenci neznámých mrtvých*, *Ústřední sbírka podobizen* atd. (Macek – Uhlíř, 1999, s. 31).

V dubnu roku 1914 byl do Monaka svolán mezinárodní kongres kriminalistů, kterého se zúčastnili zástupci států z Evropy, Asie, Afriky a Ameriky. Na setkání byly formulovány základní potřeby mezinárodní policejní spolupráce, což vedlo k položení základů dnešní organizace *Interpol* a vytvoření *Mezinárodní komise kriminální policie*. Ta sídlila ve Vídni a pracovním jazykem byla francouzština (Macek – Uhlíř, 1999, s. 32–33).

Dekretem Národního výboru, který byl přijat 31. října 1918, byl zřízen úřad generálního velitele četnictva. Generální velitel stál v čele zemských četnických velitelství.

Zemská četnická velitelství (ZČV) byla vytvořena v sídle každé nejvyšší politické správní oblasti (tj. zemi). Vojensky, administrativně a hospodářsky se jednalo o samostatné útvary podřízené přímo MV (tj. ministerstvo vnitra – pozn. autora). Jejich sídly byla Praha, Brno, Opava (do roku 1928), Bratislava a Užhorod. Od roku 1921 byly jejich oficiální názvy „Zemské četnické velitelství pro Čechy“. [...] V čele každého ZČV stál zemský četnický velitel (Macek – Uhlíř, 1999, s. 54).

Obvody Zemského četnického velitelství se dělily na četnická oddělení, která koncentrovala vždy několik okresních velitelství. Ta byla tvořena jednotlivými četnickými stanicemi (Macek – Uhlíř, 1999, s. 55–57).

Podle Macka a Uhlíře (1999, s. 58–59) fungovaly od roku 1928 mimo četnických stanic rovněž tzv. četnické pátrací stanice, které byly zpravidla součástí

---

¹² Za zakladatele moderní daktyloskopie neboli zjištění osob za pomoci otisků prstů a prstových čar je považován český vědec Jan Evangelista Purkyně (Dlouhý, 2014, s. 215).

okresních četnických velitelství. V roce 1922 bylo založeno četnické oddělení u poznávacího úřadu policejního ředitelství v Praze. „Oddělení bylo přímo podřízeno MV a jeho úkolem bylo zřízení daktyloskopické služby v četnictvu, podávání znaleckých posudků a jednotné řízení četnické pátrací služby. Veškerá činnost měla vést zejména ke zkvalitnění pátrání po hledaných osobách“ (Macek – Uhlíř, 1999, s. 59).

V obvodech četnických stanic byly pouze v Čechách zřízeny tzv. četnické pohraniční kontrolní stanice. Mimo to existovala od roku 1922 četnická eskortní stanice, četnické stanice se služebními psy, od roku 1933 četnické pohotovostní oddíly, četnické silniční kontrolní stanice, četnické letecké hlídky aj. (Macek – Uhlíř, 1999, s. 63–69).

Zákon o četnictvu byl přijat v roce 1920, nicméně i nadále zůstala v platnosti rakouská služební instrukce, tzv. *Služební instrukce pro četnictva*,¹³ která nyní byla rozšířena po celém území československého státu, v některých případech na území Slovenska a Podkarpatské Rusi platila ustanovení uherská (Dlouhý, 2014, s. 106).

O dva roky později, tj. v roce 1922 byla pro četnictvo vydána služební a učební pomůcka nesoucí název *Pokyny pro službu pátrací a daktyloskopickou bezpečnostních orgánů*.¹⁴ Tuto příručku zpracovali Josef Povondra¹⁵ a Oldřich Pinkas.¹⁶ Téhož roku byl vrchním strážmistrem Františkem Jurkou vydán také soubor: *Směrnice, pokyny a vysvětlivky pro četníka, konajícího bezpečnostní službu* (Dlouhý, 2014, s. 123, 130).

---

¹³ Služební instrukce pro četnictvo byla rozdělena do pěti částí (hlav) a popisovala postavení a činnost četnictva. „Hlava I. charakterizovala obecné poslání četnictva, [...] podřízenost a vztahy k jiným orgánům [...]. Hlava II. pojednávala o všeobecném chování četníků a o jejich nutných vědomostech, potřebných k praktickému výkonu služby. Hlava III. se zabývala problematikou četnické služby, která byla rozdělena na službu obyčejnou a službu zvláštní. Hlava IV. zahrnovala zvláštní předpisy o postupu četnictva [...]. Hlava V. obsahovala zvláštní předpisy pro vojenské představené četnictva“ (Macek – Uhlíř, 1999, s. 75).

¹⁴ „V první části uvedené služební pomůcky je popis činnosti četnictva na místě činu, jeho popis, vyhledávání stop a zjišťování věcí majících vztah k trestnému činu, zjišťování a výslechu (nepřísežnému) svědků, zjišťování skutečností souvisejících s trestným činem, které se staly před nebo po spáchání činu, zjišťování osobních poměrů oběti a osob z jejího okolí“ [...] Druhá část upravuje taktický postup při různých zločinech [...]: vražda, zavraždění dítěte, odložení dítěte, [...], zjišťování totožnosti mrtvol, [...]. Třetí část obsahovala metody a prostředky zjišťování a usvědčování pachatele [...]. Celá čtvrtá část byla věnována popisu osoby [...]. Pátá část příručky byla nazvána Cikáni. Přitom je třeba dodat, že pojem potulný cikán nebyl chápán jako dnes rasově, nýbrž stylem života [...]. V závěrečné šesté části příručky byla uveřejněna *Instrukce pro daktyloskopickou službu četnictva*“ (Dlouhý, 2014, s. 124–126).

¹⁵ Josef Povondra (1871–1940) působil nejprve jako hospodářský úředník, poté vstoupil do armády a poté k četnictvu. V roce 1907 založil první daktyloskopickou sbírku na našem území. Zajímal se o zahraniční kriminalistickou literaturu. Je autorem několika pojednání o činnosti pátrací služby četnictva (Dlouhý, 2014, s. 318).

¹⁶ Oldřich Pinkas (1886–1960) studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Za války sloužil jako důstojník ve vojsku. Po roce 1919 působil v Bratislavě jako pobočník zemského četnického velitele, později pracoval na ministerstvu vnitra. V časopise *Bezpečnostní služba* publikoval řadu odborných článků týkajících se kynologie (Dlouhý, 2014, s. 319).

2 Případ Otýlie Vranské

Otýlie (Otilie) Vranská se narodila zřejmě 9. března 1911 ve slovenském Brezně nad Váhom. Podle dostupných materiálů se o jejím životě příliš informací nedochovalo. Co se rodinných poměrů týče, patrně nebyla jediným potomkem svých rodičů. K identifikaci těla se přihlásily její dvě sestry, Zuzana Vranská a Marie Němečková, rozená Vranská, které ze Slovenska odešly do Prahy. Celkem měla čtyři sourozence (Francek, 2014, s. 203).

Když jí bylo jedenáct let, utekla z domova. Během dospívání strávila tři roky za krádež v polepšovně v Novém Jičíně, v osmnácti letech byla zatčena pro potulku. Pracovala jako služebná, od března 1933 v Praze jako číšnice, později jako příležitostná prostitutka (Jedlička, 2011, s. 247). Zavražděna byla pravděpodobně 1. září 1933, pochována byla 16. září 1933 na společném pohřebišti na Olšanských hřbitovech (Šulc, 2013, s. 88).¹⁷

2.1 Nález kufrů

Vrah tělo rozřezal a vložil do dvou kufrů. Obsahem prvního kufru vypraveného z pražského Masarykova nádraží a nalezeného v Bratislavě byla hlava se sečnou ranou na lebeční kosti a nohy oddělené od trupu, oboje zabalené do červené¹⁸ látky s vyšitým písmenem „K“. Mimo ostatky lidského těla zavazadlo obsahovalo vydání *Lidových novin* z 1. září 1933, dva časopisy: *Proud* a *Československé státní dráhy – mezinárodní spoje ČSR* a roztržené dámské kombiné (Francek, 2014, s. 201).

---

¹⁷ Případem Vranské se zabýval mimo autorů Jedličky, Šulce a Francka také záhadolog Vladimír Liška. V roce 2015 vyšla jeho publikace *Zločiny a tragédie v českých dějinách*. Nutno však upozornit, že v některých faktech se s uvedenými třemi autory shoduje, v mnohých částech však poskytuje informace naprosto odlišné. Místy jeho publikace působí jako próza, v níž se mísí fakta a fikce. Podle Lišky se například v jednom z kufrů údajně našel i kus látky, který se užíval v instalatérských pracích (Liška, 2015, s. 168), dále pak přítelkyni Vranské pojmenoval jako Boženu Verbergerovou (Liška, 2015, s. 169), rotmistrovi dal příjmení Krásný (Liška, 2015, s. 170), špatné jméno figuruje i u kolegyně ze Žiliny Koklesové, která byla v Liškově podání pojmenována jako Kohlerová (Liška, 2015, s. 170) ad. Zajímavostí je i to, že Liška jako jediný přesně identifikoval onoho blondýna, který dělal Vranské doprovod a v jehož společnosti snědla jablko. Byl to údajně Karel Chour (Liška, 2015, s. 171). V kapitole nazvané jako *Bestiální vražda Otýlie Vranské* lze najít mnoho dalších nepřesností.

¹⁸ Jedlička ve své publikaci uvádí, že ostatky byly zabaleny do prostěradla bílé barvy. Červenou barvu měla barva nitě, kterou bylo vyšito písmeno „K“ (Jedlička, 2011, s. 237).

Druhý kufr byl nalezen v Košicích ve vlakové soupravě jedoucí z dalšího pražského nádraží, v tomto případě z Wilsonova, dnes hlavního nádraží. „Celá situace se opakovala [...] kufr obsahoval do prostěradla s vyšitým písmenem ‚K‘ a římskou ‚I‘ zabalený trup ženy se sedmi bodnými ranami kolem levého prsu, useknuté ruce, zakrvácené pánské spodky, mycí houbu a výtisk *Moravského ilustrovaného časopisu*“ (Francek, 2014, s. 201–202). „Zapomenuté“ kufry, k nimž se v cílových stanicích nikdo nehlásil, byly objeveny pracovníky drah v sobotu 2. září 1933. Následnou pitvou se prokázalo, že ostatky těla patřily jedné osobě. Žena byla 162 centimetrů vysoké postavy s pihovatou tváří (Francek, 2014, s. 202) a světle hnědými očmi. Vlasy měla tmavě hnědé až černé (Jedlička, 2011, s. 239).

Pitva byla provedena jak na Slovensku, tak pod vedením profesora Františka Hájka i v Čechách. V některých bodech si však oba dva slovenské protokoly vzájemně odporovaly. Podle zprávy z Bratislavy měla například žena na dolních končetinách dobře vyvinutou tukovou tkáň, její chodidla však příliš pěstěná nebyla, což by nasvědčovalo tomu, že oběť patřila mezi těžce pracující. Naopak podle pitevního protokolu z Košic byly její ruce upravené a jemné, což těžkou prací s největší pravděpodobností vylučuje (Jedlička, 2011, s. 239).

Z dostupných zdrojů lze vyvodit následující způsob usmrcení mladé ženy: „Na levé straně hlavy byla sečná rána asi dvanáct centimetrů dlouhá a pět centimetrů hluboká, která rozlomila lebeční kost po celé délce a vnikla až do mozku. Vrah se trefil do stejného místa dvakrát. ‚Dvojitou‘ ránu [...] způsobil zřejmě sekáček na maso“ (Jedlička, 2011, s. 239). „Hlavu oddělil pachatel [...] ještě zaživa, neboť v plicích se našly stopy vdechnuté krve. Rány kolem prsu byly však posmrtné a dvě z nich pronikly do plic“ (Francek, 2014, s. 202).

Soudní lékaři se zprvu domnívali, že vrahem musel být odborník, tedy např. medik, lékař, patolog, popřípadě řezník, nicméně později byla tato teorie zavržena, neboť rozčtvrtit lidské tělo lze i bez předchozích anatomických zkušeností a znalostí (Francek, 2014, s. 202–203). Šulc ve své publikaci (2013, s. 61) spekuluje nad tím, že odborník by přece bezvládné oběti nezasadil sedm ran téměř do stejného místa, aniž by ani jednou zasáhl srdeční sval.

2.2 Vyšetřování vraždy

Vražda Vranské byla událostí, která zasáhla celou společnost, což dokazuje fakt, že bezprostředně po spáchání činu, tj. 4. září 1933 policejní ředitelství v Praze v Bartolomějské ulici uspořádalo jednak výstavu nalezených věcí, tj. tiskovin, textilií, fotodokumentace kufrů a snímku kosmeticky upravené hlavy, jednak fotografie zavražděné dívky otiskly téměř všechny noviny. Její portrét byl promítán i v biografech. Nutno podotknout, že výstavu za jediný den navštívilo cca tři tisíce lidí (Jedlička, 2011, s. 241).

Podle dostupného svědectví se policii podařilo zmapovat pravděpodobně poslední den jejího života, tj. 31. srpna 1933. Pro vyšetřování jsou stěžejní hlavně aktivity z večera/noci. V této době se údajně měla setkat v Praze na Václavském náměstí s rotmistrem Josefem Pěkným. Podle Jedličky (2011, s. 248) měla Vranská své bytné Marii Glaudowitzové předchodí den sdělit, že byla poslední tři dny právě u výše zmíněného rotmistra, který si ji údajně chtěl vzít a zajistit jí dobrou práci v prádelně. Na schůzku do restaurace *U Kupců* ve Štěpánské ulici však nepřišel sám, ale s Antonií Koklesovou, rovněž prostitutkou, se kterou se Vranská také znala (Francek, 2014, s. 203).

Vzhledem k tomu, že po společném posezení bylo již pozdě a svým příchodem si nechtěla způsobit problémy se svou bytnou, šla si shánět nocleh jinam. Kolem půlnoci ji údajně v Křemencově ulici viděl číšník z restaurace *U Politické mrtvoly* v doprovodu elegantně oblečeného blondýna. Ten jí koupil jablko, jehož zbytky byly při pitvě nalezeny v jejím žaludku, což odkazuje k tomu, že jablko snědla zhruba hodinu před svou smrtí. Poslední stopa vede ke vchodu do nočního podniku *U Šmelhausů* v Melantrichově ulici (Francek, 2014, s. 203). Zavražděna byla pravděpodobně mezi jednou a třetí hodinou ranní, příčinou smrti bylo vykrvácení (Jedlička, 2011, s. 243).

I přesto, že se do pátrání po vrahovi zapojil četnický štáb z Československa i vybraných evropských měst, vraha s pseudonymem „Fantom ulice“ se vypátrat nepodařilo. Existuje řada teorií, podle kterých policie nepostupovala příliš systematicky. „Kromě popisu činu [...] v žádostech chyběla jakákoliv informace, která by napomohla k vypátrání pachatele: věk, stáří a další poznávací znaky hledané osoby“ (Jedlička, 2011, s. 233). Z pohledu kriminalistiky a své dlouholeté praxe shledává Jedlička chybu

již při nálezu prvního kufru v Bratislavě. Zde se policejní úředníci měli pokusit vyhledat a následně sejmout daktyloskopické stopy z tiskovin či vnitřních stran kufru (Jedlička, 2011, s. 237). Stejnou chybu patrně udělali i vyšetřovatelé v Košicích, kteří rovněž tyto stopy nezajistili. V souvislosti s daktyloskopií zdržela nedůslednost policie vyšetřování zhruba o týden, neboť až později, poté co tělo identifikovaly sestry Vranské, zjistili, že už čtyři roky evidují její otisky prstů a dlaní v daktyloskopických kartotékách zločinců. V případě Vranské však tuto základní a stěžejní identifikační metodu nepoužili (Jedlička, 2011, s. 246).

Podle Jedličky se vyšetřovatelé dopustili největší chyby tím, že z počátku do okruhu potenciálních pachatelů zařadili pouze jedince, kteří v rámci své profese přišli do kontaktu s lidským, potažmo zvířecím tělem. Ostatní povolání byla vyloučena (Jedlička, 2011, s. 252). Tento fakt z okruhu podezřelých vyloučil i rotmistra Pěkného, který byl jednak účetním a jednak „neodpovídal vsugerované představě o sexuální agresorovi, který své oběti tajně sleduje a ve vhodné chvíli zaútočí. Slečny k němu chodily dobrovolně, poměrně často a žádná neskončila jako Vranská“ (Jedlička, 2011, s. 254).

Jedlička (2011, s. 233) dále uvádí, že se při vyšetřování objevilo velké množství různých teorií, které se však staly doménou nikoliv policie, ale sdělovacích prostředků, do jejichž redakcí byl zaslán nespočet anonymních udání. „Každý anonymní dopis, který skončil v novinách na stole redaktora, se analyzoval a s patřičným komentářem ihned zveřejnil, například pod titulkem ‚Nový obrat ve vyšetřování záhadné vraždy‘ nebo ‚Nová stopa k dopadení Fantoma ulice‘. Teprve pak byl list předán policii“ (Jedlička, 2011, s. 234).

V prvním týdnu vyšetřování policie obdržela přibližně sedm set dopisů se jmény údajných vrahů. Podle slov jednoho z detektivů jim práci komplikovali hlavně novináři, neboť každou informaci, každý anonymní dopis museli prověřovat, aby ho pak jako nepravdivý uložili do složky „pomocný materiál“ (Jedlička, 2011, s. 234).

Co se týče objasnění motivu činu, Jedlička vyvrací sexuální motivaci, která byla původně považována za velmi pravděpodobnou. „Při pitvě Vranské nebyly v pohlavních orgánech a jejich okolí nalezeny spermie ani stopy po znásilnění či jiné stopy svědčící pro sadistickou nebo jinou deviační manipulaci“ (Jedlička, 2011, s. 250). Podle Jedličky lze za adekvátní považovat pouze motiv vražedného jednání v afektu.

Z určení místa činu lze vyloučit veřejné prostory, nabízí se byt či vila, neboť jednotlivé části těla byly pečlivě omyty. Nutno podotknout, že v této době nebyla

koupelna standardním vybavením domácnosti, ba naopak u pavlačových domů byla společným prostorem několika bytů (Jedlička, 2011, s. 251).

Podle pitevního protokolu na rukou Vranské nebyly zjištěny známky obrany, což nasvědčuje tomu, že oběť útok nečekala. V opačném případě by se s největší pravděpodobností snažila ochránit hlavu, navíc by se snažila volat o pomoc, což by pro vraha mohlo být příliš riskantní (Jedlička, 2011, s. 251).

Jednou z možných příčin zavraždění Vranské je žárlivost Antonie Koklesové. Je totiž možné, že se té noci Vranské nepodařilo zajistit si nocleh, a proto se vydala do bytu rotmistra Pěkného, u kterého však přebývala Koklesová. Zda právě ona byla pachatelem trestného činu lze pouze spekulovat... (Jedlička, 2011, s. 257–258).

Šulc ve své publikaci naopak vraždu z afektu vylučuje: „[...] jsem přesvědčen, že kombinovaný způsob agrese vůči tělu Vranské za použití sekáčku a nože signalizuje dílo sadistického násilníka, nikoli vraždu v afektu, vyvolaném zlobou nad exmilénčíným vřískáním“ (Šulc, 2013, s. 85). Vzápětí dodává, že vražda byla spontánním činem a vrah musel při manipulaci s tělem improvizovat (Šulc, 2013, s. 88).

Existují svědectví, která popisují neznámého muže s hnědožlutým kufrem v Praze na nádraží. Nicméně i tato svědectví se v důležitých faktech rozcházejí. Podle studenta Josefa Zahálky měl muž světlý sportovní oděv, byl opálený a svým vzhledem připomínal slovenského či podkarpatského Žida. Naopak podle zaměstnance košické městské elektrické dráhy Izidora Goldbergera měl muž světlé vlnité vlasy a černý oděv (Šulc, 2013, s. 67).

Za zmínku stojí také četař Pavlíček sloužící v Prešově, v civilu pitevní laborant, mladík s kudrnatými blond vlasy, který koncem léta roku 1933 trávil v Praze dovolenou. Viktorín Šulc ve své publikaci uveřejnil záznam rozhovoru s plukovníkem Miloslavem Nečáskem, který s Pavlíčkem vojákoval.

Nečásek se netají tím, že případ ženského těla ve dvou kufrech – aspoň pro něj – žádnou tajenku nepředstavuje. [...] „Když se milej četař vrátil, řekl jsem mu žertem, ale s přísnou tváří, že ho podezírám, že Vranskou zabil a rozřezal on! Že se s ní poznal už dřív někde ve vlaku nebo v Praze, teď že ji pozval na taneček a vylákal do špitálu, kde dřív pracoval. [...] Pavlíček nejdříve vybuchnul, abych nefantazíroval, pak mě ale začal doslova prosit, abych už o tom mlčel, abych mu už neказil existenci! No mlčel jsem. Komu jsem taky měl svoje nápady vyprávět? V roce 1935 jsem pak nastoupil k policii. [...] najednou jsem v Jindřišské ulici potkal

Pavlička. Tahal jsem ho na víno, chtěl jsem mu rozvázat jazyk, on se mi ale doslova vytrhl, že spěchá a zmizel“ (Šulc, 2013, s. 91–92).

Četař Pavlíček se kolem roku 1960 oběsil, žádný dopis na rozloučenou však nezanechal (Šulc, 2013, s. 93).

2.3 Další vraždy s podobným způsobem usmrcení

„Nálezy rozřezaných těl v kufrech, balících, kobercích nebo volně rozházené v terénu, často ve velkých vzdálenostech od sebe, nebyly tehdy u nás ani v zahraničí nic neobvyklého“ (Jedlička, 2011, s. 243). Vražda Otýlie Vranské byla jen jedním z případů s podobným způsobem usmrcení, nicméně zřejmě jediný, který se dostal do povědomí veřejnosti. Anonymní dopisy se jmény potenciálních pachatelů tehdejší Sbor národní bezpečnosti obdržel ještě v roce 1965, tj. 32 let od spáchání vraždy (Jedlička, 2011, s. 234).

Mezi další případy vyznačujícími se rozčtvrcením torza těla patří například vražda pokojské Anny Fibiové, jejíž končetiny byly nalezeny 1. prosince 1932 na železniční trati u Pezinku a hlava téměř o rok později ve vinohradě u Bratislavy, dále případ Hermíny Unterstogerové, jejíž ostatky údajný pachatel vhodil za Vídní do Dunaje, nebo případ rozčtvrcené mrtvolky, která byla analogicky k Otýlii Vranské rozdělena do dvou kufřů nalezených v italské Neapoli v listopadu 1932.

Obecně lze konstatovat, že si vrahové za své oběti vybírali dívky či ženy z nižších sociálních vrstev, tj. hospodyně, pomocnice v domácnosti, prostitutky nebo nezaměstnané (Jedlička, 2011, s. 244).

II PRAKTICKÁ ČÁST

1 Sociální konstrukce reality a masová média

Teorie sociální konstrukce reality vychází z předpokladu, že „to, co člen společnosti považuje za danou realitu, je ve skutečnosti výsledkem historicky podmíněného procesu a je sociálně a kulturně podmíněné. [...] Ve vztahu k těmto konstruktům pak člověk buduje svou identitu“ (Jirák – Köpplová, 2009, s. 290–291). Na sociálně vytvářené světy je nahlíženo jako na produkt lidské činnosti (Berger – Luckmann, 1999, s. 116).

V souvislosti s otázkou sociální konstrukce reality je nezbytné samotný pojem „realita“ definovat. Podle autorů stejnojmenné publikace (tj. *Sociální konstrukce reality*) je „realita“ pojímána jako „vlastnost náležející jevům, kterým přisuzujeme existenci nezávislou na naší vlastní vůli (tyto jevy nepřestanou existovat, i kdybychom si to sebevíc přáli) [...], realita je vytvářena sociálně a [...] a sociologie vědění musí analyzovat procesy, jakými k tomu dochází“ (Berger – Luckmann, 1999, s. 9).

Sociologie vědění jakožto podmnožina sociologie (Berger – Luckmann, 1999, s. 20) se zabývá otázkou, „jak je utvářeno lidské ‚vědění‘ o ‚realitě‘ v každodenním, neteoretickém či neteoretickém životě“ (Berger – Luckmann, 1999, s. 22). Svět je složen z několika různých realit, mezi nimiž se pohybujeme. Jednou z nich je realita každodenního života, kterou prožíváme ve fázi bdění. Tato realita je definována místem (tj. vnímáme ji skrze své tělo) a časem (tj. přítomným okamžikem). To, co je přítomno „tady“ a „ted“, je považováno za nejreálnější realitu. Prožívány jsou však i skutečnosti, které se v této dimenzi neodehrávají, čili každodenní život je vnímám na úrovni několika stupňů prostorové i časové blízkosti a vzdálenosti (Berger – Luckmann, 1999, s. 28).

Zvláštním typem sociální konstrukce reality je mediální produkce (např. zpravodajství), neboť „[...] média nabízejí sdělení, která nějakým způsobem vypovídají o společnosti, jejích normách, hodnotách a pravidlech, a to pomocí významů, jež jsou v těchto sděleních využity“ (Jirák – Köpplová, 2003, s. 165). Zpravodajství se do jisté míry podílí na utváření našeho pohledu na svět (Burton – Jirák, 2001, s. 264).

Zprávy jsou uměle vytvořená díla, jejichž konstrukce má svá zažitá a kulturně podmíněná pravidla (Burton – Jirák, 2001, s. 246). To znamená, že zprávy nejsou

„odrazem“ skutečnosti, podoba zpráv není dána „realitou“ (Burton – Jiráček, 2001, s. 260).

Média si sama určují, jaké zprávy budou zveřejněny. Při tzv. procesu nastolování agendy vychází z témat, která připravují zpravodajské agentury (Burton – Jiráček, 2001, s. 247). Výběr zpráv není náhodný, je ovlivněn mechanismy v podobě tzv. zpravodajských hodnot. „Zpravodajské hodnoty označují soubor kritérií, jimiž média poměřují zpravodajskou přijatelnost událostí a zpravodajskou vhodnost jejich zpracování“ (Burton – Jiráček, 2001, s. 248). Podle Burtona a Jiráčka (2001, s. 250–255) se zpravidla rozlišují dva typy: obecné (tj. např. výskyt, blízkost, jasnost, jednoduchost atd.) a zpracovatelské, tj. to, co rozvíjí zpravodajské ztvárnění (např. obrazová dokumentace, možnost dramatizace, konflikt atd.).

Význam a důležitost zpráv určuje rovněž jejich pořadí a prostor, který je jim médií vymezen. Například (z pohledu konkrétního média) nejvýznamnější zprávy jsou otištěny na titulní stránce či v úvodu zpravodajské relace. Zpravodajství je „typ mediálního sdělení s vysokou mírou předvídatelnosti, pravidelnosti, stereotypnosti a ustálenosti“ (Burton – Jiráček, 2001, s. 245).

2 Stanovení výzkumného vzorku

Na zprávy nalezené ve vybraných periodikách bude aplikována metoda kvalitativní¹⁹ obsahové analýzy, v rámci níž se hovoří i o tzv. analýze narativu²⁰ (analýze vyprávění), která se zabývá tím, co je vyprávěno a jak (Sedláková, 2014, s. 329, 369).²¹

„Lidé z své podstaty vyprávějí příběhy. Příběhy poskytují koherenci a kontinuitu zkušenosti člověka a hrají centrální roli v naší komunikaci s jinými“ (Čermák, 2002, s. 15). To, co je základem pro každý možný příběh, o kterém můžeme vyprávět, je život, resp. životní událost. „Příběh je založen na životě, ale není jím určen, protože právě artikulace, vyprávění, příběh otevřený dalším pokračováním či reinterpetacím je to, co životu poskytuje bohatší význam“ (Čermák, 2002, s. 16).

Čermák (2002, s. 16) ve své práci odkazuje na filozofy historie, kteří vymezili dva přístupy ke vztahu minulosti a narativu. První z nich se ztotožňuje s myšlenkou „kontinuity života a jeho reprezentaci v příběhu (tj. minulost a narativita jsou stejné podstaty)“, podle druhého se hovoří o „diskontinuitě (tj. minulost a vyprávění o ní nelze ztotožnit)“.

„Teorie vyprávění se snaží abstrahovat vyprávěcí postupy (kódy), jak je fabulován příběh, pomocí jakého typu postav, jaké jsou jejich vzájemné vztahy a zápletky“ (Sedláková, 2014, s. 370).

Při analýze narativu se zpravidla pracuje se dvěma pojmy: příběhem (co je vyjádřeno, řetězec událostí) a diskursem (jak je to vyjádřeno). Analogicky k těmto termínům používá literární věda výrazy fabule a syžet. „Fabule [...] označuje to, o čem se vypráví. [...] Syžet odkazuje ke zpracování fabule v konkrétním díle, k jeho

---

¹⁹ „Termínem kvalitativní výzkum rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace. Může to být výzkum týkající se života lidí, příběhů, chování, ale také chodu organizací, společenských hnutí nebo vzájemných vztahů“ (Strauss – Corbinová, 1999, s. 10). Podle Hendla (2005, s. 49–50) se s touto negativní definicí mnoho autorů neztotožňuje, neboť podstata kvalitativního výzkumu nespočívá pouze v absenci čísel.

²⁰ Pojem „narativ“ je poměrně těžké definovat, neboť zahrnuje mnoho významů, podle toho, ve které z disciplín je užit. Jako synonymum se nejčastěji uvádí výraz „story“, do češtiny překládáno jako příběh/děj/vyprávění. Podle Riessman (2008, s. 3) si mluvčí během své promluvy vybírá, třídí, organizuje události, které považuje za důležité a které chce, aby si mluvčí z jeho vyprávění zapamatovali. S odkazem na Rollanda Barthesa narativ v sobě zahrnuje např. mýtus, legendu, tragédii, komedii, komiks, zpravodajství atd. Autorka dále dodává, že to může být i biografie, autobiografie, lidové balady, fotografie ad. (Riessman, 2008, s. 4).

²¹ Analýzou narativu se rozumí skupina metod, které slouží k interpretaci textů, jejichž společnou charakteristikou je „dějová“ forma. Analytické metody mohou být uplatněny v různých typech textů: písemných, psaných či vizuálních (Riessman, 2008, s. 11). Narativní analýza se zabývá např. „otázkou, jak a proč se z událostí stávají příběhy, [...] pro koho byl příběh/děj/vyprávění vytvořen, za jakým účelem, proč je sled událostí řazen tímto způsobem atd.“ (Riessman, 2008, s. 11).

kompozici – použité kombinace jednotlivých složek námětu (děje, postav, prostředí, vypravěče), způsobu vystavění fabule (v časové následnosti, retrospektivně, paralelně atd.) a důrazu kladeným na děj, postavy, prostředí apod.“ (Sedláková, 2014, s. 370–371). Z hlediska kontextu Čermák (2002, s. 22–23) definuje tzv. třídimenzionální prostor, tj. kontext času, prostoru a jiných lidí.

Sedláková ve své publikaci (2014, s. 372) odkazuje na Aristotelovo schéma (expozice, kolize, krize, peripetie, katastrofa) a každý dobrý příběh člení na výchozí situaci (úvod), konflikt/zápletku a rozuzlení/vyvrcholení (závěr).

Klíčovými pojmy narativity jsou podle Čermáka (2002, s. 22) „příběh, dějová zápleтка, scéna, místo, čas, úhel pohledu, protagonista“.

V souvislosti s analýzou narativu nelze opomenout roli příjemce. Publikum, kterému je obsah určen, nepřímo ovlivňuje jazykovou stránku (např. volba výrazů, obtížnost textu, uspořádání vět atd.). Součástí textových sdělení je často také obrazová složka, která rovněž nese své specifické významy.

V narativním výzkumu se analyzuje tzv. narativní materiál, který může mít různou podobu, např. deník, autobiografie, konverzace, literární práce aj. Čermák odlišuje dvojí původ narativního materiálu. „Může být sebrán jako příběh (životní příběh, nebo literární práce) nebo jiným způsobem (pozorování či osobní dokumenty)“ (Čermák, 2002, s. 20).

Riessman ve své publikaci definuje celkem čtyři typy narativní analýzy. První z nich je tzv. tematická analýza, která se primárně soustředí na obsah, čili na to, co je řečeno, napsáno nebo vizuálně zobrazeno (Riessman, 2008, s. 53, 105).

Druhá je tzv. strukturní analýza, jejíž doménou je rovněž obsah, ale z pohledu toho, jak je to řečeno, tzn. z hlediska formy (Riessman, 2008, s. 77, 105).

Třetí je nazvána interakční/performativní analýzou,²² která zkoumá to, „jak rozmluva mezi mluvčími je produkována jako interakce a provedena jako narativ“. Podle tohoto přístupu hraje v produkci příběhů důležitou roli kontext (např. historický, diskursivní aj.). „Příběhy jsou sociálními artefakty, které vypovídají nejen o společnosti a kultuře, ale i o jedincích či skupině“. V rámci analýzy se řeší i otázka, „jak tyto kontexty ovlivňují vyprávění, jak se na příběhu podílí koprodukce mezi mluvčím a posluchačem, [...] textem a čtenářem, historií a kulturou“ (Riessman, 2008, s. 77, 105).

---

²² Překlad interakční/performativní z originálu *dialogic/performance* je použit z práce K. Šed'ové (2013, s. 59).

Poslední, čtvrtá z nich je tzv. analýza vizuální, která se soustředí na estetickou reprezentaci. Mluvený či psaný diskurs nepracuje jen se slovy (jakožto jednou z forem komunikace), ale i s dalšími prostředky, tj. např. obrazová dokumentace, gesta, pohyby těla, zvuky (Riessman, 2008, s. 141).

Předmětem této práce je kromě analýzy narativu v seriózním a bulvárním periodiku také jejich vzájemná komparace.

Podle Sedlákové (2014, s. 389) by komparativní metoda měla být tvořena třemi kroky: „1. vymezení objektu komparace a časového období zkoumání (výběr souboru zkoumaných médií/titulů/článků); 2. stanovení cíle komparace včetně rozhodnutí o volbě synchronního či diachronního přístupu; 3. určení kritérií komparace (stanovení proměnných a sledovaných vztahů mezi nimi)“.

Zprávy týkající se vraždy Otýlie Vranské byly vyhledávány ve dvou česky psaných denících, konkrétně v *Národních listech* (vybraný zástupce seriózního tisku) a v *Expresu* (zástupce bulvárních novin). Ve sledovaném časovém období, tj. od září 1933 do února 1934, vycházel deník *Expres* v několika různých vydáních: od září 1933 do 8. října 1933 jako *Expres*, od 9. října 1933 ve dvou verzích: v poledne jako *Polední Expres*, v odpoledních hodinách jako *Večerní Expres*. Takto rozdělený vycházel až do června roku 1934, od července téhož roku byl pak opětovně sloučen pod původní název *Expres*. Pro tuto práci bylo k analýze vybráno odpolední vydání, tj. *Večerní Expres*.²³

Výzkumný vzorek obsahuje celkem 96 zpráv: 45 zpráv v *Národních listech* a 51 zpráv v *Expresu* / *Večerním Expresu*. Z hlediska rozvržení počtu zpráv dle měsíců je zřejmé, že nejvíce zpráv bylo otištěno bezprostředně po vraždě, tj. v měsíci září 1933 (shodně v obou denících dvacet tři zpráv). V následujících měsících počet zpráv postupně klesal (viz grafické rozložení v Příloze č. 1 a č. 2).

V říjnu 1933 bylo na stránkách *Národních listů* otištěno třináct zpráv a dvanáct zpráv v *Expresu*,²⁴ v listopadu v *Národních listech* pouze šest zpráv, v *Expresu* srovnatelně s předchozím měsícem, tj. třináct zpráv, v prosinci v *Národních listech* jedna zpráva a v *Expresu* dvě zprávy, v lednu v roce 1934 byly v *Národních listech*

---

²³ Jednotlivá čísla obou deníků jsou dostupná v *Oddělení časopisů Knihovny Národního muzea*, které má sídlo v Místodržitelském letohrádku v Královské oboře, v tzv. Zámečku ve Stromovce. Pro nalezení zpráv z konkrétních deníků a z konkrétního období je možné rovněž využít služeb *Výstřížkového archivu fondu Ministerstva zahraničních věcí*. V případě mediálního obrazu vraždy Otýlie Vranské byl však k dispozici pouze jeden výstřížek z polských novin.

publikovány dvě zprávy, v *Expresu* pouze jedna. V únoru se srovnatelně v obou vybraných periodikách ani jedna zpráva neobjevila.

Z hlediska charakteru vybraných periodik bylo možné očekávat, že v *Národních listech* byly zprávy ve většině případů umístovány na třetí stranu, kdežto pro *Expres* byla vražda Vranské natolik exkluzivním tématem, že veškeré příspěvky zaujímaly v novinách přední pozice, tj. nejčastěji na titulní stránce, výjimečně na straně druhé či třetí.

Cílem komparace je podat přehled odlišností ve zpracování tématu vraždy Otýlie Vranské v bulvárních a seriózních novinách. Součástí komparace bude rovněž identifikace rozdílů v prezentaci vybrané události z pohledu odborné literatury a z pohledu denního tisku.

Při analýze mediálního obrazu bude postupováno diachronně, tj. chronologické zachycení vývoje.

Na tomto místě je třeba podotknout, že v původní koncepci praktické části diplomové práce byla vlastní analýza rozdělena jednodušeji pouze na analýzu článků v seriózním deníku, analýzu článků v bulvárním deníku a komparaci výsledků (viz teze diplomové práce).

Při zpracování práce se však ukázalo, že je třeba (s odkazem na teoretické základy analýzy narativu) část nazvanou jako „Vlastní analýza“ pojmout jinak. Nejprve bude postupováno tematicky (tj. kapitoly věnující se jednak postavám, jednak místu a motivu činu), poté chronologicky (tj. vývoj události od nálezů kufrů k pátrání po pachateli). V obou pojetích (jak tematickém, tak chronologickém) budou jednotlivé zprávy z obou deníků (*Národních listů* a *Expresu*) zároveň porovnávány (z tohoto důvodu byly odstraněny samostatné kapitoly založené na oddělené analýze a i kapitola týkající se vzájemné komparace).

Nově také přibyla kapitola zaměřená na odlišnosti v přístupu ke zpracování události ve vybraných denících, zamýšleno je i pojednání o odlišnostech v jazykové a grafické rovině.

V původní koncepci se rovněž nepočítalo ani se srovnáním zpracování události v tisku a odborných publikacích. Tato komparace však přináší zjištění, že v některých informacích se vybraná média vzájemně odlišují.

---

²⁴ Od 9. října 1933 je pod pojmenováním *Expres* myšleno rovněž *Večerní Expres*.

3 Vlastní analýza

Z hlediska naratologie lze na zprávy pohlížet jako na „drobné ‚příběhy‘ o událostech“ (Trampota, 2006, s. 61–62). Podobně jako jiné příběhy i zprávy nachází inspiraci v mýtech.

Zprávy svým mytologickým rozměrem nabízejí znovu potvrzení a důvěrnou známost sdílených společných zkušeností. [...] Při čtení zpráv můžeme jen těžko uniknout pocitu, že jsme již někdy něco podobného četli. [...] Jako konzumenti zpráv pravidelně čelíme informacím o politických jednáních, o nehodách a katastrofách, o narušení sociálního řádu, o rozsudcích soudů (Trampota, 2006, s. 69).

Podle typologie, kterou nabídl Jack Lule, můžeme ve zprávách identifikovat sedm mýtů: oběť (*The Victim*), obětní beránek (*The Scapegoat*), hrdina (*The Hero*), dobrá matka (*The Good Mather*), podvodník (*The Trickster*), jiný svět (*The Other World*) a potopa (*The Flood*).²⁵

Příběh vraždy Otýlie Vranské patří k prvnímu typu, tj. o oběti. Mýtus oběti dle definice, jejímž autorem je zmiňovaný Jack Lule, napomáhá smířit se se smrtí. Prostřednictvím mýtu se smrt mění v obětování se. Zprávy jsou konstruovány jako příběhy o nevinných obětech, usmrcených při nehodách automobilů, leteckých katastrofách, únosech, požárech, utonutích ad. (Lule, 2001, s. 22).

3.1 Postavy

V příběhu vraždy Otýlie Vranské se vyskytuje opozice, tj. dvě hlavní postavy vložené do protikladných vztahů. Na jedné straně je oběť, mladá dívka Otýlie Vranská jako ztělesnění nevinnosti, na druhé straně je její vrah (do dnešního dne nevypátraný) jako ztělesnění zla, který se provinil spácháním zločinu. Těmto dvěma protagonistům bude věnována zvláštní pozornost.

---

²⁵ Překlad názvů jednotlivých mýtů je podle Trampoty (2006, s. 70).

Na „scéně“ se objevují postupně i další dílčí postavy, tj. např. matka Otýlie Vranské, sestry Otýlie Vranské, které její tělo identifikovaly, a řada dalších lidí pátrajících po svých nezvěstných příbuzných, ženách podobného vzhledu jako byla právě Vranská (např. číšnice Kateřina Bláhová, která podnikla automobilový výlet a nevrátila se zpět, Marie Zašová, která odjela z Olomouce za prací do Prahy, Marie Kozlová z Kuklen u Hradce Králové aj.), nebo kteří se domnívají, že by mohli být ve vyšetřování nápomocni jako svědci.

V následujících dvou částech této podkapitoly budou z obou deníků vyňaty informace, které charakterizují osobnost Otýlie Vranské a potenciálního vraha. Větší srovnání deníků bude následovat v samostatné kapitole (tj. 3.3 *Chronologický vývoj události*, částečně také již v kapitole 3.2 *Místo a motiv činu*).

3.1.1 Otýlie Vranská

Dříve než byla zjištěna totožnost Otýlie Vranské, *Národní listy* z 3. září 1933 ve zprávě s titulkem: „Na nádraží v Bratislavě a v Košicích nalezeny části rozsekané ženské mrtvoly.“ otiskly popis nalezené ženy: „Při lékařském ohledání hlavy zjištěno, že patří mrtvole úplně čerstvé, že zavražděná byla asi 25–28letá, hlava sama je pokryta tmavohnědými vlasy, rozčuchanými, zorničky jsou světle hnědé. Chrup zachovaný a pokožka hlavy je pokryta světlehnědými pihami“²⁶ (1, 1933, s. 3).²⁷

O tři dny později (tj. 6. září 1933) byla s oporou ve zprávě ze soudní pitvy v *Národních listech* zveřejněna již konkrétní deskripce zavražděné dívky: oběť byla asi

---

²⁶ Veškeré citace z novinových zpráv jsou přepisovány doslovně, tj. včetně gramatických a pravopisných odlišností, které jsou podle současné spisovné češtiny považovány za odchylky od normy.

²⁷ Soupis pramenů má podobu číslovaného seznamu. S odkazem na převážně chronologický postup při zpracování vlastní analýzy jsou i zprávy v seznamu řazeny chronologicky tak, jak byly v obou periodikách otištěny. Pokud se v jeden den objevila zpráva jak v *Národních listech*, tak v *Expresu*, jsou tyto dvě zprávy seřazeny abecedně. Tato metoda způsobu číslování byla zvolena ze dvou důvodů. První z nich se týká autorství. Většina zpráv byla otištěna bez uvedení autora, čili standardní abecední řazení by v tomto případě nebylo možné realizovat. Princip abecedního řazení nelze aplikovat ani na články s dostupnými iniciálami autorů, neboť v některých případech konkrétní jména nebylo možné dohledat, u některých z nich naopak spolehlivě autorství určit, viz např. zkratka –b–. Dle Vopravilova slovníku (1973, s. 543) do *Národních listů* přispívali jak Richard Fischer, tak i Bohumil Urban (Vopravil, 1973, s. 1343). Z tohoto důvodu je v seznamu pramenů u těchto zpráv autorství ponecháno v podobě zkratek. Druhým argumentem pro zvolené číslování je fakt, že některé texty se opakují. Na konkrétní články by tedy muselo být odkazováno opakovaně. Zvolené číslování umožňuje konkrétní jedno číslo ze seznamu pramenů, které zastupuje konkrétní zprávu, použít ve všech částech práce, ve kterých se citace ze zprávy objevuje.

ve věku 21 let, 162 centimetrů vysoká, s pihovitou pleť, dlouhé hnědé vlasy byly česány z levé strany na pravou, měla hnědé oči, její ruce nevykazovaly známky těžké práce, nehty byly pěstěné, podle stavby nohou a chodidel je velmi pravděpodobné, že často chodila na vysokých podpatcích. To, že se prozatím nepodařilo tělo Vranské identifikovat, dokazuje i titulek této zprávy: „Pátrání po totožnosti zavražděné dosud marné.“ (5, 1933, s. 3).

Naopak v deníku *Expres* se bezprostředně po vraždě (vydání ze 4. září 1933) objevily stručnější, avšak osobnější informace, že „zavražděná nebyla dosud matkou“ (2, 1933, s. 1) a také že „mrtvá nenosila prstýnků, neboť nemá po nich stop, které by delší nošení na prstech zanechalo“ (2, 1933, s. 1). Patrně nebyla úplně štíhlé postavy, s odkazem na hmotnost kufrů, které vážily 68 kg (2, 1933, s. 1). Dále podle *Expresu* (zpráva s titulkem: „Po pachateli pražské vraždy, pátrá se též v Budapešti. Bude zjištěna totožnost zavražděné?“) pravděpodobně nebyla oběť tohoto zločinu z Prahy, neboť „by jinak bylo nepochopitelné, aby se dosud nezjistila její totožnost“ (3, 1933, s. 1).

Dne 6. září 1933 ve večerních hodinách nastal zlom ve vyšetřování: byla zjištěna totožnost zavražděné. Obě její sestry, které přišly tělo identifikovat, nezávisle na sobě vypověděly, že zavražděná měla na nose velmi nepatrnou jizvu. Tento rozlišovací znak a otisky prstů dopomohly ke spolehlivému určení jména oběti, viz vyjádření deníku *Expres*: „Nešťastnou obětí bestiálního vraha je Otilie Vranská, narozená 9. března 1911 v Breznu pod Hronom na Slovensku, tamtéž příslušná. Její otec, Štěpán Vranský, je městským zřizencem. Vranská byla již 3. října r. 1929 zatčena v Kysuckém Novém Městě pro prostituci a daktyloskopována²⁸“ (8, 1933, s. 1). O této skutečnosti informovaly 8. září 1933 i *Národní listy*, které zřejmě tuto novinu sdělily den předem ve *Večerníku Národních listů*, na který odkazují.

Obě periodika se shodují i ve výčtu činností, kterým se Vranská věnovala po svém příjezdu do Prahy od 1. března 1933. S odkazem na deník *Expres* nejprve pracovala u jisté paní Pěnkové v Revoluční třídě č. 14, poté byla asi měsíc nezaměstnaná. Druhou práci našla v restauraci pana Kadeřábka v Krkonošské třídě č. 17 na Královských Vinohradech, kde pracovala zhruba do 8. srpna. Od té doby byla opět bez zaměstnání. Se svojí přítelkyní Boženou Vilingrovou si pronajaly byt, není však známo, z jakých zdrojů ho financovaly. Co se týče dalších informací odkazujících

---

²⁸ V souvislosti s daktyloskopií se deník *Expres* zamýšlí nad otázkou, „Proč nebyla totožnost zjištěna ihned daktyloskopií. Když byla v zavražděné s určitostí poznána Otilie Vranská, byla její totožnost ještě ověřena též daktyloskopií“ (10, 1933, s. 1).

k popisu a charakteristice osobnosti Vranské, ve stejné zprávě se píše, že ovládala český, slovenský a maďarský jazyk (8, 1933, s. 1). Nutno podotknout, že údaje jako jsou jména či přesné datace, jsou v *Expresu* vyjádřeny konkrétněji než v *Národních listech*.

Pohřbena byla v Praze na Olšanských hřbitovech, jak informuje na svých stránkách deník *Expres* (27, 1933, s. 1). V *Národních listech* o místě jejího spočinutí žádná zmínka není.

3.1.2 Neznámý pachatel

Na počátku vyšetřování, aniž by se kdokoliv objevil na seznamu podezřelých, se o potenciálním pachateli dle deníku *Expres* (ze dne 4. září 1933) soudilo, že „musí býti nejen chladnokrevný, ale i silný [...] oba kufry vážily se svým obsahem 68 kg“ (2, 1933, s. 1). Značnou sílu pachatele potvrzují i *Národní listy* ve zprávě s titulkem: „Strašlivá vražda ženy dosud záhadou pro policii“, podle nichž jeden z kufrů vážil cca 39 kilogramů, hmotnost druhého byla zhruba 35 kilogramů. Nelze však s jistotou určit, zda vrahem byl muž či žena (4, 1933, s. 3).

Podle dalších spekulací bulvárních novin *Expres* je možné, že „zločin spáchal asi nějaký cizinec nebo člověk, který hodně cestuje“ (2, 1933, s. 1), neboť redakce došla k závěru, že kufry, ve kterých byly nalezeny ostatky těla (v té době ještě neidentifikované Otýlie Vranské), jsou původem z Německa nebo Rakouska. S myšlenkou, že vrah býval v cizině nebo že je to cizinec žijící v Praze, pracují i *Národní listy*:

Máme u nás i takové šoféry, že býval za hranicemi, dá se souditi z jeho kufrů, ve kterých byla nalezena rozřezaná mrtvola. Jejich zámky jsou anglického původu. Také velký kus bílého, po stranách zdobeného plátna, ve kterém byly zabaleny kusy těla Vranské, je zahraničního původu. Je to zhusta ve Francii užívané prostěradlo, kterým se podkládají příkrývky (13, 1933, s. 3).

Postupně v průběhu vyšetřování byly přidávány další obecné charakteristiky. V *Národních listech* 10. září 1933 bylo uvedeno, že pachatelem je člověk poměrně

inteligentní, takový, který dokáže velmi dobře zakrýt stopy. Nutno podotknout, že potulná děvčata se často nacházela v přítomnosti nahodilých, těžko vypátratelných společníků (13, 1933, s. 3). S touto myšlenkou se ztotožňuje i deník *Expres*, podle kterého je „pátrání [...] ztíženo tím, že jde o osobu, která se stýkala s mnoha muži a která dokonce navazovala krátké, náhodné známosti. Pachatel jistě bude z kruhu těchto náhodných známých, poněvadž jinak, kdyby se s ní stýkal častěji, byl by jistě znám jejím kamarádkám“ (12, 1933, s. 1).

Dále podle deníku *Expres* byl vrah pravděpodobně z bohaté rodiny, neboť měl k dispozici kufry ze zahraničí a jistě také byt s koupelnou, kde mohl rychle zahladit stopy a následně autem rozvézt kufry po nádražích. Podle slov známých Vranské oběť se často vyskytovala ve společnosti mužů, ovšem jen ze zámožných kruhů (14, 1933, s. 1).

V rámci pozdějších analýz, jejichž výsledky poskytl rovněž deník *Expres*, se ukázalo, že majitelem kufrů a zřejmě i vrahem je blondýn, neboť v kufru byly nalezeny krátké mužské plavé až zrzavé vlasy a králíčí chlupy (20, 1933, s. 1). O nálezu vlasů a chlupů informovaly i *Národní listy*, avšak o měsíc později (viz dále).

V rámci stále neúspěšného pátrání po vrahovi byli do vyšetřování zařazeni například i jasnovidci. Redakce deníku *Expres* (viz zpráva z 18. září 1933) se obrátila na jednoho z nich, na Josefa Richtera z Trutnova, který již v minulosti pomohl některé kriminální případy rozklíčovat. Podle něj je popis vraha zveřejněný ve zprávě s titulkem: „Vraždu Vranské snaží se objasnit jasnovidci“ následující:

Vrah měří 178 cm výšky, je silné postavy, obličej kostnatého, bezvousý, silného obočí, tmavomodrých očí, tmavý blondýn, vlasů česaných cestičkou, celkem nezdravého vzezření, inteligent ovládající několik řečí. Je to člověk, který se pohybuje ve společnosti, jelikož jeho zaměstnání to vyžaduje. Bydlí ve vnitřní Praze v některé z těchto ulic: Riegrovo nebo Masarykovo nábřeží, konec Národní třídy, Ostrovní ulice, začátek Školské ul., Smečky, Krakovská ul., Spálená ulice. Byt vraha nalézá se v domě víceposchodovém a jest dobře zařízený. Vrah je cizinec a mnoho cestuje. [...] Vražda se stala v jeho bytě (koupelně) [...] Doba vraždy v ranních hodinách mezi 2–4 hod. [...] Kufry byly odnešeny na dráhu jednotlivě. Při prvním použil vrah tramvaje, při druhém šel pěšky. [...] O vraždě věděla ještě jedna osoba, a to žena, [...] 26letá, normální, střední postavy, kulatého obličej, bruneta hnědých očí. [...] Vranská navštívila vraha několikrát v jeho bytě (25, 1933, s. 1).

Do redakce *Poledního listu*, což je další z bulvárního tisku vydavatelství *Tempo*, a údajně ještě do jednoho pražského večerníku byly celkem doručeny čtyři dopisy podepsané „Fantomem ulice, Karlem X–Y“. Policie se domnívá, že právě pisatel dopisů je pachatel zločinu, jak píše deník *Expres* 18. října 1933 (63, 1933, s. 1).²⁹ Těmto dopisům však předcházela ještě jeden, který byl adresován nikoliv redakci, ale přímo bezpečnostnímu oddělení pražského policejního ředitelství (část dopisu, která byla otištěna v *Expresu* dne 30. října 1933 a v *Národních listech* o den později, je součástí Příloh – viz Příloha č. 5: „Vrahův“ dopis policii). Podle zprávy v *Národních listech* s titulkem „Je ‚Fantom ulice‘ vrahem?“ byl součástí zprávy údajný plánek místa zločinu v podobě nároží čtyř ulic s tím, že dům nahoře vpravo byl označen jako místo zločinu. U plánu bylo dopsáno: Praha VII. (71, 1933, s. 3).

Zajímavým zjištěním je skutečnost, že o tomto dopisu informovaly *Národní listy* již 19. října 1933. Dopis měla policie k dispozici od 7. září 1933. Z důvodu probíhajícího vyšetřování však tuto korespondenci nechala v utajení. Podpis na prvním dopise se odlišoval od podpisů pozdějších, u jména Karel Wodowary se objevilo také razítko ve formě: „Fantom ulice“, vraždící z touhy po krvi. Podle stylu, jakým píše, lze soudit, že je to člověk inteligentní, sečtělý. Na základě informací, které o sobě v korespondenci poskytl, byl *Národními listy* vytvořen následující profil pisatele dopisů:

Lze-li údajům pisatele věřit, seznámil se v r. 1921 ve stáří 27 let (!) ve R. s děvčetem, které nazývá „M“ a se kterým žil, zařídil mu přepychový byt. Byl prý majitelem závodu a domu, zděděných po rodičích. Když zjistil nevěru dívky „M“, která mu prodala zařízení a odcizila několik tisíc Kč, prodal obchod i dům a odjel do ciziny, kde žil ze stržených peněz a později pracoval jako dělník. V r. 1928 uprchl a vrátil se přes Španělsko, podle jednoho dopisu koncem r. 1928, podle jiného počátkem r. 1929 do ČSR. Cestoval prý na podvozcích vagonů a „teprve v poslední fási cesty, kdy obdržel větší částku peněz, cestoval jako řádný člověk“. V ČSR našel si prý skromnou existenci a za několik měsíců získal vlastní byt. V r. 1930 konal cestu do Německa, odkud prý si přivezl oba kufry, do nichž dne 1. září 1933 vložil tělo zavražděné Vranské (66, 1933, s. 3).

Takto zevrubnou analýzou pisatele a jeho dopisů se deník *Expres* nezabýval, ten však čtenářům poskytl přesný přepis prvního dopisu.

---

²⁹ O dopisech, které psal údajně vrah Vranské do redakce *Poledního listu*, informoval velmi stručně deník *Expres* již 27. září 1933. Dopisy měla zkoumat grafologyně D. Poppeová (40, 1933, s. 1).

Celkem „vrah“ napsal šest dopisů. Podle inspektora Elka (fiktivní postava z deníku *Expres*, která zastupuje nejmenovaného detektivního informátora)³⁰ může být jejich autorem skutečný pachatel, který se pokouší vyvolat senzaci a přivést vyšetřovatele na falešné stopy (90, 1933, s. 3). Podle *Národních listů* se v dopisech údajně přiznává nejen k vraždě Vranské, ale i k vraždě Janotové (59, 1933, s. 3). I v posledním, šestém dopise znovu píše o smrti, tentokrát vyhrožuje, že své příští oběti uřeže všechny prsty a hlavu polije žiravinou, tak aby nebylo hned možné zjistit totožnost zavražděné (88, 1933, s. 3).

Deník *Expres* shodně informuje o tom, že se pisatel dopisů přiznal k vraždě Vranské, Janotové a ještě jedné nejmenované. Navíc dodává, že vrah vezl údajně kufry s tělem Vranské sám, po cestě prý potkal v Holešovicích svoji známou, která mu pomohla vozík tlačit. Je však velmi nepravděpodobné, že autor dopisů píše pravdivě (70, 1933, s. 2).

Z hlediska dalších obecných charakteristik je podle deníku *Expres* (titulek zprávy z 19. září 1933: „Pátrá se po vrahu Vranské: Policie hledá muže, který žije dvojitým životem“) vrahem „ve dne solidní občan – v noci běs“. Z informací uvedených ve zprávě vyplývá, že bezpečnostní oddělení má k dispozici seznam „úchylných“ mužů. U každého z nich je prověřováno, co dělali a kde se vyskytovali v noci z 31. srpna 1933 na 1. září 1933. Na několika konkrétních příkladech je demonstrováno, jak si často bohatí a vysoce postavení muži do svých bytů přiváděli dívky nižšího původu, které fyzicky či psychicky týrali. I v tomto okruhu potenciálních pachatelů hledala policie vraha Vranské (27, 1933, s. 1).

S tezí, že vrahem je někdo, kdo žije dvojitým životem, ve dne je to spořádaný pracující člověk, v noci propadá svým vášním, pracuje deník *Expres* i ve vydání datovaném 5. října 1933. V této zprávě, jejíž titulek zní: „Policie sleduje okruh lidí, mezi nimiž je vrah Vranské“, se spekuluje i o jednom nejmenovaném lékaři jako možném vrahovi (53, 1933, s. 1).

Následující části této kapitoly budou věnovány konkrétním podezřelým a jejich popisu tak, jak byl nabídnut na stránkách vybraných deníků (o jejich osudu atd. bude pojednáno v rámci samostatné kapitoly: 3.3.2 *Pátrání po pachateli zločinu*).

---

³⁰ To, že je inspektor Elk postavou smyšlenou, vyplývá ze zprávy otištěné 2. prosince 1933, neboť by velmi pravděpodobně nebylo možné, aby někdo od policie poskytoval médiím důvěrné informace o postupu vyšetřování (91, 1933, s. 1).

Ve zprávě s titulkem „Pachatel zločinu v rukou policie?“ otištěné 7. září 1933 v deníku *Expres* bylo na seznamu podezřelých celkem devět mužů. Hovoří se však zejména o následujících pěti, kteří byli vyslýcháni: 1) o štábním rotmistrovi, 2) o řidiči či majiteli vozidla, který pravděpodobně vezl kufry na nádraží, 3) milenci Vranské s iniciálou K. D., 4) pražském milenci Vranské: „vysokém muži světlých vlasů“, se kterým se seznámila před biografem a 5) panu Rudolfovi, který pracoval v jednom pražském biografu a který byl rivalem vysokého blondýna (8, 1933, s. 1).

V *Národních listech* je výčet podezřelých omezen pouze na dva z nich: rotmistra a řidiče vozidla, viz citace části zprávy „Dále označili svědci, že Vranská stýkala se často s jistým šoférem. Protože v kufrech u těla zavražděné byla nalezena obyčejná mycí houba, jaké používá se k čištění aut, hledají detektivové bezpečnostního oddělení horlivě i tohoto neznámého ctitele mladé Slovenky“ (9, 1933, s. 3). Až později byl mezi podezřelé zařazen také průvodce prostitutek, velký blondák, který Vranské v osudný den dělal společnost v podniku *U Politické mrtvol*y (16, 1933, s. 3).

V deníku *Expres* byl zveřejněn popis onoho blondýna: „Je vysoký asi 173 cm, vlasy má na zad sčesané a vpředu jakoby ondulované, tváře bledší, jakoby se silně pudroval, ruce jemné. Oblečen elegantně v šatech tmavohnědých. – Působí vůbec elegantním dojmem. Tvář má hladce vyholenou“ (14, 1933, s. 1).

Nutno podotknout, že deník *Expres* byl velmi činný, co se týče poskytování zpráv o spektru potenciálních blondýnů. Nejprve podle deníku *Expres* (zpráva s titulkem „Nová stopa po záhadném blondýnu“) byla policie na stopě muži ve věku 26 let, který bydlel v Praze na Karlově náměstí a který pocházel ze Slovenska. Vyslechnut byl také muž z Prahy II, který rovněž odpovídal popisu hledaného blondýna. Prokázal však alibi a byl propuštěn (15, 1933, s. 1).

Popis blondýna od *Politické mrtvol*y by však pasoval i na číšníka D., zadrženého 29. září 1933 v Bratislavě. Číšník byl ve věku 34 let, měl světlé vlasy a zlatý přední zub, viz zpráva: „Hledaný blondýn zatčen“ (44, 1933, s. 1).

Onen hledaný blondýn mohl být údajně K. W. Machatti (Glaserův společník, viz níže), který byl zatčen 27. září u Karlových Varů. Machatti pocházel z bohaté a vážené brněnské rodiny, působil jako předtanečník v tančírnách v Karlových Varech, pro svoji trestnou činnost (zejména podvody) byl však z města vypovězen. Co se jeho postavy týče, byl to hubený, vysoký, mladý muž plavých vlasů (46, 1933, s. 1).

Podle *Expresu* a jeho zprávy: „Poslední společník Vranské záhadný blondýn zjištěn?“ by mohl být oním blondákem pan K., o němž jeho manželka prohlásila, že

na něj něco ví, ale že když by to vyšlo najevo, tak by ho zavřeli. „K. je 174 cm vysoký, 28letý, plavých vlasů, velmi slušného vystupování, náchylný ke galantním dobrodružstvím a také velmi inteligentní. Bylo zjištěno, že podnik ‚U Politické mrtvoly‘ zná a důvěrně se svěřil jednomu ze svých známých, že znal i Vranskou“ (82, 1933, s. 1).

Podezřelým blondýnem se stal i obchodní cestující slovenské národnosti, který byl v den vraždy v Praze a v minulosti i v rodišti Vranské, v Brezně pod Hronom. Na tuto stopu upozornili četníci v Olomouci (87, 1933, s. 1).

Dne 23. listopadu 1933 byla na stránkách *Expresu* otištěna reakce z jejich vlastních řad, podle níž se „některé noviny tvářily tak, jako by náš list si vymýšlel různé honičky na blondýny a vrahy Vranské“ (85, 1933, s. 2).

Mimo okruh blondýnů se na seznamu podezřelých objevil Bedřich Glaser, zatčený v Břeclavi pro podvody. Čtenářům deníku *Expres* byl ve vydání ze dne 22. září 1933 nabídnut jeho popis: „Glaser je 44letý, 168 cm vysoký, má tmavé, řídké, nazad česané vlasy, má podlouhlý nažloutlý obličej a je hladce vyholen. Oči má tmavohnědé, zuby řídké a ústa nápadně velká (33, 1933, s. 1). *Národní listy* popisem Glasera nedisponují.

Na seznamu podezřelých se objevil také mladý muž s iniciály V. K., v jehož bytě v ulici Smečky bylo nalezeno několik čísel časopisu *Proud* a na dveřích krev. Dokonce se přihlásil i svědek, který tvrdil, že viděl, jak tento muž myje dlaždice v koupelně, ačkoliv je vždy umývala služebná. Pro nedostatek důkazů byl i tento muž po výslechu propuštěn (85, 1933, s. 2).

V lednu roku 1934 byla v deníku *Expres* otištěna zpráva s titulkem: „Pražský boháč, majitel zámečku v jižních Čechách, v těžkém podezření z vraždy Vranské“. Podle této zprávy mohl být vrahem Vranské bohatý muž, který vlastní byt na Vinohradech a zámeček v jižních Čechách. Přes den se schází s ženami z vyšších společenských kruhů, v noci s prostitutkami (94, 1934, s. 2).

Na závěr výčtu potenciálních pachatelů lze zařadit i Rudolfa Mattuše z Krče, instalatéra ve věku 41 let, který byl již dvanáctkrát trestán, z toho si odpykal osmiletý trest odnětí svobody za nedokonanou vraždu. Tento muž tvrdil, že zavraždil Vranskou (64, 1933, s. 4).

Ať už je vrahem kdokoliv, policie operuje s pracovním jménem „Fantom ulice“. Dne 15. října 1933 byla v *Národních listech* otištěna zpráva, která hovoří o tom, že „při zločinu, jaký zde byl spáchán, přichází v úvahu neomezený okruh lidí, bez rozdílu

stavu, majetkových i rodinných poměrů, věku i bez zjevných sklonů k pohlavním zvrácenostem“ (61, 1933, s. 3).

3.2 Místo a motiv činu

Z hlediska místa činu byla podle deníku *Expres* ze 4. září 1933 „vražda, při níž unikla spousta krve, provedena v soukromém bytě“ (2, 1933, s. 1). Tuto domněnku rozvíjí deník *Expres* i v dalších vydáních. Například o den později se píše, že vražda musela být provedena v bytě, hotel určitě nepřipadá v úvahu, neboť v žádném se nic podezřelého nenašlo. V bytě musel pachatel bydlet sám. V opačném případě by si správce domu zřejmě zkontroloval, zda se něco nezákonného neudálo právě v jeho domě (3, 1933, s. 1). Podobně pak i ve vydání z 6. září 1933: „Byl-li spáchán (zločin na Vranské – pozn. autora) v Praze, musilo se tak státi někde v bytě“ (6, 1933, s. 1). S hypotézou, že vražda byla provedena v bytě (konkrétně v menším pokoji, zřejmě v koupelně), pracuje i jasnovidce pan Richter, který poskytl rozhovor deníku *Expres* (25, 1933, s. 1).

Deník *Expres* zároveň pracuje i s variantou, že zločin nemusel být spáchán v Praze, ale někde v okolí. Pokud měl totiž pachatel k dispozici automobil, mohl na nádraží dojet i z větší vzdálenosti (12, 1933, s. 1).

Naopak podle *Národních listů* z 9. září 1933 pracuje policie s hypotézou, že zločin byl spáchán v Praze v nějaké garáži s betonovou podlahou. Tento povrch byl vybrán záměrně, aby bylo možné krev snadno smýt. V jednom z kufrů, ve kterém bylo umístěno torzo ženského těla, se našla totiž houba černé a tmavomodré barvy (taková se používá k opravám poškozených karoserií a blatníků aut). Zatím nelze říct, zda je tato indicie správná (11, 1933, s. 3). Stopy vedoucí ke garáži, autu, houbám k mytí vozů, automobilistům,... se objevují i v další fázi vyšetřování, o níž se hovoří rovněž v *Národních listech* (13, 1933, s. 3).

Dne 14. září 1933 byla v *Národních listech* otištěna další zpráva, která se věnuje dějišti zločinu. V tomto případě se na seznamu podezřelých míst ocitl jeden pražský masérský salon. Nakonec se zřejmě ukázalo, že šlo o mylnou stopu (19, 1933, s. 3).

Dříve než bude pojednáno o průběhu vyšetřování z pohledu médií, je třeba nabídnout úvahu o motivu činu, kterému se více než *Expres* věnují *Národní listy*. Ve zprávě z 9. září 1933 píšou o tom, že s největší pravděpodobností Otýlie Vranská nebyla zavražděna ze ziskuchtivosti: „Zjistili jsme, že poslední její výplata činila 130 Kč a z toho koupila si za 39 Kč šaty a ze zbytku zaplatila nájemné. V době vraždy neměla téměř žádných peněz a o skvostech ani nemluvě“ (11, 1933, s. 3).

V rámci dalšího zamyšlení nad motivem vraždy lze potvrdit, že pachatelem je evidentně osoba vyžívající se nejen ve smrtelném trápení své oběti, ale i v úleku lidí, kteří byli nuceni kufry otevřít (11, 1933, s. 3).

Výsledky pitvy ukázaly, že oběti vrah odřezával hlavu ještě zaživa, poté co ji uhodil do čela. Tuto skutečnost dokazuje i nález krve v plicích, která byla vdechnuta při podřezávání. Tím však výčet pachatelova jednání nekončí, v levém prsu bylo nalezeno sedm bodných ran (11, 1933, s. 3). Deník *Expres* upřesňuje, že „tři rány projely levým prsem, čtyři byly v jeho okolí. Srdce bylo zasaženo čtyřikrát“ (2, 1933, s. 1).

Nutno podotknout, že Otýlie Vranská nebyla jediným případem, kdy došlo k usmrcení ženy či dívky ze stejné sociální třídy. Mimo nekonkrétní vraždy vykonané na Invalidovně a ve Vysočanech lze zdůraznit především úmrtí Janotové ze Všenor, které vykazuje značnou podobnost s úmrtím Vranské.³¹ Mrtvola Janotové sice byla nalezena již ve stadiu rozkladu, nicméně i jí byla podle domněnky tehdejšího šéfa kriminálního oddělení odříznuta hlava a i ona se v onen osudný den pozdě večer vyskytovala na dolním konci Václavského náměstí (11, 1933, s. 3). Janotovou údajně vezl jakýsi řidič. Vystoupila na Můstku a vydala se do Melantrichovy ulice. Od té doby všechny stopy končí. Zda byla stejně jako Vranská někým oslovena, někam odvezena nebo odvedena a následně zavražděna, lze jen spekulovat (16, 1933, s. 3). O podobnosti případu Vranské a Janotové píšou jak *Národní listy*, tak i *Expres*.

Obě vraždy spojuje fakt, že pachatel obsah kabelek zavražděných ponechal, aniž by cokoliv odcizil, zmizelo však spodní prádlo a šaty. O kombiné nalezeném v jednom

---

³¹ Ve zprávě otištěné v *Národních listech* 22. září 1933 byla jména obětí konkretizována: „Sedm vrahů chodí mezi námi nepoznáno. Připustíme-li, že jeden a týž vrah má na svědomí zločiny dva (myšleno vrah Vranské a Janotové – pozn. autora), pak pět vrahů uniklo kriminální policii v posledních čtyřech letech. Jejich oběti jsou Kočová, která byla zavražděna na karlínské Invalidovně, Petrová od vysočanské noclehárny, nešťastná paní Zemancová, které vrah podřízl hrdlo v ohbí cesty pod Trojí, Janotová ze Všenor, stará paní Burgrová z Dušní ulice a chlapec, který byl zavražděn v polích u Vokovic“ (32, 1933, s. 3). O dvou z nich, o Kočové a Zemanové (patrně je to tatáž žena, která je v *Národních listech* pojmenovaná jako Zemancová), se hovoří již dříve i na stránkách deníku *Expres* (10, 1933, s. 1).

z kufrů lze spolehlivě prohlásit, že nepatřilo Vranské, viz zpráva v *Národních listech* (16, 1933, s. 3).

Jeden z věhlasných pražských psychiatrů, univerzitní profesor, který si nepřál být jmenován, se v rozhovoru pro *Národní listy* zamýšlí nejen nad osudem Vranské, ale i zmíněné Janotové a Fibiové. Znovu je připomenut poznatek, že všechny tři pocházely ze stejné společenské vrstvy, s tím, že mrtvoly Vranské i Fibiové byly rozřezány a shodně uloženy do vlaku a obě byly slovenské národnosti. „Jaký byl [...] vrahův zájem na jejich smrti? Byl to zájem nejvyššího stupně krvežíznivosti, zájem sadistický. Prodejné ženy jsou pro sadisty největším dráždidlem a to pro jejich velkou pohlavní aktivitu. Normální žena nemůže nikdy vybičovat sadistické vášně tak jako ta, která je ochotna milovat kohokoliv a kdykoliv...“ (24, 1933, s. 4).

3.3 Chronologický vývoj události

V této kapitole bude nastíněn příběh vraždy Otýlie Vranské podle schématu: výchozí situace – zápletka/konflikt – rozuzlení.

Výchozí situací se rozumí nalezení dvou opuštěných kufrů na dvou slovenských nádražích, konkrétně v Bratislavě a v Košicích, jejich otevření a následné zjištění obsahu, tj. jednotlivých částí lidského těla. Zápletku je možné v tomto případě pojmut jako pátrání po pachateli zločinu, tj. hledání podezřelých osob, které se vyskytovaly ve společnosti oběti, ale i dalších, které by mohly o vraždě něco vědět. Rozuzlení v příběhu nalézt nelze, jednak z toho důvodu, že událost se vyvíjela několik desítek let, to znamená, že vyšetřování vraždy probíhalo i po skončení vymezeného období (tj. od září 1933 do února 1934), jednak proto, že vrah nikdy nebyl dopaden.

Bezvýsledné pátrání po pachateli vyvolalo ve společnosti silné znepokojení. Dalo se proto očekávat, že v prvních měsících po vraždě přicházelo do redakcí deníků nespočet dopisů, ve kterých se laická veřejnost domnívala, že ví, kdo je vrahem. To potvrzuje např. zpráva v *Expresu* z 18. září 1933, ale i zpráva otištěná o dva měsíce později, tj. 18. listopadu 1933: „Psychosa davu a rozčilení z nevypátraného pachatele dostupuje vrcholu. Všude se vidí vrah. Redakce denních listů jsou zaplaveny spoustou podepsaných i anonymních dopisů. Lidé jsou k svému okolí nedůvěřiví a obviňují pomalu jeden druhého“ (80, 1933, 2).

Co se však předpokládat nedalo je fakt, o kterém píše Jedlička (viz kap. 2.3 *Další vraždy s podobným způsobem usmrcení*), že ještě v roce 1965 bylo tehdejšímu Sboru národní bezpečnosti doručeno několik anonymních dopisů se jmény potenciálních pachatelů (Jedlička, 2011, s. 234). Z této informace je evidentní, že vražda Vranské byla velkou událostí, na kterou nebylo zapomenuto ani po desítkách let.

3.3.1 Nalezení kufrů

První zpráva o vraždě Otýlie Vranské, respektive o dvou kufrech nalezených v Bratislavě a v Košicích, se objevila dne 3. září 1933 v *Národních listech*, o den později v *Expresu*. Titulek v *Národních listech* objektivně a stručně hovoří o tom, co se stalo: „Na nádraží v Bratislavě a v Košicích nalezeny části rozsekané ženské mrtvoly.“ (1, 1933, s. 3), naopak v poměrně tajemném titulku v *Expresu* jsou již nastíněny spekulace, kdo by mohl být vrahem: „Záhadný zločin mezi Prahou, Bratislavou a Košicemi. Vraždu spáchal cizinec?“ (2, 1933, s. 1). Podrobnější informace vystihující klíčové momenty jsou však zdůrazněny v perexu zprávy.

Ve srovnání s deníkem *Expres* popisuje zpráva v *Národních listech*, co, kdy, kde se stalo:³² v sobotu dopoledne byl na hlavním nádraží v Bratislavě ve vlaku přijíždějícím z Prahy v jednom z oddílů nalezen zapomenutý kufr hnědé barvy. Kufr byl pracovníky drah odnesen do úschovny a následně za přítomnosti příslušných orgánů otevřen. Čtenářům byl nabídnut konkrétní popis:

V kufru byla hlava mrtvoly mladé ženy s krátce zastřiženými vlasy a obě celé nohy, chodidla, lýtka i stehna. Nohy byly v kolenou nařezány, aby se snáze do kufru směstnaly. Hlava i nohy byly čerstvé, úplně vyloužené vodou, takže v nich není ani stopy po krvi. Hlava má na zátýlí dvě rány, nasvědčující tomu, že pocházejí od sekery, kterou asi žena byla zavražděna nebo omráčena (1, 1933, s. 3).

O kufru nalezeném na nádraží v Košicích byly otištěny ještě podrobnější informace, tj. konkrétní čas odjezdu vlaku z Prahy a příjezdu do Košic, uvedení rozměrů zavazadla a nechyběl ani popis nálezu: „Ve třetí třídě přímého vozu Praha – Košice byl

nalezen kožený kufr rozměrů 70×40×22 cm. V něm byl nalezen ženský trup bez hlavy a údů. Na levém prsu jsou stopy po sedmi bodných ranách. Trup, rovněž nekrvácející, byl zabalen do bílého prostěradla, které má v levém rohu značku I. K.“ (1, 1933, s. 3).

Součástí výčtu částí těla je i informace o chybějících horních končetinách, které mohly být poslány ještě někam jinam (v pozdějších zprávách v *Národních listech* se již hovoří o tom, že ruce byly umístěny do stejného kufru jako trup, tj. do vlaku jedoucího z Prahy do Košic).

Na závěr zprávy jsou přiložena dvě oznámení. Jedno z nich vydala brněnská policie, druhé policie v Praze. V obou z nich je k dispozici velmi detailní popis přesného času a místa nálezu kufrů, popis vzhledu a obsahu kufrů (viz Příloha č. 6: Zpráva o vraždě od policie v Brně a v Praze).

Popis, jak kufrы vypadaly, z jakého materiálu zřejmě byly vyrobeny, je čtenářům ve stručnější verzi nabídnut i v deníku *Expres*:

Kufr košický je kožený, vylepený uvnitř grádlem. Zámky jsou typu anglického. Kufr je zhotoven z vepřové kůže štípené. [...] Na kufr jsou připevněny zvláštní ouška, které nemohl přidělat odborník. Ouška jsou připevněna nýty, které pachatel vyňal ze zadní stěny kufru. Kufr je starší, jistě koupen byl asi před 4 lety. Dnešní cena podobného kufru obnáší nejvýše 300 Kč. Bratislavský kufr je imitace. Je menší, než košický. Jeho cena nejvýše 80 Kč. [...] Je také starší. Kufrы jsou uvnitř zakrvaveny (2, 1933, s. 1).

Při analýze prvních, tj. úvodních zpráv seznamujících čtenáře s případem nalezeného mrtvého těla, lze vidět značný rozdíl v obou pojetích. Zpráva v *Národních listech* podrobně popisuje obsah kufrů, místo a čas nálezu. Naopak se vůbec nezabývá profilem vraha. Tomu se intenzivně, avšak v rovině spekulací věnuje vydání deníku *Expres*.

Co se týče věcného obsahu kufrů, byla na stránkách *Národních listů* z 3. září 1933 otištěna informace, že prostěradlo³³ pochází patrně z hotelu nebo z podobného zařízení (1, 1933, s. 3). Zvláštní pozornost nalezeným látkám a pánskému spodnímu prádlu byla věnována i ve vydání *Národních listů* z 9. září 1933. Spodní prádlo bylo

---

³² V porovnání s deníkem *Expres*, ve kterém se píše pouze to, že vražda byla pravděpodobně spáchána ve čtvrtek nebo v noci ze čtvrtka na pátek (2, 1933, s. 1). Vyjádřeno datumově, byl čtvrtek 31. srpna 1933.

³³ Vládní rada Vaňásek, který poskytl informace deníku *Národní listy* dne 15. září 1933, uvedl, že kus nalezené látky nemusí být prostěradlo, nýbrž záclona (21, 1933, s. 3).

součástí kufru, ve kterém byla umístěna hlava zavražděné. „Obyčejné bílé grádlové spodky. Do pasu jsou bezmála čisté, dolů pak prosáklé krví. Vypadá to, jako by zločinec ve spodkách vraždil tak, že měl hlavu krvácejícího děvčete na klíně. Běží-li skutečně o prádlo vrahovo, jinak asi není, pak jeho majitel musí býti slabší, štíhlý člověk. Objem v pase spodků je malý“ (11, 1933, s. 3). Takto detailní popis se v deníku *Expres* nevyskytuje.

Nalezené látky, zřejmě prostěradla s konkrétními monogramy zaměstnávaly četnictvo a policii nejen na území Československa, ale i za hranicemi. Krátce po jejich nalezení se dle deníku *Expres* do pátrání po vrahovi zapojily rovněž prádelny, které údajně perou prádlo se shodným označením (v tomto případě „K“). Přihlásily se čtyři podniky: prádelna na Smíchově, ve Vysočanech, v Záběhlicích a v Brně (3, 1933, s. 1). O spolupráci prádelen s vyšetřovateli informovaly i *Národní listy*.

Nakonec se ukázalo, jak píše deník *Expres*, že prostěradlo s písmenem „K“ pochází z Francie. Později byly kontaktovány francouzské úřady, aby prověřily místo výroby prostěradla a jeho dodej do prodeje (29, 1933, s. 1). O tom, že je prostěradlo zahraničního původu, konkrétně se užívalo ve Francii k podkládání přikrývek, píšou také *Národní listy* (13, 1933, s. 3).

V souvislosti se zadržením Bedřicha Glasera a zjištěním, že bydlel v Teplicích v lázeňském domě Kurhaus, se v *Národních listech* ihned objevily spekulace, zda monogram „K“ na prostěradle nalezeném v jednom ze zavazadel nemůže souviset právě s tímto lázeňským domem (28, 1933, s. 3). O možné spojitosti Glasera a prostěradla z Kurhausu píše i deník *Expres*. Ten však v porovnání s *Národními listy* vysvětluje, že tento lázeňský dům zkratku „K“ pro označení svého prádla nepoužívá, navíc Glaser v Teplicích údajně ani nebydlel (29, 1933, s. 1).

Dne 4. října 1933 se na stránkách deníku *Expres* objevila zpráva, že se na policii přihlásil pražský číšník Karel Štech, jehož bytná měla údajně podobné prostěradlo s písmenem „K“, jako se objevilo v kufru s tělem Vranské. V té době prý číšník bydlel s jistým „nenormálním“ mužem, jehož popis odpovídá jednomu ze členů Glaserovy party (51, 1933, s. 1). O jistém panu Štechovi se *Národní listy* nezmiňují.

Ty naopak dne 15. října 1933 otiskly zprávu kriminální policie, jejímž cílem bylo jednak občanům ilustrovat dosavadní zjištění v případě vraždy Vranské, jednak zamezit nejružnějším spekulacím. Podle této zprávy byly kufry vyrobeny z kůže, jejich zámky jsou z roku 1930, držadla nemusí být původní. V prachu obou kufřů bylo nalezeno množství bavlněných a vlněných vláken, preparované králíčí chlupy

(pravděpodobně ze světlého klobouku), syrový pšeničný škrob a sláma z lepenkového lisovaného papíru, vyrobeného zřejmě ve Francii z papíru holandského nebo italského (61, 1933, s. 3). O nálezů chlupů, které mohly být zřejmě dvojího původu (jednak z plstěného klobouku, jak se píše v *Národních listech*, jednak mohou pocházet z těl králíků převážných v kufrech z lovu), informoval deník *Expres* již o měsíc dříve, tj. 15. září 1933 (20, 1933, s. 1).

Součástí zprávy od kriminální policie (dostupné pouze v *Národních listech*) byla dále také informace, že taková prostěradla, jako bylo nalezeno v kufru s ostatky Vranské, bývají používána v několika zemích, např. ve Francii, Belgii, Švýcarsku, Itálii, Anglii, v bývalé Jugoslávii, na Balkáně ad. O písmenu „K“ nebylo zjištěno nic konkrétního, jen že nemusí znamenat iniciál vlastníka jména (61, 1933, s. 3).

3.3.2 Pátrání po pachateli zločinu

Z hlediska vývoje události bylo nejvíce zpráv k případu Vranské otištěno v měsíci září 1933 (na stránkách *Národních listů* i *Expresu* shodně v každém z periodik 23 zpráv).

Jak již bylo uvedeno výše, v obsahově rozsáhlé zprávě z pondělí 4. září 1933 se deník *Expres* zamýšlí nad potenciálním vrahem. V první řadě se pátrá po řidiči, který vezl muže s dvěma kufry na dvě pražská nádraží. Současně se na policii hlásí možní svědci, např. průvodčí pražské tramvaje, který údajně viděl muže nesoucí dva kufry podobné těm, v nichž bylo nalezeno torzo těla Vranské (2, 1933, s. 1).

Lidi, kteří spatřili někoho podezřelého, kdo převáží dva kufry, bylo evidentně více. Ve zprávě v deníku *Expres* z 5. září 1933 se pátrá po svědkovi, který v pátek (tj. 1. září 1933) po desáté hodině dopoledne viděl v Praze v Holešovicích spěchajícího muže a ženu. I ti na dvoukolovém vozíku vezli dva hnědé kufry. Ve zprávě je vyřčena spekulace, že je možné, že byli vrahem najati, aby zavazadla na nádraží dopravili (3, 1933, s. 1).

Jak se píše v *Národních listech*, policie se domnívala, že na stopu by ji mohla přivést výpověď studenta, který cestoval v onen osudný den z Prahy vlakem jedoucím do Košic. Podle jeho slov kufr přinesl do vlaku muž, který mu svou vizáží připomínal slovenského žida, cca 170 centimetrů vysoké zavalité postavy s černými vlasy (7, 1933, s. 3).

Mezi další svědky patří také penzista z Tábora, jak píše deník *Expres*. Tento penzista v pátek 1. září 1933 odjížděl se svojí ženou do Trenčína. Na nádraží v Táboře si všimnul dvou mladíků, kteří měli u sebe dva hnědé kufry převázané provazy a batoh se stopami od krve. Jeden z mužů měl šedé vlasy, druhý plavé. Kufry údajně vypadaly jako ty, ve kterých bylo nalezeno tělo zavražděné Otýlie Vranské (10, 1933, s. 1).

Množství lidí domnívajících se, že by mohli být ve vyšetřování nápomocni nebo lidé hledajících své ztracené příbuzné, vzrostlo s vystavením inkriminovaných předmětů v Praze na policejním ředitelství v Bartolomějské ulici. O probíhající výstavě a její návštěvnosti informovaly oba deníky, viz např. část zprávy v *Národních listech* z 6. září 1933: „Výstavku v Praze na policejním ředitelství, která obsahuje všechny věci, vztahující se k vraždě, a to obě zavazadla, zkrvavené prostěradlo, kusy látek, mycí houbu a řemen, navštívilo do včerejšího dne na 7000 osob“ (5, 1933, s. 3).

Otýlie Vranská byla podle výpovědi své přítelkyně Boženy Vilingrové spatřena naposledy ve čtvrtek 31. srpna 1933 kolem 20. hodiny u paláce Koruna na Václavském náměstí. Ve stejné zprávě *Národních listů* z 8. září 1933 je uvedeno, že svědci včetně jmenované Vilingrové potvrdili, že Vranská byla často viděna ve společnosti rotmistra československé armády. Ten bydlel v bytě v Nuslích a podle jejich slov údajně Vranská rozhlašovala, že se k němu nastěhuje (9, 1933, s. 3).

Deník *Expres* ve vydání ze stejného dne (tj. 8. září 1933) poskytuje o průběhu dne mnohem podrobnější informace. Obě periodika se shodují, že jí doprovod dělal muž ve vojenském stejnokroji. S ním byla spatřena kolem osmé hodiny večerní v jedné restauraci ve Štěpánské ulici. Dle výpovědi svědků se rozešli cca o tři hodiny později. Vranská odešla směrem na Václavské náměstí. Kterými ulicemi z Karlova náměstí procházela je zatím otázkou šetření (10, 1933, s. 1). V pozdější zprávě deníku *Expres* je uvedeno, že údajná cesta na Václavské náměstí byla mylnou informací, že Vranská zahrnula do Křemencovy ulice, kde se nacházela zábavní místnost *U Politické mrtvolky* (12, 1933, s. 1).

Oba deníky později shodně dodaly informaci, že Vranská nebyla v onen den s rotmistrem sama, nýbrž ještě ve společnosti své přítelkyně ze Žiliny, své sokyně v lásce. Podle zprávy v *Expresu* se všichni tři sešli ve čtvrtek 31. srpna 1933 v osm hodin večer v průchodu paláce Koruna na Václavském náměstí. Není tedy reálně možné, aby v osm hodin byla již ve Štěpánské ulici, jak se psalo v deníku *Expres* i v *Národních listech* 8. září 1933 (viz výše). Ve Štěpánské ulici povečeřeli v restauraci „U Kupců“, kolem 23. hodiny se rozloučili, což potvrzují i dřívější zprávy. Vranská

údajně odešla směrem do Spálené ulice. Svým společníkům oznámila, že jde do Rokoka na Václavském náměstí. Místo toho navštívila v Křemencově ulici podnik *U Politické mrtvoly*, kde seděla ve společnosti mladého muže a pojídala nějaké jádrovitě ovoce, zřejmě jablko. Jablko snědla nejpozději dvě hodiny před svou smrtí, pravděpodobnější je varianta o hodinu kratší. Se svým společníkem odešla kolem jedné hodiny ranní. Při výslechu na policii nejprve zapíral, později se však doznal, že s Vranskou onu noc byl (12, 1933, s. 1). Evidentně se však prokázalo, že tento muž není hledaným blondýnem, neboť po tom „správném“ blondýnovi vyhlásila policie pátrání (14, 1933, s. 1). Tuto skutečnost dokazují i následující zprávy (hlavně v deníku *Expres*), v nichž se seznam blondýnů rozšířil o několik dalších zástupců.

Z dosavadních zpráv je patrné, že podle deníku *Expres* poslední stopa po Vranské končí v podniku *U Politické mrtvoly*, podle *Národních listů* ještě o kousek dále, tj. v podniku *U Šmelhausů*. Nicméně i deník *Expres* později mapuje tento podnik jako místo, kde byla spatřena naposledy, viz zpráva ze 14. září 1933 (18, 1933, s. 1).

V *Národních listech* se shodně jako v deníku *Expres* píše, že ve společnosti muže (v *Národních listech* figuruje pod písmenem Ch.) pravděpodobně Vranská jedla po 23. hodině jablko, které podle lékařů zkonsumovala nejdéle dvě hodiny před svou smrtí. Jak uvedli svědci, s uvedeným panem Ch. byla Vranská viděna ještě o půlnoci. Pak se zřejmě z Křemencové ulice přesunula do nočního podniku *Šmelhaus*. V této době byla přibližně jedna hodina ranní (13, 1933, s. 3). Otázkou zůstává, co Vranská dělala poté, co se rozloučila s panem Ch. „Je dobře možno, že ji pozval někdo na projížďku autem. V tu dobu, tedy před druhou hodinou ranní, jsou i pražské ulice liduprázdné a automobilista může být v několika minutách hodně daleko od centra města“, jak spekulují *Národní listy* (16, 1933, s. 3).

S tím souvisí i další domněnka policistů, o které píšou *Národní listy*. Pokud vrah nesl kufry na nádraží pěšky, nejdříve šel s jedním na dnešní hlavní nádraží, poté odnesl kufr do vlaku odjíždějícího o hodinu později z Masarykova nádraží, dějiště zločinu proto nemůže být příliš vzdáleno od centra města. Pokud ovšem vrah měl auto k dispozici, mohla být vražda spáchána klidně i na okraji Prahy (16, 1933, s. 3).

Po deseti dnech (tj. 10. září 1933) od spáchání vraždy na Vranské byl v *Národních listech* otištěn poněkud rezignovaný postoj detektivů: „Nebude-li zločin vyjasněn v nejbližších dnech, považují jej detektivové za téměř ztracený“ (13, 1933, s. 3). K tomuto závěru se přiklání i vůdce čtyř vyšetřovatelů ve zprávě v *Národních*

listech z 13. září 1933, který vyjádřil obavu, že vrah zůstane utajen, neboť po dvanácti dnech vyšetřování se zatím nepodařilo zajistit k pachateli vedoucí stopu (17, 1933, s. 3).

Redakce deníku *Expres* chtěla evidentně napomoci průběhu vyšetřování. Vyzvala čtenáře, že tomu, kdo uvede stopu, vyplatí 5 000 Kč. Zřejmě z tohoto důvodu v průběhu celého dne proudily na policejní stanice i do redakce davy lidí, kteří údajně viděli pachatele nebo blondýna, kterého policie hledá nikoliv jako podezřelého, ale jako důležitého svědka (15, 1933, s. 1). Vyplacení finanční odměny tomu, kdo bude ochoten poskytnout klíčové svědectví, bylo čistě v režii *Expresu*.

Od spáchání vraždy Vranské uplynulo čtrnáct dní a policie a četnictvo vraha stále nedopadly. Oba deníky se odlišují v informacích o fázích vyšetřování. *Expres* hovoří o bezvýsledné činnosti policie, viz titulek zprávy, který vystihuje celou situaci: „Policie je v koncích“ (18, 1933, s. 1). Podle *Národních listů* se vyšetřování posunulo do stádia vyslýchání svědků, např. hostinské. Ta popisuje shledání s „vrahem“ a řidičem autodrožky, kteří s sebou měli dva kufry. Jakmile začal její pes na zavazadla dorážet, oba pánové se zvedli a odešli. Hostinská v kufrech údajně poznala ty, které byly vystaveny v Bartolomějské ulici. Dále se přihlásil i svědek, který cestoval vlakem z Wilsonova nádraží do Bohumína. Na nádraží viděl muže, který naložil kufr do vlaku a zpátky už se nevrátil. Při výslechu však nevěděl ani to, zda muž měl světlé či tmavé vlasy (17, 1933, s. 3). Detektivové pracují s různými verzemi a připouští, že ve vyšetřování je možné téměř cokoliv, může být plně zvrátů, překvapení (19, 1933, s. 3).

Případu se ujal zkušený kriminalista a šéf detektivního oddělení vládní rada Vaňásek.³⁴ Dne 15. září 1933 byla v *Národních listech* otištěna část rozhovoru, ve kterém zamítá možnost, že by zločin provedl někdo z pražského podsvětí, neboť podle jeho slov jsou placení průvodci prostitutek lidé jednodušší, kteří by nedokázali dokonale naplánovat zamaskování stop a totéž platí i o způsobu vykonání vraždy. V rozhovoru dále potvrdil, že vrahem je člověk, který umí manipulovat s nožem (ve zprávě je dokonce uvedeno, že s lékařským nožem), neboť rozřezání mrtvolky proběhlo velmi odborně, to znamená jistě a bez korektur. Ilustruje to na řezu, při němž byly odděleny dolní končetiny v kyčelních kloubech, aniž by byla narušena břišní dutina. Vše proběhlo podle předem připraveného plánu. Vrah se údajně vyžívá v krvi a v mučení své oběti (21, 1933, s. 3).

---

³⁴ Vládní rada Vaňásek byl vzorem pro postavu rady Vacátka a jeho mord party, viz známé seriálové zpracování povídek Jiřího Marka *Hříšní lidé města pražského* (1969, režie Jiří Sequens).

O odbornosti řezu píše v několika zprávách i deník *Expres*, viz citace dvou z nich: „Zločinec-neodborník použil by k oddělení noh a rukou seker, sekáčků, pilek a pod. V současném případě počínal si vrah značně odborně. Nožem zajel přesně v místě kyčelního kloubu. Řezy, podle nálezů znalců jsou na obou stranách stejné, to dokazuje jeho odbornost a znalost“ (3, 1933, s. 1) / „vrahem je buď lékař nebo osoba s anatomii lidského těla dokonale obeznámená. Člověk bez důkladných anatomických vědomostí nemohl by mrtvolu rozřezati tak bezvadně a odbornicky“ (20, 1933, s. 1).

S hypotézou, že vrah měl značné zkušenosti v oblasti anatomie, souhlasí i pražský psychiatr, který v rozhovoru pro *Národní listy* uvedl, že rozčlenit tělo je mnohdy schopen provést lépe ústavní zřízenec než lékař (24, 1933, s. 4). Čili okruh potenciálních pachatelů se rozšiřuje i o méně vzdělané jedince, nikoliv jen absolventy univerzit.

Otázkou dále zůstává, zda byla Vranská zavražděna hned poté, co vstoupila do bytu či nějaké jiné místnosti, nebo zda její vrah postupoval pomalu a s rozmyslem, aby se nedopustil chyb a nezanechal stopy. Podle redakce *Národních listů* byla zabita, když ležela. „Pro tuto teorii mluví poloha dvou ran na hlavě, které podle lékařského zjištění, zasazeny jí byly nejdříve. Rány jsou vedeny pravou rukou a leží těsně vedle sebe. To jasně svědčí o tom, že Vranská ležela. Kdyby stála, rozhodně by se po první ráně zapotácela a rána do hlavy, která rychle následovala za první, nezasáhla by téměř totéž místo jako první“ (23, 1933, s. 3). Deník *Expres* se úvahami o možnostech způsobu usmrcení nezabývá.

Při ohledání těla se sevřených dlaních Vranské našly kusy vlasů. Ty tam zůstaly pravděpodobně z toho důvodu, že si zavražděná sáhla po útoku na hlavu, konkrétně do místa rány, a několik přetržených vlasů jí uvízlo v ruce, jak informují na rozdíl od deníku *Expres* *Národní listy* (23, 1933, s. 3).

Postupováno chronologicky ve vývoji události, 16. září 1933 oba deníky shodně píšou o analýze kufrů, avšak s tím rozdílem, že v *Národních listech* je čtenářům poskytnuta informace o nálezu shodného prostěradla, jaké vrah umístil do jednoho z kufrů (23, 1933, s. 3), v *Expresu* je informace pro vyšetřování důležitější: na kufrech a prostěradlech byly zjištěny otisky prstů. Ty zachytilo daktyloskopické oddělení policie. Vzniká tak opět nová naděje, že by vrah mohl být úspěšně dopaden (22, 1933, s. 1).

Obecně lze konstatovat, že pátrání po vrahovi probíhá ve dvou etapách. Střídá se období nových důkazů a naděje, že by vrah mohl být vypátrán, a období skepse

s myšlenkami, že vraha se vypátrat nepodaří. O neúspěchu se hovoří hned o čtyři dny později, tj. ve zprávě v *Expresu* ze dne 18. září 1933: „Případ Otilie Vranské zdá se již beznadějný“ (25, 1933, s. 1).

O den později nabízí deník *Expres* informaci o kapacitách bezpečnostního oddělení pražského policejního ředitelství. Upozorňuje na to, že ze sto šestnácti detektivů bylo pro vyšetřování vraždy Vranské uvolněno pouze čtyřicet z nich. Tento stav by jistě mohl ovlivnit vývoj a průběh vyšetřování. Detektivové často nemají ani potřebné vybavení (např. dopravní prostředky), za přesčasy získávají minimum finančních náhrad a dokonce se hovoří i o tom, že se již v minulosti u jiných případů stalo, že museli sáhnout do svých úspor a podílet se částečným financováním vyšetřování (26, 1933, s. 1). O tíživé finanční situaci detektivů v *Národních listech* žádná zmínka není.

Dne 20. září 1933 v souvislosti se zatčením Bedřicha Glasera přichází nová naděje ve vyšetřování. O jeho zadržení informovaly ve stejný den *Národní listy* i *Expres*.³⁵ Podle *Národních listů* byly hlavním důvodem jeho zatčení podvody, při nichž rozměňoval peníze s tím, že odcházel vždy jak s drobnými, tak s původní bankovkou. Takovýchto podvodů se údajně dopustil více než šedesátkrát. Z hlediska vyšetřování vraždy Vranské je však důležitější zjištění, že při domovní prohlídce byly u něj nalezeny dva klíče, které by mohly pasovat ke kufrům, v nichž bylo nalezeno tělo Vranské. *Národní listy* (a později i deník *Expres*) upozorňují na chybu policie: po výslechu byl Glaser propuštěn na svobodu, aniž by policie zabavila podezřelé klíčky. Když se pak policie po nich tázala, Glaser je již u sebe neměl (28, 1933, s. 3).

Deník *Expres* navíc dodává, že při tělesné prohlídce bylo zjištěno, že mu chybí spodní prádlo. To by samo o sobě nebylo nic výjimečného, u Glasera však tato skutečnost vzbuzovala pozornost, neboť byl velmi elegantně oděn (33, 1933, s. 1). Policie vznesla podezření, zda je nemohl nechat v jednom z kufrů, ve kterých se nacházelo torzo těla Vranské (29, 1933, s. 1). Skutečnost, zda Glaser měl či neměl spodní prádlo, je otázkou bulvárního tisku (tj. *Expresu*), nikoliv záležitostí *Národních listů*.

Po sérii několika výslechů se však nakonec ukázalo, jak se píše v *Národních listech*, že Glaser vrahem není. Inkriminované klíče skutečně patřily ke kufru. Ten

---

³⁵ Deník *Expres* odkazuje na vydání „Poledního listu“ rovněž z 20. září 1933, ve kterém je patrně o zatčení Bedřicha Glasera více podrobnějších informací. Zřejmě se předpokládá, že je s nimi čtenář

si Glaser uložil v jednom hostinci.³⁶ Obsah kufru byl policií prohlédnut³⁷ a na základě této analýzy byl Glaser ve věci vraždy Vranské prohlášen nevinným (31, 1933, s. 3). Tuto skutečnost potvrzuje i deník *Expres*: „Indicie jsou však tak slabé, že nedá se předpokládat, že by Glasser³⁸ skutečně Vranskou zavraždil. Také výsledek výslechu k tomu neopravňuje. [...] Možno říci, že Glasser vrahem není“ (29, 1933, s. 1).

Opět nastává období beznaděje, že by vrah mohl být dopaden, jak se píše v deníku *Expres* 21. září 1933. Od vraždy uběhly tři týdny a policie stále nemá žádné důkazy (30, 1933, s. 1). Uplynutí třech týdnů a o zločincovo unikání spravedlnosti je tématem zprávy i v *Národních listech*. V obou zprávách je připuštěna možnost, že Glaser přece jen o vraždě Vranské něco ví. Podezřelý je i z toho důvodu, že nemůže dokázat alibi pro osudnou noc z 31. srpna na 1. září 1933 (34, 1933, s. 1).

Policii a četnictvo nezaměstnává jen pátrání po aktivitách Bedřicha Glasera, stále je v hledání onen blondýn, který dělal Vranské společnost v kabaretu *U Politické mrtvoly*. Na seznamu podezřelých se dle zprávy v *Expresu* ze dne 23. září 1933 objevil Glaserův společník z Liberce jménem W. R. Machatti, narozený v Brně (34, 1933, s. 1). Jak se však ukázalo, tento muž však není k nalezení (37, 1933, s. 1).

Co se dalšího vyšetřování Bedřicha Glasera týče, deník *Expres* na rozdíl od *Národních listů* zmiňuje nalezení Glaserova automobilu, ve kterém byly patrné stopy od krve. Glaser vypověděl, že stopy mají původ v jeho silném krvácení z nosu, později uvedl, že vůz používal jeho kamarád řezník k přepravě masa (37, 1933, s. 1).

Podle zprávy v *Národních listech* z 26. září 1933 byli někteří členové Glaserovy party zatčeni. Byl mezi nimi i řeznický pomocník Josef Polák a jeho přítelkyně Anna Sametová a s nimi také řidič Jakub Fröhlich (38, 1933, s. 3) a technik Josef Nyč (42, 1933, s. 3). O zatčení prvních třech jmenovaných píše i deník *Expres* ve své zprávě rovněž z 26. září 1933 (39, 1933, s. 1).

Jak postupně informují oba deníky, přihlásili se na policii dva železničáři, kteří v den transportu kufrů s tělem Vranské, viděli na nádraží muže podezřelého svým nervózním chováním. Jak se píše v *Národních listech*: „Muž, který vystoupil

---

seznámen, neboť zpráva působí poměrně stručně v porovnání s *Národními listy*. K objasnění zatčení Bedřicha Glasera se deník *Expres* vrací o dva dny později, tj. ve zprávě z 22. září 1933 (33, 1933, s. 1).

³⁶ Podle deníku *Expres* Glaser údajně klíčky zahodil a kufrы zastavil v hotelu, nechtěl však sdělit jeho adresu (29, 1933, s. 1). Později shodně jako v *Národních listech* píše se i v *Expresu* o hostinci jako místu, kde si uschoval Glaser své kufrы (33, 1933, s. 1).

³⁷ O prohlédnutí Glaserova kufru policií informují *Národní listy* ve zprávě z 21. září 1933. Naopak v deníku *Expres* a jeho zprávě z 25. září 1933 se píše, že kufrы byly dva a že nebyly dosud nalezeny (37, 1933, s. 1).

³⁸ V *Expresu* je použito zdvojení písmene „s“ v Glasserově příjmení.

v Pardubicích z rychlíku od Prahy s velkým kufrem, počkal si v nádražní restauraci na další rychlík od Prahy a tím pak pokračoval v jízdě. Oba svědkové mají dojem, že muž měl kufry dva a jeden nechal v prvním pražském rychlíku, který jede do Bratislavy“ (38, 1933, s. 3). Podle fotografie oba (jmenovali se Slavík a Kožný³⁹) shodně potvrdili, že to byl skutečně Bedřich Glaser (41, 1933, s. 3). To se píše i v deníku *Expres* 27. září 1933, den po konfrontaci Glasera s železničáři. On však tuto skutečnost popřel (40, 1933, s. 1). Alibi na osudnou noc ale neměl, jak je uvedeno v *Národních listech* (41, 1933, s. 3). Podle *Národních listů* břeclavské četnictvo již dříve shromáždilo důkazní materiál, který postačí na podání trestního oznámení pro spoluúčast na vraždě (38, 1933, s. 3).

V následující fázi vyšetřování se pozornost opět vrací k pátrání po blondýnovi. Podle deníku *Expres* z 29. září 1933 byl zatčen číšník D., rovněž z Glaserovy party. Ten byl již v minulosti vyšetřován kvůli vraždě Fibiové (44, 1933, s. 1).⁴⁰ O den později (tj. 30. září 1933) přinesl deník *Expres* informaci o dalším zatčení. Ve Dvorech u Karlových Varů byl 27. září 1933 chycen Glaserův přítel W. R. Machatti, který údajně 1. září 1933 projížděl Prahou. Úkolem policie a četnictva bylo prošetřit, co v tuto dobu dělal. Navíc byla na rukávu jeho kabátu nalezena krev, která údajně pochází ze rvačky s kamarádem (46, 1933, s. 1). Později se tato skutečnost potvrdila, krev byla následkem vraždy v hostinci „U Ranního slunce“ (48, 1933, s. 1). Jak se policii podařilo zjistit, Machattih žena se znala s Vranskou a dokonce s ní byla často zaměňována (46, 1933, s. 1).

Při poskytování informací o průběhu pátrání po vrahovi se objevuje výrazná odlišnost mezi vybranými deníky. V porovnání s *Expresem* výše jmenovaný blondýn W. R. Machatti v *Národních listech* vůbec nefiguruje a o panu D. je zmínka pouze jako reakce na zprávy jiných deníků a časopisů.

Co se týče prověřování trestné činnosti Bedřicha Glasera, neustále přicházela nová oznámení, která byla doručována jednak soudu, jednak policii. Na Glasera bylo nahlíženo jako na mezinárodního podvodníka a chystala se vyšetřovací vazba (48, 1933, s. 1).

---

³⁹ V deníku *Expres* je uvedeno příjmení Kožený (39, 1933, s. 1).

⁴⁰ O zatčení číšníka D. se 1. října 1933 psalo i v *Národních listech*. Nutno podotknout, že tento deník nabídl informaci opačnou: „Některé časopisy přinesly zprávu o zatčení posledního známého společníka Otilie Vranské, mladíka se zlatým zubem. Ve zprávě se mluvilo o 34letém číšníku D., který byl prý s Vranskou viděn dokonce v Praze. Tato zpráva není pravdivá, neboť v Bratislavě nebyl v posledních dnech nikdo zatčen v souvislosti s touto vraždou“ (47, 1933, s. 3).

Později se již s definitivní platností ukázalo, že Glaser je v případě Vranské opravdu nevinen. Jak píše deník *Expres* dne 3. října 1933, v Jihlavě mu bylo na několika místech potvrzeno alibi, neboť si ho všichni dobře pamatovali jako toho, kdo hodně pil a utrácel (49, 1933, s. 3).

K chybnému obvinění Glasera se vyjádřily 3. října i *Národní listy*, viz shrnutí důkazů pro jeho nevinu: „Bylo nezvratně zjištěno, že Glaser byl osudného dne a noci v Jihlavě, tudíž nemohl býti v Praze [...] V doprovodu četníků a detektivů byl Glaser voděn všude tam, kde udával, že byl. [...] Potvrdili mu to nejen zaměstnanci či majitelé podniků, ale i hosté, s nimiž tam seděl a hovořil“ (50, 1933, s. 3).

Ve stejné zprávě upozorňují na to, že již 27. září 1933 otiskly zprávu, v níž pochybovaly o vině Bedřicha Glasera. Navíc postup policie a četnictva hodnotí v tomto případě jako nerozumný, podle nich bylo třeba postupovat systematicky bez zbytečného poplachu (50, 1933, s. 3).

Nutno podotknout, že pár dní poté co byl Glaser prohlášen nevinným, se v *Národních listech* dne 6. října 1933 objevila informace, že spousta otázek ve spojitosti s vraždou Vranské zůstala nezodpovězena, proto Glaser i nadále zůstane ve vazbě.

Vyšetřováním, zda je Glaser vinným či nevinným v případě vraždy Vranské, se *Národní listy* zabývaly několik dní, viz titulky jednotlivých zpráv:

- 20. září 1933: „Muž podezřelý z vraždy Vranské zatčen v Břeclavi.“ (28, 1933, s. 3);
- 21. září 1933: „Vrah Otilie Vranské nebyl zatčen v Břeclavi.“ (31, 1933, s. 3);
- 22. září 1933: „Hledání stop.“ (32, 1933, s. 3);
- 23. září 1933: „Pátrání po vrahu Vranské.“ (35, 1933, s. 3);
- 26. září 1933: „Co ví podvodník Glaser o vraždě Otilie Vranské?“ (38, 1933, s. 3);
- 27. září 1933: „Železničáři z Pardubic poznali Glasra.“ (41, 1933, s. 3);
- 28. září 1933: „Detektivní sugesce.“ (42, 1933, s. 3);
- 29. září 1933: „Co ví Glaser o vraždě.“ (43, 1933, s. 3);
- 30. září 1933: „Podvodník Glaser byl odvezen do Jihlavy.“ (45, 1933, s. 3);
- 1. října 1933: „Četnictvo ověřuje Glaserovo alibi.“ (47, 1933, s. 3);
- 3. října 1933: „Konec planému poplachu s Glasrem.“ (50, 1933, s. 3);
- 6. října 1933: „Glaser zůstane ve vazbě.“ (54, 1933, s. 3).

S podobnou intenzitou informoval o stíhání Bedřicha Glasera i deník *Expres*, viz titulky jeho zpravodajských příspěvků:

20. září 1933: „Spáchal v Břeclavě zatčený podvodník vraždu na Vranské?“ (29, 1933, s. 1);
22. září 1933: „Zatčený Glaser ví o vraždě na Vranské“ (33, 1933, s. 1);
23. září 1933: „Dlouho hledaný blondýn vypátrán?, podtitulek: „Pátrá se po ženách, s nimiž se Glaser stýkal“ (34, 1933, s. 1);
25. září 1933: „Hledá se blondýn a řezník ze společnosti Glaserovy“ (37, 1933, s. 1);
26. září 1933: „2 železničáři usvědčují Glasera“ (39, 1933, s. 1);
27. září 1933: „Glaser stále zapírá“ (40, 1933, s. 1);
29. září 1933: „Hledaný blondýn zatčen“⁴¹ (44, 1933, s. 1);
30. září 1933: „V den vraždy byl blondýn v Praze“ (46, 1933, s. 1–2);
2. října 1933: „Na Glasera bude uvalena vyšetřovací vazba“ (48, 1933, s. 1);
3. října 1933: „Glaser prokázal alibi, poněvadž hodně pil a mnoho utrácel“ (49, 1933, s. 3);
4. října 1933: „Vyšetřování zločinu na Vranské znovu se přenáší do Prahy“ (51, 1933, s. 1).

O tom, jak to s Glaserem dopadlo, se lze dočíst zřejmě ve vydání *Národních listů Večerníku*, neboť zpráva o vzetí do vazby byla v *Národních listech* otištěna 6. října 1933 a již 8. října 1933 se psalo o obvinění nového podezřelého (viz dále).⁴²

Od vraždy Vranské uplynul více než měsíc a vrah stále nebyl dopaden. Nicméně policie a četnictvo se nevzdávají. Tolik falešných stop již bylo prověřeno, jedna však musí vést k cíli, jak píšou *Národní listy* 5. října 1933 (52, 1933, s. 3).

Dne 5. října 1933 byla v deníku *Expres* otištěna zpráva, že policie ví, kdo je vrahem. Soudí tak na základě dopisů, které údajný vrah zaslal redakci *Poledního listu* a které bude zkoumat profesor Scherman, světová autorita v oboru psychografologie. Je proto sledován úzký okruh lidí, mezi nimiž se má vrah vyskytovat (53, 1933, s. 1). Předání dopisů k analýze je dílčím tématem pouze zprávy v *Expresu*.

Naopak *Národní listy* o tři dny později směřují svoji pozornost k novému podezřelému. Poplach vyvolaný podezřením Bedřicha Glasera zdaleka ještě nebyl u konce a 8. října 1933 *Národní listy* informují o další aféře: v Praze v Holešovicích byl údajně zatčen vrah Vranské. Tato mylně vzniklá fáma dokazuje, jak naprosto nevinný člověk může přijít k neštěstí. Čím se onen údajný vrah provinil?

Holešovický lékař je odněkud ze severu Čech a každé soboty odjížděl domů se dvěma kufry. Vozil v nich prádlo, které se ve venkovské měkké vodě a na čistém sluníčku daleko lépe pere

⁴¹ O Glaserovi se píše v *Expresu* i ve zprávách, v jejichž titulku figuruje hledaný blondýn.

⁴² O definitivním ukončení stíhání Bedřicha Glasera pro vraždu Otýlie Vranské informoval deník *Expres* až 19. října 1933 (67, 1933, s. 1).

a bělí než v Praze. A to byl celý jeho zločin. Vrah Vranské měl dva kufry, tady byly dva kufry, lékař, narkosa, odborné rozpitvání mrtvoly a již se letělo na kriminální policii (55, 1933, s. 3).

V rámci dalšího vyšetřování policie nově pracuje s hypotézou, že kufry s tělem Vranské mohly být do vlakových souprav vloženy mimo Prahu. Na základě tohoto tvrzení byly prohledávány venkovské stanice na trase Praha – Česká Třebová. Podle deníku *Expres* z 9. října 1933 policie zachytila stopy na novinách vložených do obou kufrů. *Lidové noviny* musely být zakoupeny v Praze, neboť to bylo vydání určené pro Prahu, *Moravský zpravodaj* naopak bylo možné sehnat spíše na Moravě, neboť v Praze se nekolportuje (56, 1933, s. 1).

Jak je uvedeno výše, od 5. října 1933 policie podle deníku *Expres* sleduje vraha. Totožnost vraha údajně zná zřejmě i někdo mimo vyšetřovací četku: 11. října 1933 byl do redakce *Expresu* zaslán dopis určený k otištění a ve kterém neznámý muž podepsaný jako Ferdu (což je výraz z francouzštiny, který v překladu znamená „Ztracený“) vyhrožuje potenciálnímu vrahovi:

FANTOME ULICE! MUSÍM TI TOUTO CESTOU SDĚLITI, ŽE JSEM TĚ V NEDĚLI DNE 8. X. 1933 POTKAL NA NÁRODNÍ TŘÍDĚ KOLEM 13. HODINY. BUĎ OPATRNĚJŠÍ! POTKÁM-LI TĚ JEŠTĚ JEDNOU, BUDE TO TVOJE SMRT!

FERDU – 212091033

(57, 1933, s. 1).

V rámci vyšetřování vraždy Vranské byla shledána jedna kuriozita. Jak již bylo výše ve výčtu postav zmíněno, Rudolf Mattuš z Krče, oznámil soudu, že zavraždil Otýlii Vranskou. Celá tato situace však byla absurdní, neboť v den vraždy Vranské, Mattuš byl ve vazbě, navíc není blondýn, ale brunet, a je téměř plešatý. To, že je vrahem Vranské, u soudu prohlásil v rámci obžaloby, při které byl uznán vinným za krádež v kanceláři pražského advokáta, který ho paradoxně v minulosti u soudu zastupoval (64, 1933, s. 4). O Mattušovi píše pouze deník *Národní listy*, v *Expresu* žádná zmínka není.

Ve věci pátrání po skutečném pachateli se nic nového neudálo, jen že se pátrání rozšířilo i na Slovensko (o tom píšou *Národní listy* 20. října 1933). Detektivové se přitom snažili vypátrat, zda existuje nějaká souvislost mezi vraždou Vranské a Fibiové,

výsledek jejich šetření se ukázal jako nesměrodatný (68, 1933, s. 3). Nutno podotknout, že se zvyšujícím se počtem dní od spáchání vraždy Vranské, se snižuje i zájem médií o tuto událost. Četnost zpráv patrně ovlivňuje i činnost policistů a četníků, kteří jsou v pátrání po vrahovi stále neúspěšní. V říjnu 1933 bylo otištěno třináct zpráv v *Národních listech* a dvanáct zpráv v *Expresu*. Počet zpráv bude mít i nadále klesavou tendenci.

Oba deníky dne 3. listopadu 1933 shodně poskytly zprávu o natočení policejního filmu. Stalo se tak poprvé v historii, kdy bylo použito filmu ke stíhání pachatele. Obsahem filmu byly všechny nalezené předměty se zvláštním záběrem na zámky kufrů, na monogram na prostěradle a další detaily. Policie doufá, že někdo doličné věci pozná a naváže s ní spolupráci, samozřejmě v diskrétnosti, jak se píše v *Národních listech* (73, 1933, s. 3). V deníku *Expres* jsou v porovnání s *Národními listy* vyzdvíženy jiné informace. Součástí zprávy je jednak upozornění, jak se mají diváci při promítání filmu chovat (tj. nesmí hrát hudba, musí být zachován naprostý klid), jednak je zde vyjádřena obava, zda snímek bude bez námitek schválen censurním sborem (72, 1933, s. 2).

Film byl poprvé odvysílán 3. listopadu 1933 a hned o den později zveřejnil deník *Expres* zprávu, že film nepřilákal do kin zdaleka tolik lidí, jak se původně předpokládalo. Film byl vždy promítán v pěti vybraných kinech, neboť bylo vyrobeno pouze pět kopií. Jako první byla zvolena následující kina: *Alfa*, *Koruna*, *Kotva*, *Fénix* a *Adria* (74, 1933, s. 3). Podle další zprávy deníku *Expres* ze dne 6. listopadu 1933 byla očekávána větší sledovanost ve venkovských biographech než ve městech (75, 1933, s. 2).

Takto soustavnému pozorování sledovanosti filmu o Vranské se *Národní listy* nevěnovaly. Ty naopak poskytly odlišnou informaci: 10. listopadu 1933 byla otištěna zpráva, že se po odehrání filmu přihlásil svědek, který tvrdil, že vlastní stejný kufr, jaký byl použit v případě vraždy Vranské. Tuto skutečnost detektivové potvrdili. Kufr podle výpovědi svědka pocházel z Francie (77, 1933, s. 3).

Ve stejné zprávě z *Národních listů* z 10. listopadu 1933 se hovoří o dalším nadějném pátrání. Znovu je připomenuta vražda Janotové a její kabelky nalezené v rybníce u Zbraslavi. V kabelce se našla fotografie a dopis podepsaný nespécifikovaným Karlem.⁴³ V té době byl pro policii dopis celkem bezvýznamným. Co se fotografie týče, je možné, že onen muž mohl o vraždě Janotové ledacos vědět:

---

⁴³ O záhadném a nevypátraném příteli Vranské a Janotové Karlovi se bez uvedení dalších podrobností zmiňuje deník *Expres* ve svém vydání již 8. září 1933 (10, 1933, s. 1).

Ve známém hostinci u Šenfloků na Václavském náměstí seznámili se dva mladí muži, z nichž jeden ukazoval druhému svou fotografii a již ji nedostal zpět. Pak se rozešli, aby se již nesetkali. Po čase seznámil se jeden z nich s Janotovou (zřejmě jde o překlep jména Janotová – pozn. autora). Bylo to opět u Šenfloků. Byl to ten, který druhému nevrátil vypůjčenou fotografii. V zábavě u sklenice piva ukázal Janotové tento obrázek a té se muž na fotografii líbil. Poprosila o ni, dostala ji a schovala do kabelky. Za několik dní na to byla zavražděna (77, 1933, s. 3).

Osudného dne seděla Janotová v hospodě u stolu s osmi muži. Všech sedm bylo identifikováno, poslední tajemný je v pátrání. A právě s ním byla Janotová viděna naposledy. Jeden student vypověděl, že údajně viděl muže, který přinesl kufr s trupem Vranské do košického vlaku. Jeho popis se shoduje s popisem muže, který měl zřejmě co dočinění s vraždou Janotové (77, 1933, s. 3).

Nejen dopisy, které psal „Fantom ulice“ policii, ale také přímé telefonáty jsou něčím, co zaměstnávalo policii v této fázi vyšetřování. Neznámý muž podle *Národních listů* údajně telefonoval na policii již několikrát. Scénář hovoru byl vždy stejný: muž se představil jako vrah Vranské, následně sdělil příjemci, že ho stejně nikdy nechytí, a po pár sekundách hovor ukončil. Podle slov kriminálního komisaře dr. Berkovce nelze vyloučit ani potvrdit, zda je mluvčím opravdu vrah Vranské, nebo zda je to jen někdo, kdo se snaží policii provokovat a mařit vyšetřování (79, 1933, s. 3).

Kromě telefonátů přímo na policii volal údajný vrah také na náhodné telefonní číslo 258–97. Majitel tohoto čísla přišel do redakce *Národních listů* sdělit průběh hovoru:

– haló, co je? – Tady vrah Vranské – ozval se jakýsi uplakaný hlas. – Co říkáte, vrah Vranské, proč mi to povídáte? – [...] a kdo jste vy? – Starý mládenec a co je vám po tom – jen tak, u mne je vždycky veselo, mohl byste ke mně přijít – kde bydlíte? – Telefon zmkl. [...] – na Vinohradech. – Když jste vrahem, nebuďte poctivé občany, ale jděte na policii. Provaz vám bude velmi slušet – Muž u telefonu se rozčilil a pustě nadával. Uklidnil se a znovu chtěl vědět, s kým mluví. – To musíte vědět, vy jste mne volal – Neznám vás – [...] vytočil jsem vaše číslo jen namátkou, musím s někým hovořit – Jste svobodný? – Ne, ženat – a vaše žena ví o vašem zločinu? – Ano, ví to, ale musí mlčet. – Pozdní mluvčí zavěsil, aby se již neozval (84, 1933, s. 3).

Nakonec se však ukázalo, že stejný hlas volá téměř pravidelně každý večer někomu z občanů. Policie toto jednání vyhodnotila jako žert nebo hloupou sázku podnapilých lidí (84, 1933, s. 3).

Zpráva o telefonátech potenciálního vraha byla v *Národních listech* otištěna 17. listopadu 1933. S tímto tématem se naopak ve zprávách v *Expresu* vůbec nepracuje. Deník *Expres* však 18. listopadu 1933 přichází s nadějnou otázkou, zda vrah bude dopaden do 15. ledna. Znovu jsou v rámci procesu vyšetřování osloveni jasnovidci a spiritisté. Konkrétně se v deníku *Expres* píše opět o věhlasném profesoru Schermanovi či jasnovidci Richtrovi z Trutnova, který poskytl deníku *Expres* rozhovor. V závěru přislíbil odhalení a chycení vraha do 15. ledna (80, 1933, s. 2).

Národní listy znovu rekapitulují, jak se policie a četnictvo již tolikrát domnívaly, že jsou na stopě pachatelů. Vždy se však ukázalo, že stopy jsou mylné. Bylo tomu tak i v případě, kdy se na policii dostavila žena z Melantrichovy ulice, která údajně slyšela Vranskou a její volání o pomoc a viděla i to, jak byla v kufrech odnesena. Zpočátku se prý bála jít vypovídat, pak se rozhodla pana X udat. Pověděla jeho jméno i adresu. Pan X byl však shledán nevinným, ačkoliv prý podle svědků věděl o vraždě mnoho. Součástí zprávy v *Národních listech* je i vyjádření naděje, že je policie vrahovi již blízko. Musí však postupovat opatrně (86, 1933, s. 3).

Přibližně ve stejné době jako byla otištěna zpráva v *Národních listech* (tj. ve druhé třetině listopadu 1933), poskytl deník *Expres* rozhovor s inspektorem Elkem. Podle něj v případě Vranské policie tzv. „vaří z vody“. Každý dopis, který obdrží, musí ověřit. Ve většině případů jsou to vymyšlené stopy. Nutno však podotknout, že díky některým z dopisů se podařilo odhalit jiné zločiny (81, 1933, s. 2).

Jak informuje další listopadové vydání deníku *Expres* (konkrétně z 21. listopadu 1933), policie je údajně na stopě posledního společníka Vranské, záhadného blondýna. Onen blondýn se dopustil trestného jednání. Mezi ním a jeho ženou se odehrála hádka, při které museli zasahovat sousedé. Zkrvavená žena prohlásila, že na svého muže něco ví, ale pokud by to řekla, tak by ho zavřeli. Po této aféře muž označený písmenem K. utekl, pravděpodobně k jiné ženě, jak spekuluje deník *Expres* (82, 1933, s. 1).

Pro téma vraždy Vranské je však podstatnější to, že se vyšetřování rozšířilo do Olomouce, kde byla nalezena důležitá stopa, jak píše deník *Expres*. Olomouckému četnictvu se přihlásil jeden místní živnostník, který údajně poznal kufry, v nichž bylo tělo zavražděné Vranské. Kufry patřily obchodnímu cestujícímu (blondýnovi), který byl v den vraždy v Praze. V minulosti se prý vyskytoval i v rodišti Vranské (87, 1933, s. 1).

V rámci vyšetřování se dle deníku *Expres* zaměřila pozornost na dalšího podezřelého, konkrétně na muže s iniciály V. K. Z rozhovoru vedeném s inspektorem Elkem vyplývá, že na Praze 2 v ulici ve Smečkách bydlí v bytě mladý muž. V té době zřejmě nebylo obvyklé, pokud byl někdo svobodný a měl samostatný byt. Onen muž si údajně do bytu vodil podezřelé ženy a znal podniky *U Šenfloků* i *U Politické mrtvoly*. Mezitím co byl zadržen a vyslýchán na policejní stanici, byla v jeho bytě provedena domovní prohlídka, při které se zjistilo, že podezřelý odebíral časopis *Proud* (v číselné řadě chybělo právě to vydání, které bylo nalezeno v jednom z kufrů) a podlaha pod pohovkou byla nápadně světlejší, jako by ji někdo myl. Při výslechu uvedl, že časopis *Proud* odebíral kvůli inzerátům (působil jako obchodní zástupce) a že si není vědom, že by některé z čísel chybělo. Dále podotkl, že je zcela evidentní, že podlaha musí být tmavší v místech, po kterých se běžně chodí. Po vyhodnocení důkazního materiálu byl zadržený V. K. propuštěn (85, 1933, s. 2).

Jakmile policie obdržela šestý dopis od možného vraha Vranské (o doručení informovaly oba deníky, *Národní listy* 24. listopadu 1933, *Expres* 27. listopadu 1933 – viz výše), deník *Expres* opět oslovil inspektora Elka, který se domníval, že dopisy opravdu poslal vrah Vranské. Důvodem oné korespondence mohlo být odvedení pozornosti od skutečných stop. Inspektor Elk dále uvedl, že do pátrání po vrahovi již bylo investováno mnoho finančních prostředků (přesná částka specifikována nebyla, je to však méně než dvě stě tisíc korun). Redaktor s inspektorem následně polemizují, proč policie nevypsala odměnu sto tisíc korun za spolupráci při pátrání, neboť je evidentní, že by se jistě našel někdo, kdo by vraha udal. Policie však takovou odměnu vypsat nemůže, neboť nemá dostatek finančních náhrad (90, 1933, s. 3). O finanční částce pro svědka, který zajistí důkazy, se psalo i v *Národních listech* v rámci jejich zprávy vystavěné na rozmluvě s jedním z detektivů. Podle něj by stačilo deset tisíc korun (17, 1933, s. 3).

Je třeba připomenout, že s přibývajícými měsíci zainteresovanost médií postupně klesala. V listopadu 1933 bylo otištěno celkem 19 zpráv (šest v *Národních listech* a třináct v *Expresu*), v prosinci ještě méně: jedna zpráva v *Národních listech* a dvě v *Expresu*.

První zpráva za měsíc prosinec byla otištěna shodně 22. prosince 1933. *Národní listy* (ve zprávě s titulkem: „Kriminální policie chystá překvapení?“) i *Expres* (v mnohem stručnější zprávě: „Policie na stopě ‚Fantoma ulice‘“) otiskly velmi

nadějnou zprávu o tom, že policie chystá překvapení ve vyšetřování. Čeká se jen na konečné vyjádření říšskoněmecké policie.

Zdá se, že na stopu policii nepřivedl obsah zavazadel, nýbrž písmo, viz zdůvodnění jeho chyby na stránkách *Národních listů*:

„Fantom ulice“ užil k otisknutí svého podpisu tiskárenských typů. Starých, které byly dány na trh před 40 lety. Tyto typy jsou ještě v některých tiskárnách. Jsou závody, kde časem pracují různí lidé ba všelijakých grafických pracech. Je snad možno odnésti při této příležitosti něco starých typů. „Fantom ulice“ zpozoroval svoji chybu velmi rychle a již ji neopakoval. Otisk typů byl jen na jednom dopisu (92, 1933, s. 3).

Jakým způsobem dopadl takto nadějný posun ve vyšetřování, se zjistit nepodařilo, neboť deník *Národní listy* vychází i ve variantě *Národní listy Večerník*, na který je často odkazováno a který evidentně přináší jiné informace, než jsou uvedeny v *Národních listech*.

V následujícím měsíci, tj. v lednu 1934 se z pohledu médií v pátrání po vrahovi nic významného neudálo. V tomto měsíci byly na stránkách obou deníků shodně jako v prosinci otištěny pouze tři zprávy (dvě v *Národních listech* a jedna v *Expresu*). S přelomem starého a nového roku zřejmě zájem médií na určitou dobu opadl. V únoru 1934 totiž ani v jednom z vybraných periodik nebylo k vraždě Vranské nic otištěno. Záměrně je užito výrazu „na určitou dobu“, neboť jak píše ve své publikaci Jedlička, pátrání po vrahovi zaměstnávalo policii a četnictvo ještě několik let a je zcela evidentní, že jejich činnost pozornosti médií nebyla utajena.

3.4 Odlišnosti v přístupu ke zpracování události ve vybraných denících

Při analýze zpráv v bulvárním a v seriózním periodiku byly nalezeny odlišnosti nejen v užití jazykových a grafických prvků, ale i v přístupu ke zpracování dostupných podkladů.

Podle Denise McQuaila lze kvalitní zpravodajství (možno chápat jako synonymum pro seriózní tisk) definovat těmito zásadami:

1. Média (zvláště tisk a audiovizuální vysílání) by měla poskytovat vyčerpávající zásobu relevantních zpráv a podkladových informací o událostech ve společnosti a okolním světě.
2. Informace by měly být objektivní ve smyslu přesnosti, poctivosti, úplnosti, pravdivosti ve vztahu ke skutečnosti, spolehlivosti a oddělování faktů od názorů.
3. Informace by měly být vyvážené a nestranné – měly by zprostředkovávat alternativní názory bez senzacechtivosti a předpojatosti (McQuail, 1999, s. 175).

U *Národních listů* je patrna snaha o ověření informací, které mají být čtenářům nabídnuty. Tato snaha je viditelná hlavně v pasážích, ve kterých jsou zařazeny policejní zprávy – ať už v podobě sumarizace, viz např. úvod ke zprávě: „Pražská policie vydala o případu obšírnou zprávu, ve které se praví m. j. [...]“ (1, 1933, s. 3), nebo přímo otištěné, resp. přepsané, nebo ve kterých se vyskytují citace či parafráze slov vyšetřovatelů. S tím souvisí i časté odkazování na ČTK jakožto výchozí zdroj informací. Tento přístup naopak nelze identifikovat u deníku *Expres*. Na žádné spolehlivé informační zdroje neodkazují, často ve snaze zajistit exkluzivitu nad určitými tématy spekulují a poskytují ne vždy ověřené a pravdivé informace (viz níže v pasáži o jazykových odlišnostech).

Sami autoři *Národních listů* v jedné ze zpráv (konkrétně 28. září 1933) otiskli, jakým způsobem postupovali: „Snažili jsme se vždy, získati dobré a rychlé informace, aniž by nás sváděla touha po sensaci k ukvapeným a snad i lehkovážným závěrům“ (42, 1933, s. 3).

Podobnou informaci o své práci uvedli i v případě, kdy dříve než ostatní tištěná média otiskli zprávu, v níž vyvrátili podezření, že Bedřich Glaser byl vinen v případu vraždy Vranské: „Článek byl napsán po bedlivém zjištění a uvážení všeho, co bylo vypátráno jak o Glaserovi tak i o zločinu samém. Nepropadli jsme psychose, ani detektivní sugesci jako jiní, kteří se postarali o to, aby byla veřejnost poplašena nesprávnými, třebaže naivními a sensačně upravenými zprávami“ (50, 1933, s. 3).

Tímto prohlášením se v podstatě distancují od bulvárního tisku obecně, neboť jeho doménou je přinášet exkluzivní, šokující, pobuřující a jinak atraktivní témata. Zprávy tohoto zaměření jsou často vystaveny na spekulacích a nepodložených informacích. I o tom, jakým způsobem tvoří ostatní deníky, píše se v *Národních listech*. Viz popis postupu, jak zvolit „vhodné“ téma a jak ho dále rozvíjet, v reakci na neúspěšné pátrání po vrahovi:

Poněvadž za sedm týdnů se nepodařilo některým listům, jež velmi se o to přičiňovaly, dodávající své detektivní moudrosti policii, dopadnout vraha Vranské, napadlo je dopřátí svým čtenářům pro změnu jiného vzrušení: o tom, jak byla zavražděna Jana Janotová. Podle známého již receptu, aby článek naskočil, opíše se ze starého ročníku od Adama vše, co bylo v onom případě napsáno, tu a tam se ještě přidá něco hrůzného a ponurého, nešetří se „bestialitou“, „netvorstvím“, „cynismem“, „sexuální zvrhlostí“ a „fantomy podsvětí“ a pak se učiní objev: všecko pátrání bylo vedeno falešně! (65, 1933, s. 3).

3.4.1 Odlišnosti v užití jazyka

V této části bude pojednáno o stěžejních odlišnostech v užití jazyka ve vybraných zástupcích bulvárního a seriózního tisku.

Pro vybraná vydání deníku *Expres* je příznačné několik charakteristických rysů:

1. V titulcích/podtitulcích zpráv se často vyskytují tázací věty, např. „Vraždu spáchal cizinec?“ (2, 1933, s. 1), „Bude zjištěna totožnost zavražděné?“ (3, 1933, s. 1), „Pachatel zločinu v rukou policie?“ (8, 1933, s. 1), „Kde byl Glaser v noci, kdy se vražda stala?“ (20, 1933, s. 1), „Vrah Vranské sledován záhadným mstitelem?“ (57, 1933, s. 1), „Film o Vranské netáhne?“ (74, 1933, s. 3) a také krátké úsečné věty, např. „Policie na nohou. – Horečné pátrání po celé republice. – Hledají se svědci. – Pitva v Košicích.“ (2, 1933, s. 1) či titulek v jiné zprávě: „Policie je v koncích. Nevydává již zprávy o postupu pátrání“ (18, 1933, s. 1) nebo dále „Zakrvácené auto zjištěno – Glaserovy kufry nejsou dosud nalezeny“ (37, 1933, s. 1) nebo u optimistické zprávy tázající se, zda vrah bude dopaden do 15. ledna: „Vrah má na svědomí dvě vraždy. – S Vranskou se znal delší dobu. – Je to podivín a samotář. – Cesta od Šmelhausů k Slovanskému ostrovu. – Vrah je nyní za hranicemi.“ (80, 1933, s. 2), které evokují naléhavost zpráv.

2. Některá sdělení jsou pronášena s jistotou, aniž by měl autor podložené důkazy. Konstatovány jsou i takové informace, které by měly být nejdříve konzultovány s odborníky, např. zveřejněné detaily o nalezených kufrech, ve kterých bylo uloženo torzo těla: „Kufř je starší, jistě koupen byl asi před 4 lety. [...] Podobné

kufry nejsou v Praze vyráběny, ba ani snad v obchodu se nevedou“ (2, 1933, s. 1) nebo prohlášení, že „vrah byl skutečně dobře seznámen s anatomí, neboť mrtvé tělo Vranské rozřezal velice odborně“ (12, 1933, s. 1).

Podobně také vyjádření k bolesti matky, jejíž dcera byla brutálně zavražděna: „Víme, že nesmíme být vtíraví a že musíme respektovat bolest matky. Není sice fyzicky zhroucena, neboť je z rodu slovenských matek, jimž život mnoho vzal a které uvykly na těžké rány života“ (14, 1933, s. 1).

V jednom z článků autor dokonce upozorňuje na chyby ve vyšetřování. Totožnost Vranské byla zjištěna až po pěti dnech, ačkoliv policie měla k dispozici otisky jejích prstů. Až po deseti dnech byl poslán na rozbor obsah kufru, tj. smetí, vlasy, chlupy atp. Vyšetřování chybně cílilo pouze na potenciální pachatele z Prahy, až později byla připuštěna možnost, že vrah mohl být z okolí Prahy. Začtvrté bylo třeba prozkoumat jeden z kufrů, který byl nově vylepen, zda pod nálepem nemůže být uvedena nějaká značka apod. (26, 1933, s. 1).

Dne 21. září 1933, tři týdny od spáchání vraždy, byla v deníku *Expres* otištěna zpráva, že „pachatel je dosud neznám. Není také naděje, že by v dohledné době byl dopaden. Policie nemá žádné vážnější stopy, ač různých udání dochází velmi mnoho“ (30, 1933, s. 1).

Bez pochybností byla otištěna také informace, že vrah měl k dispozici auto a že kufry byly do vlaků naloženy nikoliv v Praze, jak se původně vyšetřovatelé domnívali, nýbrž v některé z venkovských stanic (56, 1933, s. 1).

3. Některé pasáže mají naopak spekulativní charakter: „Všechno nasvědčuje tudíž tomu, že Vranská byla zavražděna kolem 2. hodiny noční. Zůstává otázkou kde a kým. Mohlo to být v Praze, mohlo to být však i v okolí. Neboť autem lze dojetí v půlhodině hezky daleko“ (12, 1933, s. 1). Nepřesné informace nabízí autor zprávy i v úvaze, kde vrah mohl získat znalosti v oblasti anatomie: „Těchto znalostí mohl získat na vojně, ve válce v sanitě, při ošetřování nemocných, ani řezník není vyloučen“ (12, 1933, s. 1). Spekuluje se i v případě, proč policie přestala vydávat zprávy o průběhu vyšetřování: „Policie výslovně praví, že zprávy neposkytuje v zájmu zdánlivého pátrání. To může znamenat, že má tu nejvážnější stopu, snad již téměř jistotu, kterou si ověřuje a nebo – že je v koncích“ (18, 1933, s. 1). Dále například také ve zprávě z 26. září 1933, ve které se hovoří o tom, že se četníkům přihlásili dva železničáři, kteří viděli podezřelého Glasera, jak v noci z prvního na druhého září vystoupil v Pardubicích

z vlaku jedoucího do Košic s jedním kufrem, ačkoliv nastoupil se dvěma: „Jestliže oba průvodčí vlaků poznají Glasera, pak celé vyšetřování nabude konkrétních a senačních forem. Pak také záhada vraždy na Vranské může být v několika hodinách vyřešena, neboť bude znám muž, který rozvážel kufry s mrtvolou a ten jistě bude znáti vraha“ (39, 1933, s. 1).

4. Objevují se rovněž nejrůznější rady a doporučení, např. apel na muže a ženu, kteří byli viděni, jak vezou na vozíku dva hnědé kufry, aby se policii přihlásili: „v zájmu svém i celého vyšetřování by neměli otálet s přihlášením se na policejním ředitelství“ (3, 1933, s. 1). Stejně tak noviny vyzývaly i záhadného blondýna: „Má-li tento muž svědomí čisté, měl by se přihlásit sám na policii. Byl-li pouze společníkem Vranské a s vraždou nemá nic společného, nemusí se přece ničeho obávat“ (14, 1933, s. 1). Podobně v případě, kdy se v novinách řešilo, proč bezpečnostní úřady na Slovensku všem nerozeslaly otisky prstů zavražděné, které měly k dispozici: „Bezpečnostní úřady mohly přece hned rozeslati všem četnickým stanicím po celé republice otisky prstů zavražděné. Je přece známo, že tato metoda je nejbezpečnější“ (10, 1933, s. 1). Objevují se i situace, kdy se redakce považuje za součást vyšetřovacího týmu. Například v případě, kdy se policie domnívá, že zná vraha, nicméně je třeba mít dostatek důkazů pro jeho usvědčení. Autor zprávy dodává: „Musíme vyčkat, až vrah učiní chybný krok, aby byl při něm přistížen“ (53, 1933, s. 1).

5. Autoři píšící pro deník *Expres* se snažili místy i o co nejdůvěryhodnější a nejpodrobnější popis skutečnosti, např. „Tam v přízemí za zábradlím umístěny jsou kufry a kusy zakrvavených látek“ (2, 1933, s. 1) nebo při popisu oblečení Vranské, do kterého byla oděna v osudný den: „Měla na sobě tmavozelené šaty s bílým nebo béžovým límečkem, černou nebo tmavomodrou radiovku, bílé perforované střevičky, bílé ponožky a v ruce velkou černou kabelku s patentním uzávěrem“ (10, 1933, s. 1). Poměrně podrobný popis je k dispozici čtenáři, kterému je přiblížena věznice, kde si Glaser odpykával svůj trest: „Na vězeňském dvoře, odděleném od budovy soudu malým dvorkem, poletuje podzimní listí, spadlé sem se stromů za zdí, oddělující přestupníky zákona od ostatního světa. Dvoupatrová, nazelenavá budova s většími zamřížovanými okny vespod menšími čtvercovými nahoře [...] V prvním poschodí na prosté pryčně sedí Glaser v cele č. 5“ (40, 1933, s. 1).

6. Důraz je kladen i na informace ze soukromí, na osobní údaje, tj. např. přiblížení sociálního původu: „mrtvá nenosila prstýnků, neboť nemá po nich stop, které by delší nošení na prstech zanechalo“ (2, 1933, s. 1) či rodinné vazby/zázemí: „zavražděná nebyla dosud matkou“ (2, 1933, s. 1) či „jde o osobu, která se stýkala s mnoha muži a která dokonce navazovala krátké, náhodné známosti“ (12, 1933, s. 1).

7. Pro deník *Expres* je dále příznačné užití slov a slovních spojení silně citově zabarvených, např. „nešťastnou obětí bestiálního vraha“ (8, 1933, s. 1), „Břeclavské četnictvo vyšetřuje horlivě a houževnatě Glaserovu minulost [...] nemůže prokázat alibi pro kritickou noc“ (34, 1933, s. 1), „Vyšetřování Glasera pokračuje ostrým tempem“ (37, 1933, s. 1), „Také řídký úsměv prolétne po jeho zamračené tváři“ (40, 1933, s. 1). Emotivní „náboj“ má i sdělení: „Shledání matky s oběma dcerami i zetěm bylo tklivé a srdcervoucí. A jak by ne! Vždyť uviděli se po dlouhém čase za tak smutných a tragických okolností. Tam – na druhé straně města – na Albertově, v ústavu pro soudní pitvu, leží ta, která patřila do jejich rodinného kroužku a jejíž život zničil bestiální vrah v nejkrásnějším rozkvětu“ (14, 1933, s. 1) či popis u fotografie matky (viz Příloha č. 7): „Žena, kterou vidíte na obrázku je matka zavražděné Otýlie Vranské. Její oči dívají se ztrnule do dálky. O čem matka právě přemýšlí? Jistě o své nešťastné dceři Otilii, neboť právě před půl hodinou se dozvěděla o jejím tragickém skonu...“ (27, 1933, s. 1), které evokují dramatickost.

Pro vybraná vydání deníku *Národní listy* jsou typická:

1. dlouhá souvětí. Ta jsou složitější na porozumění než krátké úsečné věty. S tím souvisí i předpokládané schopnosti/vlastnosti publika. Podle Jiráka a Köpplové (2009, s. 82) se „seriózní tisk obracel na vzdělané čtenáře z vyšších společenských tříd, masový⁴⁴ tisk byl určen čtenářům z nižších středních a nižších vrstev“. Příklad dlouhého souvětí, viz:

---

⁴⁴ „V českých zemích se pro masový tisk vžil pojem *bulvární tisk*. Termín je odvozen od francouzského modelu listů prodávaných na bulvárech (širokých pařížských ulicích, které se v Paříži budovaly od čtyřicátých let 19. století). [...] K rozvoji masového (bulvárního) tisku v českých zemích došlo až ve druhé polovině dvacátých let 20. století, kdy vznikaly listy jako *Expres* nebo *Polední list*“ (Jiráka – Köpplová, 2009, s. 84).

Tisk, radio vyzvaly na pokyn policie cestující, kteří odjížděli v pátek ve 20.56 hod. z Wilsonova nádraží rychlíkem do Košic a téhož dne z Masarykova nádraží ve 22 hod. osobním vlakem do Bratislavy, aby se přihlásili, zda viděli vraha, leč všechno pátrání bylo dosud marné a dnes, kdy uplynulo již od objevení vraždy několik dní, nezbyvá než věřit, že šťastná náhoda pomůže bezpečnostním orgánům rozluštit tuto strašnou záhadu (7, 1933, s. 3)

2. Vzhledem k tomu, že vražda Vranské byla událostí, která zasáhla celou společnost, i seriózní tisk reprezentovaný *Národními listy* volil místy expresivní výrazové prostředky, např. „strašlivá vražda ženy dosud záhadou pro policii“ (4, 1933, s. 3), „dopadení bestiálního vraha“ (5, 1933, s. 3), „ukrutně zohavená mrtvola“ (11, 1933, s. 3), „zatčený ochránce povětrných děvčat“ (13, 1933, s. 3) nebo „Praha by byla zbavena krvavé příšery“ (17, 1933, s. 3), „vnitřek kufru byl rozkuchán“ (28, 1933, s. 3) či „slušně obsáhlý seznam lidí, kteří prožívají ďábelskou radost při mučení druhého“ (36, 1933, s. 3).

3. V některých formulacích byla užita slova odborná, taková se v *Expresu* vyskytovala jen zřídka. Například: „dopraveny eskortním způsobem“ (4, 1933, s. 3), „pátrání zasahuje do privilegované společenské třídy“ (32, 1933, s. 3), „mnoho občanů je stíženo detektivní sugescí“ (42, 1933, s. 3), „věci nebyly dosud nikým agnoskovány“ (61, 1933, s. 3), „advokátní palmare“ (64, 1933, s. 4) ad.

4. Místy se v *Národních listech* objevují též podrobné, někdy velice rozsáhlé popisy, např. detaily zjištěné při ohledání mrtvoly Vranské:

Bylo zjištěno, že jde o ženu asi 21 roků starou, 162 cm vysokou, jejíž tělo je dosud od slunce neopálené. Plet' je pihovitá, zvláště po celém obličejí a na čele až k vlasům. Uši mají rostlé dírky v boltcích, ač je zcela možné, že před časem neznámá nosila naušnice. Na levé straně krku je větší, dobře viditelné vole. Vlasy česány byly z levé strany hlavy a pěšinka byla blíže k levému uchu. Vlasy jsou hnědé, dosti dlouhé. Zuby jsou na první pohled bezvadné a schází v levé horní čelisti zub třenovec, druhá stolička za ním je vykotlána. V levé dolní čelisti schází první stolička za třenovcem. Zuby moudrosti dosud nevzrostly. Neznámá měla oči hnědé, ruce neupracované. Nehty obou rukou nesou znaky pěstění... (5, 1933, s. 3),

nebo Glaserovo usvědčení dvěma železničáři: „Do Břeclavě přijeli Slavík a Kožný včera v poledne a než byli konfrontováni s přítomností četnictva u okresního

soudu, udali do protokolu, že přijeli v noci na 2. září do Pardubic nákladním vlakem a spatřili na prázdném peroně jen jednoho muže, kterého si důkladně všimli, protože se domnívali, že je to inspektor“ (41, 1933, s. 3).

či vyličení průběhu trestného činu vraždy: „Pitvou bylo zjištěno, že jí (vrah své oběti – pozn. autora) odřezával hlavu ještě za živa. Nejdříve ji uhodil do čela a hned na to jí odřezával hlavu. Že bylo děvče ještě živé, je jasno z toho, že mělo v plicích krev, kterou vdechlo při podřezávání“ (11, 1933, s. 3).

5. Pro *Národní listy* je příznačné také vysvětlování / uvádění informací tzv. na pravou míru. Například vyvrácení mystifikace o dopadení pachatele: „Jistý pražský večerník uveřejnil včera sensačně upravenou zprávu, že pachatel je snad již dopaden. Tato zpráva poškozujíc práci policii a může ohrozit i zdar pátrání. Do včerejších večerních hodin nebyl nikdo zatčen. Všichni byli pouze podrobeni výslechu a pak propuštěni“ (9, 1933, s. 3), stejně tak u dopadení číšníka pana D.: „Některé časopisy přinesly zprávu o zatčení posledního známého společníka Otilie Vranské, mladíka se zlatým zubem. Ve zprávě se mluvilo o 34letém číšníkovi D., který byl prý s Vranskou viděn dokonce v Praze. Tato zpráva není pravdivá, neboť v Bratislavě nebyl v posledních dnech nikdo zatčen v souvislosti s touto vraždou, ani nikdo nebyl podezřelý z účasti na tomto zločinu“ (47, 1933, s. 3).

K vyvrácení spekulací došlo i v případě obviněného lékárníka, viz odstavec: „Včera byla Praha vzrušena zprávou, že vrah Vranské je nalezen. Uvádělo se jeho jméno i bydliště. Je prý to lékárník z levého břehu Vltavy a již prý se přiznal. Zpráva byla naprosto lichá. V blízkosti lékárny, pravda, bylo hledáno v noci na včerejšek. [...] Pátrání, ostatně zbytečné, netýkalo se však lékárníka“ (17, 1933, s. 3).

6. Nutno podotknout, že i *Národní listy* měly tendenci radit a hodnotit, např. v nahlížení na život Vranské: „Mladička Slovenka Vranská měla, pravda, dost pohnutý život“ (11, 1933, s. 3) nebo ve zprávě odkazující na chyby policie při vyšetřování Bedřicha Glasera: „Základním úkolem četnictva i policie je bdění nad bezpečností občanů. V obou sborech není místa na pěstování osobního kultu. Na místě toho je třeba logicky uvažovat a pak rozumně pracovat. Z planých poplachů, jako byl nynější, zůstane veřejnosti jen určité znechucení“ (50, 1933, s. 3) či v upozornění, aby si ostatní deníky daly pozor a informace o vině Rudolfa Mattuše z Krče (ten, co tvrdil, že zavraždil Vranskou) nebraly vážně: „Aby snad některé redakce

nebo bezpečnostní úřady nenapadlo na základě tohoto slavnostního prohlášení dokazovati, že Rudolf Mattuš z Krče skutečně zavraždil Vranskou, dodáváme, že v den vraždy byl už ve vazbě [...]“ (64, 1933, s. 4).

7. V některých pasážích i seriózní tisk vznesl pochybnosti, které byly místy doprovázeny spekulacemi: „Oba kufry odnešeny byly patrně současně, protože byly uloženy v malém časovém rozdílu, do dvou různých vlaků. Vranská byla silné děvče a měla jistě přes 60 kg. Nebyla práce s odnešením kufrů na nádraží pro jednoho člověka příliš mnoho? Proč se vrah zbavoval mrtvoly tím, že ji rozřezal, vtěsnil do dvou kufrů, [...]?“ (11, 1933, s. 3) či v zamyšlení, proč se po vystavení inkriminovaných věcí dosud nepřihlásil nikdo, kdo by je dokázal identifikovat: „Zdá se, že předměty budou pravděpodobně pocházeti z některého venkovského města, neboť doposud nepřihlásil se pražské policii žádný svědek, který by s určitostí mohl některý předmět poznati a přispěti k dopadení bestiálního vraha“ (5, 1933, s. 3).

Seriózní tisk, jak již bylo řečeno výše, by měl přinášet objektivní informace. Podle McQuaila jsou hlavními rysy objektivity: „osvojení si pozice odstupů a neutrality ve vztahu k předmětu zpravodajství (tedy vylučování subjektivního pohledu či osobního zaujetí); absence stranění (to znamená nestavět se ve sporech na ničí stranu a zdržet se jakékoli předpojatosti); oddanost přesnosti a dalším kritériím pravdivosti (jako jsou relevance a úplnost); absence skrytých motivů nebo služby třetí straně“ (McQuail, 1999, s. 172).

S odkazem na uvedené body 6. a 7. se princip objektivity definovaný McQuailem v koncepci *Národních listů* částečně popírá.

3.4.2 Odlišnosti v grafickém zpracování

V následující části bude pojednáno o obrazové dokumentaci, o práci s titulky zpráv a celkově o užití typů písma.

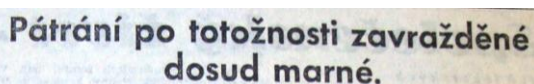
Co se týče propojení jazykové a obrazové složky, je třeba podotknout, že pro dnešní tisk (ať už seriózní, tak bulvární) je typická obrazová dokumentace, tj. nejčastěji fotografie aktérů činů, míst činů, významných událostí atd. Pro tisk z roku

1933 (období tzv. *první republiky*), konkrétně pro dvě vybraná periodika je příznačné minimum fotografií, alespoň co se vraždy Otýlie Vranské týče. Od září 1933 do února 1934 byly k případu Vranské otištěny pouze tři fotografie, všechny v *Expresu*. První z fotografií, na níž je portrét Vranské (údajně byla Vranská zachycena v roce 1932 v ateliéru v Breznu pod Hronom) byla otištěna 8. září 1933 (10, 1933, s. 1). Druhá je fotografie matky oběti, otištěna 19. září 1933 (27, 1933, s. 1). K ní je připojen emotivní výčet pravděpodobného toku myšlenek matky, která se dozvěděla o smrti své dcery (viz citace výše v odstavci o užití slov a slovních spojení citově zabarvených ve zprávách v *Expresu*). Na třetí fotografii ve zprávě z 29. září 1933 je podobizna podezřelého Bedřicha Glasera (44, 1933, s. 1).

Obrazová složka je nepochybně obohacením textové části zprávy, zaručuje zájem ze strany čtenářů, neboť publikum chce vidět detaily, chce konkretizovat, o čem se píše. V porovnání s *Národními listy* byl deník *Expres* o krok dopředu, neboť byl schopen si obrazový materiál zajistit. Nutno však podotknout, že v této době tiskařská kvalita fotografií nebyla na takové úrovni, aby byl vidět detail, což je možné ilustrovat na fotografii matky Otýlie Vranské (viz Příloha č. 7).

V následující části bude pojednáno o grafickém uspořádání. Pro lepší ilustraci budou identifikované grafické prvky doprovázeny konkrétními ukázkami z periodik.

Obecně lze říct, že v *Národních listech* i v *Expresu* je odlišen titulek od těla zprávy. Pro titulky v *Národních listech* je příznačné, že v každém z nich je dodržován jednotný typ písma a jednotná velikost. Titulky jsou vždy v tučné variantě (v odborné terminologii např. medium, demi, bold⁴⁵ aj.) a tvoří je vždy jedna věta, na konci ukončena interpunkčním znaménkem, např.

**Pátrání po totožnosti zavražděné
dosud marné.**

(5, 1933, s. 3).

Jen výjimečně má zpráva titulek a podtitulek. V tomto případě jsou oba odlišeny velikostí písma (titulek je větší).

Přízrak v modrém světle.
Kdo je osmý od stolu?

(77, 1933, s. 3)

⁴⁵ Odborné výrazy pro jednotlivé typy písma pochází z publikace *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace* (2007, s. 145–147).

Funkcí titulku v seriózním médiu je nabídnout stěžejní a zřetelnou informaci, o čem zpráva/článek bude.

Co se týče těla zprávy, i to bývá v jednotném fontu a velikosti:

Kriminální komisař o volání „Fantoma ulice“.

(A) Již ve včerejším našem „Večerníku“ přinesl jsme první zprávu o telefonickém rozhovoru muže, který se hlásí jako vrah Ottilie Vranské, s pražskou policií. Protože naše zpráva vyvolala značný ohlas, vyhledali jsme včera večer kriminálního komisaře dr. Borkovce, aby nám sdělil o věci svůj úsudek. Ještě s jinými zástupci denního tisku zastihli jsme komisaře v jeho kanceláři na kriminálním oddělení a slyšeli jsme překvapující, ale dosud tajenou zprávu, že tentýž muž volal již policii několikrát.

— Nevěděl jsem, že se to dozvíte — slyšeli jsme — ale pravda to je. Při jeho posledním volání jsem tu náhodou nebyl a rozhovor vedl jeden inspektor. V minulých případech, domnívám se, byl to vždycky týž muž, ačkoli

bylo zřejmo, že měnil hlas. Stejně, jak jsem slyšel, jako posledně. Pokaždé si vede týž způsobem. Zavolá mne, v několika málo slovech se představí a snaží se nás utvrdit, že jej nechytíme. Pak ihned zavěsí. Nikdy nestrává u telefonu déle, je velmi opatrný.

— Myslíte, že tu běží o pachatele?
— Vyloučit to nemůžeme, ale jak jej zjištit?

Z úřední zprávy policejního ředitelství je známo, že kriminální policie považuje dopisy „Fantoma ulice“ za velmi vážné. Vyдалa o nich celý rozbor a veřejně prohlásila své mínění. Stejným právem je nutno cenit rozhovory tajemného muže s dr. Borkovcem, mužem, který pátrá po vrahu Ottilie Vranské.

(79, 1933, s. 3),

pokud text zprávy není dělen do odstavců s užitím mezititulků. Pak je samozřejmé, že nadpisy jsou o trochu větší velikosti než samotný text zprávy.

Muž podezřelý z vraždy Vranské zatčen v Břeclavi.

Četnictvo v Břeclavi zatkló muže, který řadu okolností se stal podezřelým z vraždy na Ottilii Vranské. 13. září oznámil místní četnické stanici uzenář B e r a n, že nějaký muž spáchal v jeho obchodě podvod: žádal drobné a když mu byly dány, sebral i bankovku, kterou chtěl rozměnit a zmizel. Tento trik provedl v několika břeclavských obchodech, až ho četníci dopadli a dali do soudní vazby.

Byl v něm zjištěn 44letý, několikrát trestaný podvodník Bedřich Glaser, narozený v Liesingu, okres Neunkirchen v Rakousku, příslušný do Československa. Při vyšetřování zjistilo četnictvo četné podrobnosti, které se zdají nasvědčovat tomu, že Glaser je pachatelem vraždy, která tolik rozrušila před třemi týdny celou veřejnost. Nejdříve bylo zjištěno, že Glaser nemá spodky a to vlastně přivedlo četníky na myšlenku, že by to mohl být vrah Vranské. Glaser udal, že do Břeclavě přijel z Bratislavy a když se četníci dotázali bratislavské policie, vyšlo najevo, že také v Bratislavě byl Glaser vyšetřován pro podezření z vraždy na Vranské. Do Bratislavy přijel Glaser 8. září a hned si tu vyhledal prostitutku, s níž přespal v hotelu. Když ta žádala na Glaserovi odměnu, Glaser jí surově zbil. Ztýraná

kde bydlil v lázeňském domě a tu se vyskytuje domněnka, zda monogram na prostěradle, ve kterém byl zabalen kus mrtvoly Vranské, neznamená Kurhaus I. neboť spodní dvě čáry pod písmenem K jsou spojeny příční čarou a tak je možné, že prostěradlo pochází odtamtud.

Všechny dosud zjištěné okolnosti byly oznámeny pražskému policejnímu ředitelství, které do Břeclavě vyslalo své úředníky.

Glaser je velmi vystrašen a má neklidné sny. V noci se mu stále zjevuje něco příšerného a tu bouří všechny spoluvězně voláním o pomoc. Také nalezené spodky v kufru s tělem Vranské odpovídají rozměrům Glaserovy postavy.

Všechny tyto podezřelé okolnosti se dosud ověřují a potvrdí-li se domněnka o původu prostěradla, budou tu všechny předpoklady, že vraždu spáchal skutečně Glaser, zvláště nepodaří-li se Glaserovi prokázat alibi, kde se zdržoval v době vraždy. Zatím nemůže udat ani místo, ve kterém byl v uvedenou dobu. ci

Kriminální policie dělá plán.

(A.) Protože všechny stopy po vrahu O. Vranské až dosud selhaly, zanechala kriminální policie dosavadní směr pátrání a

(28, 1933, s. 3).

(Ukázka slouží k ilustraci grafického zpracování, je to jen část zprávy – pozn. autora.)

Důležité pasáže jsou zdůrazněny tučně, popřípadě mezerami mezi minuskuly.

Některé časopisy přinesly zprávu o zatče
ní posledního známého společníka Otilie
Vranské, mladíka se zlatým zubem. Ve
zprávě se mluvilo o 34letém číšníkovi D.,
který byl prý s Vranskou viděn dokonce
v Praze. Tato zpráva není pravdivá, neboť
v Bratislavě nebyl v posledních
dnech nikdo zatčen v souvislosti
s touto vraždou, dokonce ani nikdo
nebyl podezřelý z účasti na tomto zločinu.
Bratislavská policie nyní vyšetřuje známé
osoby, které hrály nějakou úlohu při vraždě
Fibrové. Vyšetřuje se také, zda dva kufry,
které zmizely tenkrát současně s Fibrovou,
nejsou ty, v nichž byly rozeslány části těla
Vranské.

(47, 1933, s. 3)

(Ukázka slouží k ilustraci grafického zpracování, je to jen část zprávy – pozn. autora.)

Pro deník *Expres* je příznačné, že titulky jsou tvořeny větami či slovními spojeními, ve většině případů jsou doprovázeny obsáhlými podtitulky, např.

Štábní rotmistr hledá alibi
PŘEDVEDENÝ ROTMISTR PROKAZUJE ALIBI — POLICIE SI JEHO ÚDAJE OVĚRUJE — DALŠÍ STOPA
PO O. VRANSKÉ: BYLA VIDĚNA VE ČTVRTEK 31. SRPNA O 11. HOD. NA KARLOVĚ NÁMĚSTÍ
KDO JI VIDĚL PO TĚTO DOBĚ?

(10, 1933, s. 1).

Funkcí titulků v tomto typu média (myšleno bulvárního) je přilákat pozornost čtenářů, zaujmout, vystihnout něco neočekávaného, šokujícího, pobuřujícího atd. Z tohoto důvodu je možné v jednom titulkovi shledat různé velikosti písma, objevují se i části, které jsou psány kurzívou, např.

Poslední společník Vranské
záhadný blondýn zjištěn?
Prchá před policií.

(82, 1933, s. 1).

Je evidentní, že takto graficky odlišené jednotlivé části přitáhnou větší pozornost, než titulky tištěné stejným fontem (o podobě titulků a podtitulků je pojednáno výše v jazykových odlišnostech)

Poměrně nejednotnou grafickou úpravou disponuje i tělo zprávy. Některé zprávy jsou natolik informačně hutné, že jsou často otištěny velmi drobným typem písma, který ubírá na přehlednosti.

Součástí zpráv jsou velmi často drobné mezititulky, které jsou graficky odděleny. Jejich funkcí ale není shrnutí toho, co bude v příslušném odstavci následovat. Často jsou do zpráv zakomponovány jako zvýraznění počátečních slov daného odstavce (místy se objevují i jinde).

Razie, kterou policie provedla v pražských předměstských hotelích
a v podezřelých bytech, skončila bezúspěšně. Je patrné, že vražda, při níž unikla spousta krve, byla provedena v soukromém bytě. Policii se již prý také
přihlásila jistá prádelna,
která měla v prání prádlo se značkou K. Hledá se dále šofer, který vezl v pátek večer mezi 7. a půl 9. hod. muže se 2 těžkými kufry známého již popisu na Wilsonovo nebo Masarykovo nádraží.

(2, 1933, s. 1)

(Ukázka slouží k ilustraci grafického zpracování, je to jen část zprávy – pozn. autora.)

V *Národních listech* jsou všechny části psány standardně. To znamená na počátku věty/odstavce verzála, zbytek minuskule. V *Expresu* se místy objevují i věty psané pouze verzály.

Vraždu Vranské snaží se objasnit jasnovidci

Včerejší „N. L.“ uveřejňují interview s psychiatrem, pražským universitním profesorem, který sděluje, že do Prahy byla povolána známá říšskoněmecká jasnovidka, aby se pokusila vypátrat vraha Ottilie Vranské. Nejmenovaný universitní profesor připouští, že i někteří jasnovidci mohou v tomto směru úspěšně pracovat.

Je příznačné, že v třetím týdnu vyšetřování policie pořád ještě tápe a že nemá pevného bodu, o který by se mohla opřít. Dostáváme spoustu dopisů, v nichž čtenáři projevují značnou nervozitu, že vrah dosud nebyl vypátrán. Mnoho čtenářů radí, aby se na pomoc přibrali jasnovidci, když i universitní vě. Pan Richter zabývá se jasnovidectvím už delší dobu a specialisoval se na kriminální jasnovidectví. V roce 1930 fungoval jako znalec ve známém procesu proti Hannussenovi v Litoměřicích. Vysvětlil zmizení pí Faulové z Lázní Bělohrad, p. Hulky z Bohuslavic, učitele Pouznara z Trutnova a j. v. Pomocí jasnovidectví našel zmlizelé auto v Trutnově a účastnil se vysvětlení i jedné vraždy.

Pan Richter nám sděluje výsledek prvých pokusů jasnovideckých:

POPIŠ VRAHA PODLE JASNOVIDCE RICHTERA.

Vrah měří 178 cm výšky, je silné postavy, obličej kostnatého, bezvousý, silného obočí, tmavomodrých očí, tmavý blondýn, vlasů česá-

ve vnitřní Praze v některé z těchto ulic: Riegrovo nebo Masarykovo nábreží, konec Národní třídy, Ostrovní ulice, začátek Školské ul., Smečky, Krakovská ul., Spálená ulice. Byt vraha nalézá se v domě víceposchoďovém a jest dobře zařízený. Vrah je cizinec a mnoho cestuje.

VRAH ZNAL PRŮ VRANSKOU.

Vrah znal Vranskou již delší dobu, častokrát s ní mluvil a den vraždy si předem určil. Vrah znal svou oběť z doby, kdy Vranská nastoupila svou první službu v Praze. Vražda se stala v jeho bytě v menším pokoji (koupelně), kde také oběť byla dána do kufří. Doba vraždy v ranních hodinách mezi 2—4 hod. Rozčtvrcena byla teprve během

vraždy věděla je ba, a to žena, býti také již v letá, normální, vy, kulatého ota hnědých očí, ný se nalézá t. stýká se denně mi. Zločinec v nou vraždu po na svědomí nělého způsobu. vstřívila vraha jeho bytě. — 1 dec Richter, k sdělil další b dnů.

Případ Ottilie se již beznadě připouští, ale i jí, že vrah dop by znamenalo, sleduje určitou musí postupe

(25, 1933, s. 1)

(Ukázka slouží k ilustraci grafického zpracování, je to jen část zprávy – pozn. autora.)

Co se dalších grafických úprav týče, někdy jsou nadpisy podtrženy slabou jindy silnou černou čarou. Ta je místy užita i pro oddělení jednotlivých částí zprávy.

Spáchal v Břeclavi zatčený podvodník vraždu na Vranské?

Prostěradlo, v němž byla zabalena mrtvola Vranské,
pochází z Francie

(29, 1933, s. 1)

Rotmistrovo alibi
Od časných hodin ranních byl vyslýchán rotmistr, který udal alibi, kde se v kritický čas nacházel. O 11. hodině byl výslech přerušena a šest detektivů odjelo s rotmistrem, aby jeho alibi přezkoušelo. — O půl hodiny později odjel jiným směrem se dvěma detektivy šofér Ch., patrně také ověřovat určité údaje.

Druhá přítelkyně Vranské ponechána na policii.
Včera v noci policie se vypravila, neboť už po 10. hodině večerní odešli úředníci i detektivové domů, aby se jedné pořídně vyspali. To však zapomněli, že se nepracovalo, vybráno učiněno bylo důležité policii zajistění jedné přítelkyně Vranské. Ta se dostavila v průvodu jistého šoféra k 11. hod. večerní na policejní ředitelství, aby vydala svědectví, kde a jak trávila noc ve čtvrtek 31. srpna, neboť má se za to, že byla ve společnosti zavražděné Vranské a jejího milence. Po krátkém svědčení byla ponechána

pak viděna v jisté restauraci ve Štěpánské ulici v Praze II. a po 11. hod. nocí na Karlově náměstí, kam se z restaurace odebrali a kde se také, jak svědkové tvrdí, spolu rozestli. Vranská pak namířila směrem na Václavské náměstí.

Na cestě z Karlova na Václavské náměstí.
Je otázkou, šel-li špion na ul. Národní třídou a tudy na Václavské, či Lazarskou a Vodňanskou nebo jinými ulicemi. I tento detail by měla policie ráda vyjasněná a doufá, že se naleznou a přiblíží svědci, kteří viděli Vranskou na cestě z Karlova náměstí na

oběť vraždy, která tolik vzrušuje veřejnost. Tuto fotografii zhotovili před rokem foto-stúdiar Máchala v Břeclavi nad Hronem, odkud Vranská pochází a kde žije její rodiče.

OTILIE VRANSKÁ,
když bylo známo, že Vranská Slovensku křídlo telefonováno 1 ky.
Zdá se nám v důležité okolnosti má na Slovensku nalezeny kufry zavražděné. Bezpečnost mohly přece i všem četnickým celé republiky oti zavražděné. Je přeto tato metoda je si.
Ovšem naproti taji policejní odh otičky prstů jsou již tal a lze je porovná s jinými otičky jen.
Jestliže skutek minulo něčeho, i spěti k rychlejší fotoznosti zavra h až za čtyři d zájmu pátrání pachatel získal ný náskok, v l mohli nabýt d a hlavní moji bou stopy, ever alibi.

(10, 1933, s. 1)

(Ukázka slouží k ilustraci grafického zpracování, je to jen část zprávy – pozn. autora.)

Na závěr srovnání lze dodat, že „masový tisk využíval výraznější grafickou podobu (nápadnější a graficky výraznější titulky, nové zalomení na stránkách, kratší texty), rozvíjel využití ilustrací (později fotografie)“ (Jiráková – Köpplová, 2009, s. 82).

3.5 Porovnání zpracování události v tisku a odborné literatuře

Tématem této kapitoly je porovnání způsobu prezentace vraždy Otýlie Vranské v dobovém tisku a v odborné literatuře.⁴⁶ V úvodu je nutno zdůraznit, že jisté odlišnosti pramení jednak z charakteru média (tj. tisk versus odborná literatura), jednak z časového zpracování. Deníky událost zpracovávaly v době, kdy se vražda uskutečnila, a v následujících měsících, rocích (patrná snaha o aktuální a kontinuální

⁴⁶ Východí odbornou literaturou byla pro tuto část zvolena práce Miloslava Jedličky, konkrétně kapitola *Neodhalený vrah Otýlie Vranské*. Z odborného hlediska o vraždě Vranské píše také Viktorín Šulc a

zpravodajství),⁴⁷ odborná literatura píše o vraždě až s odstupem několika desítek let. Výchozím zdrojem informací tak zřejmě byl archivní materiál v podobě policejních spisů, které jsou za určitých podmínek dostupné v Muzeu policie ČR.

Jedlička⁴⁸ jako zkušený kriminalista s několikaletou praxí v oboru hodnotí ve své publikaci případ Otýlie Vranské jako uzavřenou záležitost. V kapitole nazvané *Neodhalený vrah Otýlie Vranské* mimo jiné spekuluje i nad příčinami neúspěchu při pátrání po pachateli. Podle jeho slov se do vyšetřování zapojily i policejní sbory v dalších evropských, nutno však podotknout, že v žádostech o spolupráci chyběly základní orientační údaje potenciálního pachatele, tj. např. věk, přibližný popis atd. (Jedlička, 2011, s. 233).

Na neúspěchu se údajně podílel také velký počet různých teorií: „Neuvěřitelný počet protichůdných teorií o průběhu zločinu a jeho pachateli určitě ztížil vyšetřování a nakonec i znemožnil objasnění vraždy. [...] Teorie vytvářely sdělovací prostředky, každý měl tu ‚svou‘ a jen nerad ji měnil“ (Jedlička, 2011, s. 233).

V úvodu kapitoly hovoří Jedlička o množství lidí, na které bylo nahlíženo jako na pachatele zločinu. Jako příklad zmiňuje osobního lékaře T. G. Masaryka, podvodníka zatčeného v Břeclavi nebo diplomata (Jedlička, 2011, s. 233). Podvodníkem zatčeným v Břeclavi se rozumí jistě Bedřich Glaser, kterého policie a četnictvo vyšetřovaly několik dní, jak informoval denní tisk (viz výše v kapitole 3.3.2 *Pátrání po pachateli zločinu*).

Podle Jedličky (2011, s. 234) si často policisté stěžovali na množství dopisů, které museli prověřovat a které jim byly zasilány prostřednictvím redakcí, kam je posílali přímo anonymní čtenáři. Vyšetřovatelům pak údajně nezbýval čas na vlastní práci.

Jindřich Francek, jejichž poznatky k vraždě Vranské jsou zakomponovány výše v kapitole 2 *Případ Otýlie Vranské*.

⁴⁷ Kontinuita je jedna ze zpravodajských hodnot, klíčových v tématu vraždy Otýlie Vranské. Podle tohoto principu jsou události na pokračování pro médium zajímavější, než události, které se již dále nevyvíjí. Viz definice dvou zpravodajských hodnot podle Burtona a Jiráka (2001, s. 252) *průběžnost (kontinuita)* a *možnost dalšího vývoje*.

„*Průběžnost* (někdy též *kontinuita*): Pokud se událost již jednou stala předmětem zájmu zpravodajství [...], pak jsou považovány za zpravodajsky hodnotné další podrobnosti, jež se k ní vážou, a to hlavně proto, že o celé záležitosti publikum ‚už něco ví‘“.

„*Možnost dalšího vývoje*: Za hodnotné bývají považovány ty události, které se podle všeho budou ještě v budoucnu nějak dále vyvíjet, případně dávají naději na gradaci a dramatické rozuzlení“.

⁴⁸ Vzhledem k tomu, že vražda Vranské z pohledu denního tisku je poměrně podrobně analyzována výše v rámci kapitol 3.3 *Chronologický vývoj události* a 3.4 *Odlíšnosti v přístupu ke zpracování události ve vybraných denících* včetně citací z dobového tisku, je pro tuto srovnávací část výchozím textem práce Jedličkova a i citace dokládající určité skutečnosti pochází právě z jeho publikace.

Negativně se vůči médiím vymezuje i v dalším prohlášení: „Nejen tento, ale i mnoho dalších ‚největších kriminalistických případů‘ udělala senzacechtivá média“ (Jedlička, 2011, s. 235). Zde se nabízí připomenout výzvu policie otištěnou v deníku *Expres* dne 27. listopadu 1933, ve které inspektor Elk praví: „Tisk může mnoho v této věci udělat. Ujmete se záležitosti. Pište pro ni! Alespoň tím usnadníte práci policejnímu sboru“ (90, 1933, s. 3).

Co se týče samotného vyšetřování případu Otýlie Vranské, Jedlička v porovnání s denním tiskem shodně hovoří o nálezku kufrů (tato dílčí událost je natolik zdokumentovaná, že by se v informacích o ní neměla jednotlivá média odlišovat). Ačkoliv je v tisku (*Národní listy*) nabídnut poměrně detailní popis obou zavazadel, místy má Jedlička k dispozici podrobnější informace, např. kufr nalezený v Bratislavě byl umístěn ve vagónu číslo 2067 (Jedlička, 2011, s. 236) a kufr nalezený v Košicích ve vagónu s označením B-C čísla 2-8640 (Jedlička, 2011, s. 238), dále z archivních zdrojů vypátral rozměry „bratislavského kufru“ (pozn. tyto údaje tisk nesehnal), které byly 63 x 41 x 21 centimetrů. Následně upozorňuje, že po nálezku kufru nebyly sejmuty daktyloskopické stopy z tiskovin a vnitřních stran a kufr byl rovnou zaslán k soudní pitvě (totéž platí o pro druhý z kufrů). Také zmiňuje fakt, že kufr nalezený v Košicích byl nejprve odnesen do úschovny ztrát a nálezů, kterou spravoval železniční úředník pan Mráz atd. (Jedlička, 2011, s. 237).

V parametrech druhého kufru, které byly uvedeny na stránkách *Národních listů*, se Jedličkovy údaje jen nepatrně odlišují. Podle *Národních listů* měl kufr rozměry 70 x 40 x 22 centimetrů (1, 1933, s. 3), podle Jedličkovy publikace (2011, s. 238) byly rozměry 70 x 40 x 24 centimetrů

V porovnání s deníky Jedlička (2011, s. 238) ve svém pojednání navíc specifikuje jména členů vyšetřovací čety, kterou tvořili: „policejní tajemník Pačay, velitel policejního sboru v Košicích Tvrdý, státní zástupce JUDr. Koblíček a soudní rada JUDr. Vonásek“.

Stejně jako vybraná periodika i Jedlička nabízí popis nalezeného ženského těla, tj. jak vypadaly vlasy, obličej ad. (Jedlička, 2011, s. 239). Co se dvojité rány v oblasti lebky týče, podle něj ji způsobil patrně sekáček na maso, o podobném nástroji se spekuluje i v denících. Viz deník *Expres*, který na seznam doličných předmětů řadí sekeru, sekáček či pilu. Nejpravděpodobnější variantou je však nůž (3, 1933, s. 1).

Podle košické pitevní zprávy, o které píše Jedlička (2011, s. 239), bylo tělo rozkouskováno odborným způsobem. O tom, že měl pachatel anatomické znalosti,

se hovoří i v několika zprávách deníku *Expres* i na stránkách *Národních listů*. Podle slov zkušeného kriminalisty Miloslava Jedličky je třeba zdůraznit, že: „čtvrcení těla oběti může provést muž i žena, a to i bez odborných znalostí anatomie a s nástroji běžnými v domácnosti nebo normálně dostupnými v obchodní síti. Vrah či vražedkyně přistupují ke čtvrcení oběti, nenajdou-li jinou racionální možnost ‚úklidu‘ těla“ (Jedlička, 2011, s. 245). Jedlička dále upozorňuje na to, že soustředit pozornost pouze na potenciální pachatele, kteří přišli do kontaktu s masem nebo s tělem obecně, tj. všechny možné lékařské, řeznické aj. profese, byla hrubá chyba ze strany policie (Jedlička, 2011, s. 252).

V obou denících i v Jedličkově práci se píše o významné události ve vyšetřování, a to o výstavě inkriminovaných věcí v Praze na policejním ředitelství v Bartolomějské ulici. Shodně se píše i o tom, jaký měla výstava vliv na mobilizaci občanů, kteří hledali své ztracené příbuzné, viz citace z Jedličkovy práce: „Kdo chtěl rychle najít svou příbuznou nebo známou, kterou léta neviděl, stačilo mu vyjít o poschodí výš a nahlásit, že příbuzná vypadala jako ta, co je vystavena dole, a uvést místo jejího posledního výskytu. S téměř stoprocentní jistotou ji policie během několika hodin vypátrala. Nic na tom nezměnil ani fakt, že žena s případem neměla nic společného...“ (Jedlička, 2011, s. 241).

Mimo vystavení inkriminovaných věcí se navíc fotografie těchto předmětů promítaly v biografech (Jedlička, 2011, s. 242). V denících o této policejní akci žádná zmínka není, pro změnu se na jejich stránkách hovoří o natočení policejního filmu.

Po provedení soudní pitvy profesorem Hájkem byly na stránkách deníku *Národní listy* dne 6. září 1933 i v Jedličkově práci shledány podobné informace. Pro lepší ilustraci budou následovat části citací z obou textů, nejprve z odborné publikace, pak z tisku.

Druhý den po zahájení výstavy se v ústavu soudního lékařství konala ve dvě hodiny odpoledne další pitva, kterou vedl profesor Hájek. Ještě před ní se společně zvážily všechny díly těla. Ručička váhy se zastavila na dvaasedmdesáti kilogramech. Po sestavení měřilo tělo na výšku sto šedesát dva centimetry. [...] Pokožka na tváři vyla napjatá, bez vrásek, ale bledá, neopálená, přestože toho roku byl velmi slunečný srpen [...]. Zuby moudrosti nebyly ještě vyvinuté. Protože vrásky se objevují u žen až po třicítce, nejdříve dvěma na čele, a řezáky byly ještě neobroušené, přičemž zuby se začínají obrušovat až po pětadvaceti letech, ženě muselo být méně než dvacet pět... (Jedlička, 2011, s. 242).

Bylo zjištěno, že jde o ženu asi 21 roků starou, 162 cm vysokou, jejíž tělo je dosud od slunce neopálené. Plet' je pihovitá, zvláště po celém obličejí a na čele až k vlasům. Uši mají srostlé dírký v boltcích, ač je zcela možné, že před časem neznámá nosila naušnice. Na levé straně krku je větší, dobře viditelné vole. Vlasy česány byly z levé strany hlavy a pěšinka byla blíže k levému uchu. Vlasy jsou hnědé, dosti dlouhé. Zuby jsou na první pohled bezvadné a schází v levé horní čelisti zub třenovec, druhá stolička za ním je vykotlána. V levé dolní čelisti schází první stolička za třenovcem. Zuby moudrosti dosud nevzrostly... (5, 1933, s. 3).

Ačkoliv deník *Expres* jakožto bulvární periodikum svým čtenářům často poskytoval exkluzivní informace ze soukromí Vranské, Jedlička jej ve své publikaci několikrát předčil, například zveřejněním údaje, že se Vranská v minulosti léčila s kapavkou. Vzhledem k tomu, že je to sexuálně přenosná choroba, tato skutečnost nepřímým potvrzením podezření, že se Vranská věnovala prostituci (Jedlička, 2011, s. 243).

Všechna média (periodika i odborná publikace) se shodují i v datu úmrtí Vranské.⁴⁹ Ta zemřela pravděpodobně 1. září 1933 mezi jednou až třetí hodinou ranní soudě podle rozboru žaludku, v němž se našly kusy nestráveného jablka. Příčinou úmrtí bylo vykrvácení (Jedlička, 2011, s. 243).

Tělo Vranské nezávisle na sobě identifikovaly obě její sestry. O tomto faktu píšou jak noviny, tak Jedlička. Později se ukázalo, že již čtyři roky měla policie k dispozici otisky prstů, přesto však metoda daktyloskopie byla použita až jako další krok k ověření totožnosti Vranské. Nad tím, proč tato metoda nebyla použita ihned, se zamýšlí nejen Jedlička (2011, s. 246), ale i redakce deníku *Expres*, viz citace z jejich zprávy ze dne 8. září 1933:

Proč totožnost nebyla zjištěna ihned daktyloskopií. Když byla v zavražděné s určitostí poznána Otilie Vranská, byla její totožnost ještě ověřena též daktyloskopií. Vranská totiž byla v r. 1923 na Slovensku zadržena pro potulku a při tom byl učiněn otisk jejích prstů. [...] Informovali jsme se a bylo nám řečeno, že policie ihned tímto způsobem pokoušela se zjistit totožnost zavražděné, avšak bez úspěchu, poněvadž ve sbírce daktyloskopické na bezpečnostním oddělení těchto otisků nebylo. Nebyly ani v četnickém ústředí v Praze, nýbrž pouze na Slovensku. [...] Teprve když bylo známo, že zavražděná je Vranská a že byla na Slovensku kdysi zatčena, bylo telefonováno pro ony otisky (10, 1933, s. 1).

Vybrané deníky a odborná publikace se nepatrně odlišují ve výčtu aktivit, co Vranská dělala poté, co přišla do Prahy. Shodně je však uvedeno, že v Praze pobývala od 1. března 1933. V deníku *Expres* jsou navíc kromě výčtu profesí uvedeny i přesné adresy jejich působišť. Naopak v tisku chybí informace, že poté, co přijela a poté, co opustila své první zaměstnání, pobývala u své starší sestry. Také chybí informace, že právě v restauraci pana Kadeřábka se seznámila s vyznavačkami „nejstaršího řemesla“, konkrétně s Boženou Velingrovou a Antoníí Koklesovou, které ji zřejmě inspirovaly, aby byla „jednou z nich“ a začala se také živit prostitucí (Jedlička, 2011, s. 247). Své klienty údajně nacházela v nočním podniku *U Politické mrtvoly*.

Jedlička nabízí i další informaci ze soukromí Vranské: „Za sex často nepožadovala peníze. Stačilo, když ji někdo pozval na pár deci vína, oběd či večeři v lepší vinárně nebo restauraci a dělal jí společnost. Služby poskytovala v hodinových hotelech. Prostitutky, které ji znaly, o ní hovořily pohrdavě jako o venkovském teleti; měla přezdívku Slovačka“ (Jedlička, 2011, s. 248).

Srovnávané zdroje se liší také ve sdělení, kde Vranská v posledních dnech svého života bydlela. S odkazem na deník *Expres* si se svojí přítelkyní Boženou Vilingrovou pronajala byt, není však známo, z jakých zdrojů ho financovaly (8, 1933, s. 1).

Naopak podle údajů, které měl k dispozici Jedlička, bydlela Vranská v pronajatém pokoji u paní Gludowitzové (s ní zde bydlela původně i Velingrová, tu však paní bytná z důvodu jejích pozdních nočních příchodů vykážala). Ve středu 30. srpna 1933 se Vranská po třech dnech vrátila do pronajatého pokoje. Údajně byla u rotmistra, který si ji chtěl vzít a měla se k němu nastěhovat (o této skutečnosti se spekuluje i v novinách). Svě bytné dlužila za nájem za předchozí týden třicet korun (Jedlička, 2011, s. 247–248).

Oba deníky i Jedlička (2011, s. 249) shodně hovoří o společném setkání Vranské, rotmistra⁵⁰ a Antonie Koklesové v pasáži Koruna na Václavském náměstí i o společném posezení v restauraci *U Kupců* ve Štěpánské ulici. Oba deníky rovněž potvrzují Jedličkovo tvrzení, že poté, co se rozešli, byla Vranská spatřena jednak v podniku *U Politické mrtvoly*, jednak *U Šmelhausů*. V novinách je detailně popsáno, jakými cestami se do podniků mohla z Karlova náměstí vydat. Nad otázkou nočního

---

⁴⁹ Součástí Jedličkovy analýzy je rovněž pojednání o dalších úmrtích, např. o smrti pokojské Anny Fibiové (o níž informuje jak deník *Expres*, tak *Národní listy*), nově o kauze Hermíny Unterstogerové (Jedlička, 2011, s. 244).

⁵⁰ Jedlička specifikuje, že onen rotmistr z Nuslí se jmenoval Josef Pěkný (Jedlička, 2011, s. 249). Tato informace zůstala čtenářům *Národních listů* a *Expresu* utajena.

putování pražskými ulicemi se Jedlička tak podrobně nezamýšlí, nabízí však svědectví prostitutky Machurkové a vyhazovače Kýra, kteří viděli Vranskou v průchodu do podniku *U Šmelhausů* v Melantrichově ulici. Podle Jedličky to byl jeden z nejhorších nočních podniků v Praze (Jedlička, 2011, s. 250).

Jistou odlišnost lze dále shledat v pojmenování „Fantom ulic“. Podle deníků byl tento pseudonym označením pro tajemného vraha, který unikal spravedlnosti. Podle Jedličky se „Fantom ulic“ říkalo číšníkovi z kavárny *Rokoko*, se kterým se Vranská znala a který měl však pro osudnou noc alibi (Jedlička, 2011, s. 249).

V rámci svého výkladu se Jedlička krátce zamýšlí i nad motivem činu. Podle něj je zcela vyloučen jakýkoliv sexuální podnět, to samé lze říct i o motivu loupežném či vraždě z důvodu odstranění nepohodlného svědka. „V úvahu přichází pouze jeden motiv: vražedné jednání v afektu – například z nenávisti, ze žárlivosti, ze vzteku, ze strachu či z lásky“ (Jedlička, 2011, s. 250).

Místem činu byl podle Jedličky byt nebo vila. Zcela vyloučit lze nějaké veřejné místo, neboť podle pitevní zprávy byly ostatky těla pečlivě omyty a osušeny. Pro tuto činnost by se nejlépe hodila koupelna. Jak však Jedlička upozorňuje, v období *první republiky* nebyla koupelna standardním vybavením bytu. V té době tvořily pražskou zástavbu převážně pavlačové domy, které měly sociální zařízení společné pro několik bytů, navíc situované na chodbě. Skutečnost, že dějištěm zločinu byla právě koupelna, potvrzuje i nález houby, v níž byla analyzována kokosová vlákna, která se standardně používala pro výrobu kobereců a předložek do koupelen (Jedlička, 2011, s. 251).

S teorií, že Vranská byla zavražděna v bytě, v domě či v jiné obytné části, pracuje i deník *Expres*: „vražda, při níž unikla spousta krve, provedena v soukromém bytě“ (2, 1933, s. 1). Naopak podle *Národních listů* přichází v úvahu garáž s betonovou podlahou, neboť tento povrch je snadno omyvatelný. Navíc odkazují i na nalezenou houbu černé a tmavomodré barvy, která se používá k opravám poškozených karoserií a blatníků aut (11, 1933, s. 3).

Jedlička (2011, s. 253) dále uvádí, že pachatel/pachatelé kufry na nádraží vezli autem. V době vraždy Vranské končily letní prázdniny, lidé se vraceli ze svých pobytů domů. Nebylo tedy neobvyklé, pokud dva lidé společně nesli nějaký kufr a s ním nastoupili do vlaku. Nádražní nosiči byli množstvím zavazadel natolik zaměstnáni, že nestíhali vyhovět všem (Jedlička, 2011, s. 253).

Co se týče pátrání po vrahovi, do okruhu možných pachatelů by Jedlička jistě zařadil rotmistra Pěkného i Antonii Koklesovou. Policie se však této stopě příliš

nevěnovala, neboť Pěkný nezapadal do představy, že vrah má anatomické zkušenosti a navíc je to někdo, kdo v noci s dívkami, které si vodí do bytu, provádí orgie (Jedlička, 2011, s. 254). Podobné smýšlení o vrahovi měl i tisk, viz citace ze zprávy z *Expresu*: „ve dne solidní občan – v noci bēs“ (27, 1933, s. 1).

Na konci kapitoly Jedlička spekuluje nad průběhem osudné noci. Znovu je připuštěna možnost, že pachatelí mohla být dvojice Pěkný a Koklesová, kteří po společné večeři Vranskou opustili a odešli do bytu Pěkného. Stejně jako tisk, i Jedlička připomíná fakt, že Koklesová a Vranská byly sokyněmi v lásce, ba dokonce Koklesová Vranské rotmistra „přebrala“ a údajně se tím mezi ostatními prostitutkami chlubila. Podle Jedličkovy teorie mohla Vranskou zavraždit právě Koklesová. Hrůzný čin spáchala poté, co Vranská v noci přišla k rotmistrovi žádat o nocleh (Jedlička, 2011, s. 258).

V závěru této části je nutno podotknout, že prostor kapitoly *Neodhalený vrah Otýlie Vranské* je vymezen dvaceti pěti stranami, kdežto obě z periodik se vybraným tématům mohla věnovat řádově několik dnů. Mezi témata, kterým se denní tisk poměrně intenzivně věnoval, patří jistě celý proces hledání vraha a potenciálních pachatelů, dále také dopisy, které údajný vrah posílal do redakcí, analýza obsahu zavazadel a následné pátrání po jeho původu, podobnost mezi případy Vranské a Janotové ad.

Závěr

Práce poukazuje na způsob, jakým média, konkrétně deníky *Národní listy* (zástupce seriózního tisku) a *Expres* (zástupce bulvárního tisku), vytváří mediální obraz vraždy Otýlie Vranské. Mediální produkce (v tomto případě zpravodajství) se podílí na konstituování tzv. sociální konstrukce reality. Zprávy jako takové jsou uměle vytvořená díla, která jsou konstruována podle zažitých a kulturně podmíněných pravidel. Zprávy ve své podstatě nejsou odrazem skutečnosti a jejich podoba není dána realitou. V rámci tzv. procesu nastolování agendy (agenda setting) si média sama určují, jaká témata budou do jejich zpravodajské relace zařazena. Výběr zpráv je ovlivněn tzv. zpravodajskými hodnotami, tj. kritérii pro zpracování událostí (např. výskyt, blízkost, jasnost, jednoduchost,...).

Součástí práce je nejen srovnání přístupu konkrétních médií k prezentaci vybrané události v dobovém tisku, ale zohledněn je také způsob, jakým je na vraždu nahlíženo z perspektivy odborné literatury, včetně vzájemné komparace (tj. dobový tisk versus odborná literatura současné doby).

Práce je rozdělena do dvou částí. První, tj. teoretická část pojednává o etapě tzv. *první republiky*. Ačkoliv je na období vymezeného léty 1918 až 1938 nahlíženo podle slov českého historika Františka Emmerta jako na „zlatou éru“, i přesto se ve společnosti po vzniku samostatného československého státu výrazně rozmohla zločinnost. Ta byla dle Dlouhého reakcí na válečný úpadek morálky, neúctu před zákonem a právním řádem, ale i na poválečnou bídu,... Rozšíření kriminality napomohl i technický pokrok. Díky novým technologiím, objevům atd. bylo pro pachatele snadnější zahltit stopy jejich činnosti. Úkolem četnictva a policie bylo se na boji se zločinem aktivně podílet, tj. nejen řešení aktuálních případů, ale i prevence.

V oblasti médií se *první republika* vyznačuje nárůstem počtu periodik dostupných na novinovém trhu. Nutno podotknout, že většina tištěných médií byla navázána na politické strany (jmenovat lze například deníky *Reforma / Národní střed, Venkov, Lidové listy, České slovo, Právo lidu* a také *Národní listy* ad.), některé z nich (například *Lidové noviny, Tribuna, Národní osvobození*) však byly politicky autonomní (na politických stranách nezávislé), avšak nikoliv politicky nestranné.

Kromě denního tisku se za *první republiky* výrazně rozšířila nabídka časopisecké produkce. Spektrum nových titulů tvořily časopisy pro děti a mládež (např. *Junák, Zlatá*

brána, Roj, Úsvit, Květy mládeži), ale i časopisy tematicky zaměřené (např. *Pražský ilustrovaný zpravodaj, Hvězda, List československých paní a dívek, Rozpravy Aventina, Pestrý týden* ad.). Mezi největší a zároveň nejvýznamnější tiskové koncerny patřil *Melantrich*. Vedle něj existovaly i menší podniky, tj. *Novina, Pražská akciová tiskárna, Československá akciová tiskárna, Čechie* či *Tempo*, což byla vydavatelská společnost Jiřího Stříbrného a jeho bratra, jejichž vizí bylo spojit komerční cíle s politickými. Z produkce *Tempa* lze jmenovat tituly jako je například *Večerní list, Polední list, Expres* či satirický týdeník *Šejdrem*.

Jedním z témat, kterému se poměrně intenzivně věnovaly jak *Národní listy*, tak i *Expres* je případ Otýlie Vranské. Mladá dívka slovenské národnosti byla zavražděna pravděpodobně 1. září 1933. K hrůznému činu došlo zřejmě na území Prahy. Ačkoliv se do pátrání po pachateli zapojily bezpečnostní složky u nás i v zahraničí, vrah s pseudonymem „Fantom ulice“ nikdy nebyl vypátrán. Existuje však obrovské množství teorií operujících se seznamem lidí, kteří byli v podezření z účasti na vraždě. Mnohé teorie měl na svědomí právě denní tisk (o zapojení novinářů do vyšetřování se negativně vyjadřuje kriminalista Miloslav Jedlička, autor publikace *Nejslavnější mordy první republiky*).

Otýlie Vranská jakožto „pomník“ (což je slangový výraz pro neobjasněný případ) se vepsal do historie kriminalistiky. V zapomnění neupadl zřejmě z důvodu neobvyklého způsobu zacházení s lidskými ostatky. Část těla (konkrétně hlava a nohy oddělené od trupu) byla poslána vlakem do Bratislavy, trup zavražděné ženy byl nalezen v kufru na nádraží v Košicích. Vranská zemřela na následky vykrvácení poté, co ji vrah udeřil do hlavy natolik, že sečná rána rozlomila lebeční kost a vnikla až do mozku (tato rána nebyla smrtelná, což dokazuje i nález krve v plicích). Posmrtně vrah ještě několikrát bodl svoji oběť v oblasti kolem prsu (dvakrát zasáhl plíci).

Vzhledem k preciznímu a bezchybnému oddělení jednotlivých částí těla Vranské se mnozí badatelé domnívali, že vrah musel mít anatomické znalosti a zkušenosti. Naopak podle některých je možné tělo rozkouskovat (odborný výraz pro čtvrcení) spontánně bez jakékoliv praxe.

Policii se podařilo na základě výpovědí svědků zmapovat poslední hodiny jejího života. Osudného večera se Vranská sešla se svým „přítelem“ rotmistrem Pěkným a svou sokyní v lásce Antonií Koklesovou. Poté, co společně povečeřeli na Karlově náměstí v restauraci *U Kupců*, se Vranská od rotmistra a Koklesové odloučila (oni šli do rotmistrova bytu). Kolem půlnoci (z 31. srpna 1933 na 1. září 1933) byla údajně

viděna v Křemencově ulici (zde se nacházela restaurace *U Politické mrtvoly*) ve společnosti elegantně oděného blondýna. Podle svědectví v tuto chvíli konzumovala jablko, jehož nestrávené zbytky byly nalezeny při pitvě v jejím žaludku. Poslední stopa po Vranské vede ke vchodu do nočního podniku *U Šmelhausů*. Čas vraždy (s odkazem na rozbor žaludku) se odhaduje mezi jednou a třetí hodinou ranní.

Druhá, tj. praktická část práce se věnuje analýze konkrétních novinových příspěvků. V předem vymezeném období od září 1933 do února 1934 bylo v obou periodikách nalezeno celkem 96 zpráv (45 zpráv v *Národních listech* a 51 zpráv v *Expresu / Večerním Expresu*). Na jednotlivé zprávy byla aplikována komparativní narativní analýza. Narativní analýza neboli analýza vyprávění úzce souvisí se sociální konstrukcí reality. Vyprávět příběhy je od pradávna běžnou lidskou činností. Podle Čermáka příběhy hrají významnou roli v naší komunikaci s ostatními, příběhy poskytují koherenci a kontinuitu zkušenosti člověka.

Při analýze narativu se hovoří o dvou stěžejních pojmech: příběh (o čem se vypravuje, v literární vědě analogicky termín fabule) a diskurs (jak je to vyjádřeno, v literární vědě analogicky termín syžet).

Existuje mnoho způsobů, jak lze na příběh nahlížet, například Aristotelovo schéma: expozice – kolize – krize – peripetie – katastrofa, které bylo zdrojem inspirace pro pojetí Renáty Sedlákové. Ta ve své publikaci pracuje s dělením na výchozí situaci (úvod), konflikt/zápletku a rozuzlení/vyvrcholení (závěr). Podle Čermáka je klíčové v příběhu identifikovat dějovou zápletku, scénu, místo, úhel pohledu a protagonistu.

Předkládaná práce je komparací novinových zpráv. Komparace jako taková by podle Sedlákové měla být tvořena třemi kroky. Nejprve je třeba vymezit objekt komparace včetně časového období zkoumání. Ve druhém kroku by měl být stanoven cíl komparace a také by měl být zvolen přístup: synchronní nebo diachronní. V závěrečné fázi by pak měla být určena kritéria komparace.

Obecně vzato prostupuje teoretický výklad, kterému je věnován prostor v první části této práce, i do části druhé, tj. praktické. V úvodu kapitoly je krátce definován pojem sociální konstrukce reality a základní principy komparativní narativní analýzy.

Součástí praktické části je kapitola pojmenovaná jako Vlastní analýza. Ta je rozdělena do několika tematických podkapitol. Nejprve je pozornost věnována dichotomii: Otýlie Vranská jako nevinná dívka, na které byl spáchán zločin,

versus pachatel zločinu jako ztělesnění zla. Z informací dostupných v novinových článcích byl vytvořen charakterový profil obou protagonistů.

Následující část se týká spekulací ohledně místa a motivu činu. V některých bodech se *Národní listy* s *Expresem* shodují, někde jsou však čtenářům nabídnuty zcela protichůdné informace.

Nejednotnost ve zprávách lze shledat i v další podkapitole pojmenované jako *Chronologický vývoj události*. V úvodu této části je pojednáno o nálezku kufrů a následném zajištění předmětů do obou kufrů vložených včetně pátrání po jejich původu. Stěžejní část je však tvořena pátráním po pachateli zločinu. Zde je nabídnut přehled potenciálních pachatelů včetně důvodů, které vedly k jejich usvědčení (nutno připomenout, že seznam pachatelů je limitován obdobím od září 1933 do února 1934). Kromě několika blondýnů (policie a četnictvo pátralo po onom blondýnovi, v jehož společnosti byla Vranská osudné noci viděna), byl mezi podezřelými také podvodník Bedřich Glaser.

Součástí procesu pátrání po vrahovi byla také výstava kufrů a dalších předmětů na policejním ředitelství v Praze v Bartolomějské ulici a natočení policejního filmu o vraždě Otýlie Vranské. Vyšetřování v mnoha ohledech komplikovaly též dopisy, které údajný vrah zasílal do jednotlivých tiskových redakcí, a i jeho volání na náhodné telefonní linky.

V závěru praktické části je pozornost přesunuta k identifikaci rozdílů mezi vybranými periodiky. Viditelné odlišnosti lze shledat jednak ve způsobu prezentace vraždy Otýlie Vranské v dobovém tisku a v odborné literatuře, jednak v užití jazyka a v grafickém zpracování (včetně obrazové dokumentace).

Obecně lze konstatovat, že deník *Expres* více pracuje s emoční složkou. V textech byly často použity tázací či krátké úsečné věty, objevovaly se citově zabarvené popisy a rovněž byla užita expresivní slova (ta se místy vyskytovala i na stránkách *Národních listů*). Ve snaze zajistit si exkluzivitu a přízeň čtenářů byly záměrně do jednotlivých zpráv vkládány informace ze soukromí hlavních aktérů.

Pro *Národní listy* je po jazykové stránce typické užití dlouhých souvětí a výrazů cizího původu a výrazů odborných. Z pozice seriózního média *Národní listy* často odkazovaly na konkurenční deníky a jejich mylné informace vysvětlovaly.

Co se týče atributů společných pro obě periodika, jak do *Expresu*, tak do *Národních listů* byly zařazeny pasáže se spekulativním a místy i hodnotícím charakterem.

Z hlediska odlišností po grafické stránce byla pro *Národní listy* příznačná poměrně jednotná úprava (tj. titulek i tělo zprávy byly otištěny vždy shodným fontem), naopak deník *Expres* byl množinou různých stylů zpracování (tj. nejednotná velikost písma v titulku i tělu zprávy, variace jednotlivých typů písma včetně užití minuskulí a majuskulí, zdůraznění důležitých částí tučně, v některých případech s mezerami mezi písmeny atd.).

Markantní rozdíl je možné vidět i ve stavbě titulků jednotlivých zpráv. V *Národních listech* byly titulky tvořeny zpravidla jednou větou ukončenou interpunkčním znaménkem, v *Expresu* větami či slovními spojeními, ve většině případů doprovázenými obsáhlými podtitulky.

Summary

The thesis is aimed on the description of the way how media, especially daily newspaper *Národní listy* (a representative of the serious press) and *Expres* (a representative of the tabloid press) create the media image of murder of Otýlie Vranská. Media performance (in this case the press) participates in making of the social construction of reality. The news in their principle is not picturing reality and their form is not controlled by it. During the process of agenda setting the media decide, which topics will be published.

The thesis is divided into two parts. First part is theoretical and describes *First Czechoslovak republic era*. Although the period between 1918 and 1938 is considered to be 'the Golden age', crime rate significantly increased in the period after the creation of autonomous Czechoslovak state.

In the media field *first republic era* is characterized by a growing number of periodicals available in the press business. It is necessary to mention, that major part of printed media was owned by companies connected with political parties. During this era magazine production was increased as well.

One of the topics that was intensively mentioned in *Národní Listy* as well as in *Expres* is the case of murder of Otýlie Vranská. Young Slovak girl was murdered most probably on 1st of September 1933. The culprit was never found. The case of Otýlie Vranská never fell into oblivion because of the brutal way how the corpse was handled with. Dismembered corpse was sent in pieces by train to Bratislava and Košice.

Second, practical part is aimed on analysis of particular articles dealing with the case. During the observed period from September 1933 to February 1934, 96 articles were published in total. To each article comparative narrative analysis was applied.

Practical part is composed of a number of subchapters, in which the main topics are dichotomy of the roles of Otýlie Vranská and the perpetrator, place and motive of the crime, chronological progress of the events (discovery of the luggage, the search for the perpetrator). In the end of practical part is the focus shifted to identification of the differences between chosen periodicals. Main differences are found in the usage of the language and graphic content (including pictures) as well as the presentation of the Otýlie Vranská murder itself in periodical press and specialized literature.

Použité prameny

Seznam článků

1. Nesg. Na nádraží v Bratislavě a v Košicích nalezeny části rozsekané ženské mrtvoly. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 241, s. 3.⁵¹
2. Nesg. Záhadný zločin mezi Prahou, Bratislavou a Košicemi. Vraždu spáchal cizinec? *Expres*. 1933, roč. VI., č. 200, s. 1.
3. Nesg. Po pachateli pražské vraždy pátrá se též v Budapešti. Bude zjištěna totožnost zavražděné? *Expres*. 1933, roč. VI., č. 201, s. 1.
4. Nesg. Strašlivá vražda ženy dosud záhadou pro policii. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 243, s. 3.
5. Nesg. Pátrání po totožnosti zavražděné dosud marné. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 244, s. 3.
6. Nesg. Zavražděná byla cizinkou? Totožnost dosud nezjištěna – policie je tam, kde byla před pěti dny. *Expres*. 1933, roč. VI., č. 202, s. 1.
7. –k. Nová svědectví o vraždě neznámé ženy. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 245, s. 3.
8. Nesg. Pachatel zločinu v rukou policie? *Expres*. 1933, roč. VI., č. 203, s. 1.
9. Vlt. Kdo spatřil O. Vranskou 31. srpna po 8. hod. večer? *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 246, s. 3.

---

⁵¹ Texty v *Seznamu článků* jsou řazeny chronologicky tak, jak byly v obou periodikách otištěny. Pokud se v jeden den objevila zpráva jak v *Národních listech*, tak v *Expresu*, jsou tyto dvě zprávy seřazeny abecedně. Standardní abecední řazení by však v celém seznamu nebylo možné realizovat, neboť většina

10. Nesp. Štábní rotmistr hledá alibi. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 204, s. 1.
11. Nesp. Pátrání po bestiálním vrahu vyvrcholuje. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 247, s. 3.
12. Nesp. Poslední stopa po Vranské „U politické mrtvoly“. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 205, s. 1.
13. Nesp. Stopa Vranské končí u Šmelhausů. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 248, s. 3.
14. Nesp. Matka zavražděné Vranské nad mrtvolou svého dítěte. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 206, s. 1.
15. Nesp. Nová stopa po záhadném blondýnu. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 207, s. 1.
16. Nesp. Zločin na Vranské: stopa mizí u Šmelhausů. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 250, s. 3.
17. Nesp. Přicházejí svědci zločinu. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 251, s. 3.
18. Nesp. Policie je v koncích. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 209, s. 1.
19. Nesp. Zločin na Vranské: překvapení nejsou vyloučena. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 252, s. 3.
20. Nesp. Plánovité pátrání po vrahu Vranské na venkově. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 210, s. 1.
21. Nesp. Zločin na Vranské: konečný úsudek šéfa kriminálního oddělení. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 253, s. 3.

22. Nesg. Otisky prstů byly zjištěny na kufrech a prostěradle. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 211, s. 1.
23. Nesg. Zločin na Vranské. Bylo nalezeno prostěradlo úplně shodné s nalezeným v kufru. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 254, s. 3.
24. Nesg. Zločin na Vranské: věhlasný pražský psychiatr, univ. profesor, naznačuje policii stopu. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 255, s. 4.
25. Nesg. Vraždu Vranské snaží se objasnit jasnovidci. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 212, s. 1.
26. –jk–. Detektivové ze svých hubených platů financují pátrání po vrazích. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 213, s. 1.
27. Nesg. Pátrá se po vrahu Vranské: Policie hledá muže, který žije dvojitým životem. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 213, s. 1.
28. Nesg. Muž podezřelý z vraždy Vranské zatčen v Břeclavi. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 258, s. 3.
29. Nesg. Spáchal v Břeclavě zatčený podvodník vraždu na Vranské? *Expres.* 1933, roč. VI., č. 214, s. 1.
30. Nesg. Před třemi týdny byla zavražděna Vranská. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 215, s. 1.
31. nk. Vrah Otilie Vranské nebyl zatčen v Břeclavi. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 259, s. 3.
32. Nesg. Hledání stop. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 260, s. 3.
33. Nesg. Zatčený Glaser ví o vraždě na Vranské. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 216, s. 1.

34. Nesg. Dlouho hledaný blondýn vypátrán? *Expres.* 1933, roč. VI., č. 217, s. 1.
35. Nesg. Pátrání po vrahu Vranské. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 261, s. 3.
36. Nesg. Sto domácích pánů ve stínu šibenice. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 262, s. 3.
37. Nesg. Hledá se blondýn a řezník ze společnosti Glaserovy. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 218, s. 1.
38. –k. Co ví podvodník Glaser o vraždě Otilie Vranské? *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 264, s. 3.
39. Nesg. 2 železničáři usvědčují Glasera. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 219, s. 1.
40. Nesg. Glaser stále zapírá. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 220, s. 1.
41. Nesg. Železničáři z Pardubic poznali Glasra. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 265, s. 3.
42. cl. Detektivní sugesce. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 266, s. 3.
43. cl. Co ví Glaser o vraždě. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 267, s. 3.
44. Nesg. Hledaný blondýn zatčen. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 221, s. 1.
45. čjk. Podvodník Glaser byl odvezen do Jihlavy. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 268, s. 3.
46. Nesg. V den vraždy byl blondýn v Praze. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 222, s. 1–2.
47. nk. Četnictvo ověřuje Glaserovo alibi. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 269, s. 3.

48. Nsg. Na Glasera bude uvalena vyšetřovací vazba. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 223, s. 1.
49. Nsg. Glaser prokázal alibi, poněvadž hodně pil a mnoho utrácel. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 224, s. 3.
50. Nsg. Konec planému poplachu s Glasrem. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 271, s. 3.
51. Nsg. Vyšetřování zločinu na Vranské znovu se přenáší do Prahy. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 225, s. 1.
52. Nsg. Bude dopaden? *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 273, s. 3.
53. Nsg. Policie sleduje okruh lidí, mezi nimiž je vrah Vranské. *Expres.* 1933, roč. VI., č. 226, s. 1.
54. Nsg. Glaser zůstane ve vazbě. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 274, s. 3.
55. Nsg. V Holešovicích je vrah Vranské... *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 276, s. 3.
56. Nsg. Dnes byli předvedeni dva blondýni na policii. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 229, s. 1.
57. Nsg. Vrah Vranské sledován záhadným mstitelem? *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 231, s. 1.
58. –b–. Soudní síň: Jak končí Vranské. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 281, s. 4.
59. Nsg. Oficiální prohlášení o případu Vranské. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 282, s. 3.

60. Nesg. Vymyšlené zprávy o zakročení Lékařské komory proti psaní denního tisku o vrahu Vranské. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 234, s. 3.
61. Nesg. Oficiální zpráva kriminální policie o případu Vranské. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 283, s. 3.
62. Nesg. Policie pátrá nyní po Fantomu ulice. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 235, s. 3.
63. Nesg. Dnes bude vydána úřední zpráva o dopisech „Fantoma ulice“. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 237, s. 1.
64. –b–. Soudní síň. Rudolf Mattuš z Krče oznámil soudu, že zavraždil Vranskou. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 286, s. 4.
65. Nesg. Lovci sensací: Nová stopa ve vraždě Janotové. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 287, s. 3.
66. Nesg. Vrah Vranské psal policejnímu ředitelství. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 287, s. 3.
67. Nesg. Vyšetřování proti Glaserovi pro vraždu Vranské zastaveno. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 238, s. 1.
68. P. K. Policie hledá souvislost vraždy Vranské a Fibiové. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 288, s. 3.
69. –š–. 5 hodin nestačí k přečtení dopisů o Vranské. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 242, s. 1.
70. Nesg. Vrahův dopis policii. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 246, s. 2.
71. Nesg. Je „Fantom ulice“ vrahem? *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 298, s. 3.

72. –š–. Film o Vranské v 5 pražských kinech. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 249, s. 2.
73. Nesg. Policejní film o zločinu na Vranské. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 301, s. 3.
74. Nesg. Film o Vranské netáhne? *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 250, s. 3.
75. Nesg. Film o vraždě Vranské dosud bez odezvy. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 251, s. 2.
76. Nesg. Policie vydá dnes opět zprávu o Vranské. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 255, s. 1.
77. Nesg. Přízrak v modrém světle. Kdo je osmý od stolu? *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 308, s. 3.
78. Nesg. Vysoký blondýn znovu zatčen. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 257, s. 1.
79. Nesg. Kriminální komisař o volání „Fantoma ulice“. *Národní listy.* 1933, roč. 73, č. 315, s. 3.
80. Nesg. Vrah Vranské bude dopaden do 15. ledna? *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 262, s. 2.
81. Nesg. Inspektor Elk vypravuje: Docent dr. Knobloch-Vranská-prostřejevský případ. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 263, s. 2.
82. Nesg. Poslední společník Vranské záhadný blondýn zjištěn? *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 264, s. 1.
83. Nesg. Inspektor Elk vypravuje: Blondýn z Vršovic – Wodovary ve filmu. *Večerní Expres.* 1933, roč. VI., č. 265, s. 2.

84. Nesg. Podivné pŕlnoční žerty. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 320, s. 3.
85. Nesg. Inspektor Elk vypravuje: Před týdnem zadržen domnělý vrah. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 266, s. 2.
86. Nesg. Nebezpečný kruh. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 321, s. 3.
87. Nesg. Vrahovy kufry spravovány v Olomouci. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 266, s. 1.
88. Nesg. Šestý dopis vraha Vranské. *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 322, s. 3.
89. Nesg. Pražský detektiv s kufry Vranské v Olomouci. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 268, s. 5.
90. Nesg. Inspektor Elk vypravuje: Odměna 100.000 Kč na dopadení vraha Vranské? *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 269, s. 3.
91. Nesg. Inspektor Elk vypravuje: Domnělý vrah Vranské byl v naší redakci. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 274, s. 1.
92. Nesg. Kriminální policie chystá překvapení? *Národní listy*. 1933, roč. 73, č. 350, s. 3.
93. Nesg. Policie na stopě „Fantoma ulice“. *Večerní Expres*. 1933, roč. VI., č. 290, s. 1.
94. Nesg. Pražský boháč, majitel zámečku v jižních Čechách, v těžkém podezření z vraždy Vranské. *Večerní Expres*. 1934, roč. VII., č. 6, s. 2.
95. –k. Vydával se za vraha Vranské a dostal měsíc vězení. *Národní listy*. 1934, roč. 74, č. 13, s. 3.
96. –ma. Vrah Vranské píše další dopisy. *Národní listy*. 1934, roč. 74, č. 15, s. 3.

Použitá literatura

BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha: Grada Publishing, 2011. 448 stran. ISBN 978-80-247-3028-8.

BERÁNKOVÁ, Milena – KŘIVÁNKOVÁ, Alena – RUTTKAY, Fraňo. *Dějiny československé žurnalistiky. III. díl. Český a slovenský tisk v letech 1918–1944*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1988. 332 stran. bez ISBN.

BERGER, Peter L. – LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Přel. Jiří Svoboda. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 stran. ISBN 80-85959-46-1.

ČERMÁK, Ivo. Myslet narativně: kvalitativní výzkum „on the road“. In ČERMÁK, Ivo – MIOVSKÝ, Michal (Ed.). *Sborník z konference: Kvalitativní výzkum ve vědách o člověku na prahu třetího tisíciletí*. Brno: Nakladatelství Albert, 2002. s. 11–25. ISBN 80-86620-03-4.

DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. Cheb: Svět křídel, 2014. 335 stran. ISBN 978-80-87567-42-5.

EMMERT, František. První republika (1920–1938). In *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Nakladatelství František Emmert – Clio, 2012. s. 86–105. ISBN 978-80-905081-0-1.

FRANCEK, Jindřich. Cestování v kufrech. In *Mordy a jiné zločiny. 100 kriminálních příběhů*. Praha: Nakladatelství Paseka, 2014. s. 201–204. ISBN 978-80-7432-444-4.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. 408 stran. ISBN 80-7367-040-2.

JEDLIČKA, Miloslav. Neodhalený vrah Otýlie Vranské. In *Nejslavnější mordy první republiky*. Praha: Daranus, 2011. s. 233–258. ISBN 978-80-87423-25-7.

JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 stran. ISBN 978-80-7367-466-3.

JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2003. 207 stran. ISBN 80-7178-697-7.

KONČELÍK, Jakub – ORSÁG, Petr – VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. 344 stran. ISBN 978-80-7367-698-8.

LIŠKA, Vladimír. Bestiální vražda Otýlie Vranské. In *Zločiny a tragédie v českých dějinách*. Frýdek-Místek: Alpress, 2015. s. 163–175. ISBN 978-80-7466-694-0.

LULE, Jack. Seven Master Myths in the News. In *Daily News, Eternal Stories*. New York: Guilford Press, 2001. s. 11–26. ISBN 1-57230-606-8.

MACEK, Pavel – UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva. [Sv.] 2, Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police History, 1999. 230 stran. ISBN 80-902670-0-9.

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Přel. Jan Jirák a Marcel Kabát. Praha: Portál, 1999. 447 stran. ISBN 80-7178-200-9.

NOVOTNÝ, Oto – ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI Publishing, 2004. 451 stran. ISBN 80-7357-026-2.

RIESSMAN, Catherine Kohler. *Narrative Methods for the Human Sciences*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2008. 251 stran. ISBN 978-0-7619-2998-7.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií. Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2014. 544 stran. ISBN 978-80-247-3568-9.

SLANEC, Jaroslav. Písmo tiskové. In OSVALDOVÁ, Barbora – HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Nakladatelství Libri, 2007. s. 145–147. ISBN 978-80-7277-266-7.

STRAUSS, Anselm – CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu*. Přel. Stanislav Ježek. Boskovice: Nakladatelství Albert, 1999. 228 stran. ISBN 80-85834-60-X.

ŠALDA, Jaroslav. *Budování tisku za Rakouska, Československé republiky a jeho obrana za německé okupace*. Praha: Nakladatelství EVA, 2001. 342 stran.

ŠEĎOVÁ, Klára. Narativní analýza jako metoda zkoumání školního humoru. In *Humor ve škole*. Brno: Masarykovo univerzita, 2013. s. 55–72. ISBN 978-80-210-6205-4. Dostupné také z WWW: <https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/129782/SpisyFF_412-2013-1_7.pdf>.

ŠULC, Viktorín. Slečna v kufrech. In *Když vzlétne děs a nevíra. Panoptikum sexuálních vražd I*. Praha: Epoque, 2013. s. 59–100. ISBN 978-80-7425-182-5.

ŠULC, Viktorín. Slečna v kufrech. *Policista*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2008, roč. 14, č. 10, s. 14–15.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 192 stran. ISBN 80-7367-096-8.

VOPRAVIL, Jaroslav Stanislav. *Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. 1540 stran. bez ISBN.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Počet zpráv – Národní listy (graf)

Příloha č. 2: Počet zpráv – Expres / Večerní Expres (graf)

Příloha č. 3: Otýlie Vranská (fotografie)

Příloha č. 4: Expozice v Muzeu Policie ČR (fotografie)

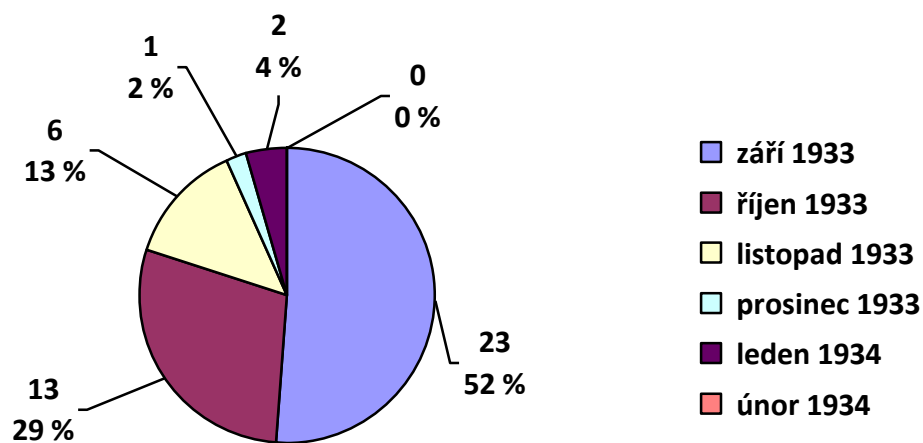
Příloha č. 5: „Vrahův“ dopis policii (ukázka z tisku)

Příloha č. 6: Zpráva o vraždě od policie v Brně a v Praze (ukázka z tisku)

Příloha č. 7: Fotografie matky Otýlie Vranské (fotografie)

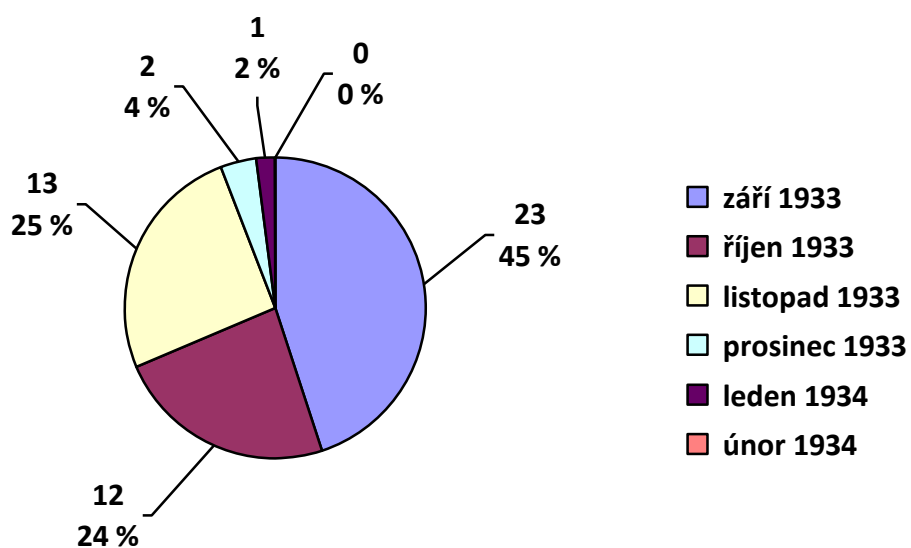
Příloha

Příloha č. 1: Počet zpráv – Národní listy (graf)

(Vlastní zpracování, 2016)

Příloha č. 2: Počet zpráv – Expres (graf)

(Vlastní zpracování, 2016)

Příloha č. 3: Otýlie Vranská (fotografie)

Kufr s ostatky těla nalezený v Bratislavě

Tělo oběti při pitvě

Poslední den Otýlie Vranské: na Václavském náměstí vlevo číšník z Rokoka, vedle Otýlie a její přítelkyně Božena Vellingerová

Otýlie Vranská

(Šulc, 2013, Příloha)

Příloha č. 4: Expozice v Muzeu Policie ČR (fotografie)

(Muzeum Policie ČR, vlastní fotodokumentace, 2016)⁵²

⁵² Další fotografie si lze prohlédnout na stránkách Muzea Policie ČR: <http://www.muzeumpolicie.cz/sbirky/pripad-vranska/>.

Příloha č. 5: „Vrahův“ dopis policii (ukázka z tisku)

Fantom ulice,
vraždící z touhy po krvi,
mluví:
Justicia
Fantom regnorum
fundamentum ??

Prosím za laskavé prominutí, že jsem svým třetím zločinem uvedl celý policejní aparát do pohybu. — Vraždil jsem z touhy po lidské krvi, ne pro peníze. Mám božský pocit spatřit člověka krváceti. Nenamáhejte se po mně pátrati!! Unikám spravedlnosti 4 roky. Jsem příliš opatrný... Dívče, které jsem zabil, bylo prostitutkou jako má dřívější oběť Janotová. Vlákala jsem ji do svého bytu, kde jsem ji zavraždil. Tělo její jsem podle obrazu kostry rozřezal a uložil do kufřů, které jsem sám odvezl na nádraží. Cestou jsem potkal v Dělnické třídě svoji známou, která mně pomáhala tlačiti vozík, při čemž se mně tázala, co v kufrech vezu. Odpověděl jsem, že vezu staré šatstvo. U Hlávkova mostu odbočila na Strossmajerovo náměstí. Měl jsem v úmyslu kufry dát na Denisovo nádraží, ale pro malou frekvenci na tomto nádraží jsem od toho upustil. — Jak nyní vidím, stopy jsem zahladil důkladně, takže prozrazení mně již nehrozí a prchat do ciziny již nemusím! Mohu se klidně připravovati na čtvrtou vraždu.

Fantom ulice,
vraždící z touhy po krvi,
Karel Wodowary.

(Plánek.)

(70, 1933, s. 2)

Příloha č. 6: Zpráva o vraždě od policie v Brně a v Praze (ukázka z tisku)

Brno, 2. září.

Brněnská policie k vraždě oznamuje: Dne 2. září v 9.15 hod. nalezen byl ve třetím voze od konce osobního vlaku Praha—Bratislava, který vyjíždí z Prahy o 22. hod. a přijíždí do Bratislavy o 8.50 v oddílu III. třídy hnědý vulkanový kufr s bílým kováním, starší, jehož zámky byly polámané a držadlo utrženo. Kufr byl svázán novým tmavohnědým řemenem 1.5 cm širokým. V kufru byla nalezena ženská hlava a nohy. Vše bylo zabaleno v čísle časopisu Lidové Noviny.

ranní vydání z 1. září. Dále tam byl reklamní časopis ČSD, mezinárodní spojení Čsl. republiky a časopis Proud z 2. září. Ve voze III. třídy rychlíku Praha Wilsonovo nádr.—Košice, který odjíždí z Prahy o 20.56 hod. a do Košic přijíždí v 9.16 hod., byl nalezen také ve voze III. tř. kufr s ženským trupem bez hlavy a údů. Údy byly v kyčli odřezány a v levém prsu zelo 7 bodných ran. Trup byl v hnědém koženém kufru v rozměrech 70×40×22 cm a byl zabalen v bílém prostěradle, které má v levém rohu zn. I. K. červeně vyšitou a pod písmenou K. jsou vodorovně vyšity tři tečky.

Praha, 2. září.

Pražská policie vydala o případu obsírnou zprávu, ve které se praví m. j.:

V pátek dne 1. září o 20.56 hod. byl v jednom oddílu vagonu III. tř. na zavazadlové polici nalezen hnědý, kožený kufr rozměru 70.40.22 cm, ke kterému se nikdo z cestujících nehlásil. Byl odnesen do dopravního železničního úřadu, kde byl otevřen a nalezen v něm trup ženy bez hlavy a bez nohou, které byly od těla v kyčlích odřezány. V sobotu dne 2. září v 8.50 hod. ráno v Bratislavě při prohlídce garnitury osobního vlaku, který odjel z Prahy, Masarykova nádraží v pátek dne 1. září ve 22 hod., byl nalezen hnědý vulkanový kufr s bílým kováním, ve kterém byly nohy a ženská hlava. Při lékařském ohledání hlavy zjištěno, že patří mrtvole úplně čerstvé, že zavražděná byla asi 25—28letá, hlava sama je pokryta tmavohnědými vlasy, rozčuchanými, zorničky jsou světle hnědé. Chrup zachovaný a pokožka hlavy je pokryta světlehnědými pihami. Hlava je odřezána od trupu silným řezem. — Dále bylo v kufru nalezeno 35. číslo časopisu „Proud“, vycházejícího v Brně. Číslo to vyšlo již 29. srpna s datem 2. září 1933. V tomto časopise „Proud“ byly dva sňatkové inseráty přeškrtnuty inkoustovou tužkou. — Byly to inseráty vdavekchtivých žen. — Na základě telefonického vyrozumění o tomto nálezu od policie ředitelství v Bratislavě i v Košicích bylo zavedeno ihned pátrání v Praze a vyšetřováno, zda oba kufry byly do železničního vozu dány již v Praze na zavazadlovou polici již při odjezdu zmíněných vlaků. — Jelikož okolnost tato pro vyšetřování jest velmi důležitá a není vyloučeno, že zavazadla mohla do vlaků těch být vložena na některé stanici, ve které stává i rychlík jedoucí do Košic, žádá policejní ředitelství veškeré cestující, aby v tom směru byli bezpečnostním orgánům nápomocni a své podezřelé poznatky oznámili nejbližšímu bezpeč. úřadu. Zjištěním totožnosti nalezené zavražděné ženy bude zajisté ve vyšetřování proveden důležitý krok kupředu.

(1, 1933, s. 3)

Příloha č. 7: Fotografie matky Otýlie Vranské (fotografie)

(27, 1933, s. 1)